

LOKES GARAGE
PRÆSENTERER

EN FANDENS HISTØRIE

ELLER HISTORIEN
OM
HVORDAN DJÆVELEN
HYTTER SINE EGNE

LOKES GARAGE

PRÆSENTERER

EN

WANDEREN

WILSTFORLE

ELLER

HISTORIEN OM
HVORDAN DJAEVELEN HYTTER SINE EGNE

VELKOMMEN!

Vi vil starte med at pointere at dette scenarie ikke bare er startet som en tilfældig ide, vi er kommet på i en brandert eller ved en vild brainstorm. Nej, ideen er blevet sendt til os, er kommet til os i en drøm, den skæbnesvangre nat vi var gået totalt kolde for ideer. Hvem der sendte denne vision til PONDY, kan vi jo kun gisne om, men der er ingen tvivl om, hvem hovedpersonen i drømmen var. Og i den ånd er scenariet fortsat. Vi har langt fra været fornøjede med at skrive det, men vi kaldte på det og det måtte skrives. En Fandens Historie er blevet et grumt eventyr om tabte drømme og svære valg, om ild og aske, om ubarmhjertige skæbner og om svigefulde nederlag. Vi håber, at du får en fest med at spille din indre djævel ud og desillusionere en håndfuld uskyldige børn.

Vi kommer på dag nul med en røvfuld laminerede handouts. Det er Djævelens spillekort som også kan findes i rå form længere inde i kompendiet her. Hvis du har spørgsmål til scenariet kan du maile os på lokesgarage@gmail.com eller ringe til Jorgo (tlf: 22 15 86 27)

Med venlig hilsen

Lokes Garage:

Jorgo A. Larsen, Jakob "Pondy" Ponsgård og Anna Lawaetz

Tak til:

Peter Benjamin Madsen for illustrationer og forside

Scenarietante Alex for gode råd

Jesper Gråkjær Knudsen og Karen Bodil Piil Svane for lån af computere

Anne Vinter Ratzer og Lars Kroll for at have opdaget PagePlus og CutePDF, da NiihdBob var på druk i Aalborg...med Adobe InDesign som gidsel.

Loke for lån af garagen

Spilltesterne:

Test 1: Anne Vinter Ratzer, Peter Lilhauge, Jakob Nederby Nielsen, Jesper Gråkjær Knudsen og Anders Kjær Sloth

Test 2: Dennis Godballe, Kristian Willadsen, Jeppe "pik-i-hånd" Steensen.

02 INDEX

Velkommen	Side 1
Synopse	Side 3
Spillederens redskaber	Side 5
Tips og tricks som vil være nyttige at bruge i dette scenarie	Side 6
Usynlige lagkager	Side 6
At spille kort med Djævelen	Side 6
Tempo og Klare linier	Side 7
Truende lyde og dunkle skygger	Side 7
Gennem spejlet	Side 7
Et ansigt bag vinduet – Tid og sted	Side 8
Bipersoner og hvorledes du kan bruge dem	Side 8
Djævelen, en kontant croupier	Side 8
Scener	Side 9
Godt i gang- om opvarmning og opstart	Side 9
En teknisk gennemgang af scenerne	Side 9
Scene 0 - Hvordan 5 børn tager i tivoli og aldrig kommer ud igen	Side 9
Scene 1 - Om lærdom, takt og tone	Side 9
Scene 2 - Vasen og giftermålet	Side 10
Scene 3 - Kælderen og dukken	Side 10
Scene 4 - Ekskursionen	Side 11
Scene 5 - Dengang stuen var lys	Side 12
Bilag 1 - Lokationer	Side 13
Huset	Side 14
Børnenes værelser	Side 14
Krybekælderen	Side 14
Den fine spisesstue	Side 14
Spisesstuen	Side 15
Tesalonen/Dagligstuen	Side 15
Lektieværelset	Side 15
Herreværelset	Side 15
Tivoli	Side 15
Fandens telt	Side 16
Bilag 2 - Bipersoner	Side 17
Mdm. Højholdt	Side 18
Frk. Jespersen	Side 18
Frk. Iversen	Side 18
Frk. Dhiiner	Side 19
Hr. Lorentzen	Side 19
Irene Egebjerg	Side 20
Beate Lindholm	Side 20
Christian Egebjerg	Side 20
Fanden	Side 21
Bilag 3 - Spillederens version af karaktererne	Side 23
Jonas, 13 år	Side 24
Agnete, 10 år	Side 27
Asta, 10 år	Side 31
Caspar, 9 år	Side 34
Esben, 8 år	Side 38

SYNOPSIS

Dette scenarie handler om at spille med Djævelen og hvad der kommer ud af det. Det er en dystre børnehistorie, som udspiller sig på et ikke nærmere defineret sted, i et mytisk Danmark, på et tidspunkt sidst i 1800-tallet.

De fem hovedpersoner er alle vokset op i et glædesløst hjem uden kærlighed og nærhed fra forældrenes side. Det er vigtigt at børnene repræsenterer huset udadtil og der forlanges gode karakterer, sunde og fornuftige fritidsbeskæftigelser, samt en eksemplarisk opførsel. Børn skal ses, ikke høres. De er af det absolut bedste borgerskab og har levet en beskyttet tilværelse - altid overvåget af Moder eller en barnepige.

I hver af deres liv er der sket nogle skelsættende hændelser, der vil have indflydelse på resten af deres liv. Hver hændelse har hver især gjort karaktererne til, hvad de er i dag, med en enkelt undtagelse der ligger så sent, at den fulde påvirkning ikke er trådt i kraft endnu (Esben).

Scenariet udspiller sig en søndag, hvor familien sædvanligvis skal i kirke, og bagefter skal der drikkes formiddagste hjemme i det dystre hus. Derefter skal Moder og Fader på visit hos bankbestyreren, og børnene skal på søndagsspadseretur med barnepigen, Madam Højholdt, der ikke har været i huset så længe. Men denne dag begynder lidt anderledes. Stuepigen hvisker til dem om morgenen, at hvis de opfører sig ordentligt i kirken, er der en overraskelse til dem.

Kirken er langt om længe overstået, og så er det tid. Fader og Moder tager afsted til bankbestyrerens, og så kommer Madam Højholdt med overraskelsen. Der er kommet tivoli til byen og der skal de ned, i stedet for at gå den sædvanlige tur i parken. Sikke en jubel. De fem børn får lov til at bevæge sig rundt alene i tivoliet af Madam Højholdt, der selv forsvinder ind mellem teltene og boderne.

Her møder de Djævelen som afslører, at han kender til deres sørgelige liv og kan se deres fremtid. Han tilbyder dem muligheden for at ændre deres fortid ved at spille hans særlige, magiske kortspil. De kan ændre en skelsættende episode i deres liv, ved at sætte noget af deres person på spil. Af Jonas vil han have hans hjerte, af Asta hendes hår, af Agnete hendes dukke, af Caspar hans stemme og af Esben hans fingre. Børnene tager, i desperation, mod dette tilbud og Djævelen forklarer reglerne for dem. Han vælger fem begivenheder i deres liv, hvor det forandrede sig til det værre. De kan ændre disse begivenheder ved at genopleve den og foretage andre valg. Hvad mere er, kan de vælge at gennemleve scenen som en anden. Hvis Caspar får lyst til at tage Aastas plads kan han frit tage hendes rolle, med mindre en af de andre kommer først. Det er endog muligt at træde i Faders eller Moders sted, hvis de spiller en rolle. Den eneste der er bundet til at spille sig selv er den som er hovedperson i scenen, den karakter hvis liv scenen forandrede. Fanden advarer dem dog om at, er scenen ændret kan den ikke ændres igen, og man skal passe på, hvad man ønsker. Nogle gange er græsset giftigt på den anden side, selvom det ser grønnere ud.

I første scene sendes Jonas på opdragelsesanstalt, hvilket får gennemgående konsekvenser for alle børnene – især den mindste, Esben, som er hovedperson i denne scene. Det er aftenen inden en vigtig violinkoncert Esben skal spille. Fader beder Esben om at møde ham på kontoret efter aftensmaden, hvor han skal se Fader arbejde. Esben protesterer. Han vil hellere øve sig på violinen. Fader returnerer ved at bede ham møde op på kontoret, denne gang uden skjorte. Dette får Jonas, alle børnenes beskytter, til at fare i flint, men Fader bevarer roen og siger roligt at han kan forlade sin plads, gå op på sit værelse og ikke komme ned igen, før han har fået en plads på en opdragelsesanstalt.

I anden scene kommer en anden familie på visit i huset og har deres dreng, Rikard, med. Han leger ikke godt med børnene, og Asta prøver at holde ham udenfor legene. Han begynder at kede sig og går hen og skubber Moders yndlingsvase på gulvet. Da de voksne kommer farende, græder han og giver straks Asta skylden, der farer i hovedet på ham og kradser ham til blods. Hændelsen bliver af de voksne kastet hen som en tidlig forelskelse, og inden aftenen er gået, bliver der givet hånd på at, et ægteskab vil blive arrangeret mellem Asta og drengen, når de bliver gamle nok.

Tredje scene finder sted i en hemmelig hule i krybekælderen som Agnete og Asta har lavet. De har inviteret alle de andre plus deres dukker til teselskab dernede. Pludselig åbnes lemmen derned til og Moder tårner sig op. Hun vil vide, hvem den skyldige er, og da ingen anden siger noget, går Agnete til bekendelse. Moder beder de andre om at forlade kælderen og låser Agnete inde dernede i en uge. Da ugen er gået er Agnete blevet en anden person, der taler med sin dukke og færdes helst alene i mørket.

I fjerde scene skal Caspar på ekskursion med sin uhyggelige lærer, Lektor Blumenwald. Efter den tur er Caspar en ødelagt dreng. Scenen er den eftermiddag, hvor turen annonceres. Moder og Fader kommer ind i dagligstuen med lektoren ved deres side og oplyser Caspar om, at han skal med på ekskursion i en weekend alene med Blumenwald.

Femte scene finder sted for ti år siden, da Jonas var tre år og sidder på sin biologiske mors skød. To mænd kommer for at bringe hende med på et sindssygehospital. Moren, Irene, vil ikke med, og det ender med at hun springer ud fra altanen, mens Jonas ser det. I denne scene afsløres Faders og Moders rigtige navne, Christian og Beate. Efterfølgende gifter Fader sig med sin sekretær som allerede da er gravid med Asta og Agnete. Her starter for alvor de fem søskendes hårde liv.

Scenariet slutter sandsynligvis med de at forhindrer Irenes selvmord. Dette medfører at Jonas' fire søskende aldrig er blevet født. Han bliver sendt ud af teltet, sandsynligvis ved brug af magt og hentet af Madam Højholdt som følger ham hjem til huset. Der bliver han mødt af sine glade forældre, der fortæller ham, hvor meget de har savnet ham. De spiser middag med lys på bordet og alt er fryd og gammen, bortset fra mindet om hans søskende der nu er fanget i Djævelens tivoli til evig tid.

Epilogen er billedet af tivoliet der forlader byen i ly af mørket. I den bagerste vogn skimter man svagt en drengs ansigt i et lille vindue. Han ser længselsfuldt ud med store sørgmodige øjne. Han ligner en dreng på otte, men hans øjne kunne tilhøre en goårig. I baggrunden hører man svagt en vemodig violin spille

SPILLEDERENS REDSKABER

HVORDAN
MAN SPILLER ROLLESPIL BAGLAENS
OG MED FANDEN I HAELENE

Tips og tricks som vil være nyttige at bruge i dette scenarie.

En Fandens Historie har som udgangspunkt fem faste scener som både du og spillerne kender. Disse scener skal laves om, så udfaldet er mere i karakterernes favør og disses liv forandres til det bedre. De får dog ikke frit spil. Fanden opstiller en række regler, som samtidig også er det som fortiden kan forandres ved. Som en trylleremse eller en magisk formular.

Usynlige lagkager

Scenariet foregår i to lag. De fem børn sidder i Djævelens tivoli i hans sorte telt, hvor de spiller hans spil. De scener de skal forandre udspiller sig på en scene i teltet, hvor møbler og aktører er stillet op som billige kulisser og voksfigurer. Disse tableauer kommer til live, når karaktererne går op på scenen og ind i den aktør de vælger at spille. De medvirkende i scenariet findes altså også i flere lag og dette kan måske forekomme en smule forvirrende.

- *Spilleren* er den person der spiller scenariet.
- *Karakteren* er den rolle der spilles i scenariet, altså et af de fem børn.
- *Aktøren* er den person, *Karakteren* spiller i Fandens spil.
- *Bipersoner* er personer der enten ikke styres af spillere eller er tilknyttet en *Aktør*.
f.eks. kan Moder i visse tilfælde tilkalde Tyendet (de ansatte i huset) med sin sølvklokke.

[Sidebar: *tænk over, hvordan du laver effekten, når de overlager en aktør. Er det en flydende Terminator 2 effekt eller en teatereffekt med røg og lys? Måske noget helt andet.*]

At spille kort med Djævelen

I ethvert ordentligt spil er der regler, en vinder og en taber, men da Fanden excellerer i at bryde reglerne er grænserne i hans eget spil noget udviskede. Den der vinder i følge regler kan risikere at miste meget mere end han ville have gjort ved at tabe. Og frem for alt andet vinder Fanden altid på en eller anden måde. Man kan måske godt snyde ham fra noget af sejren, men aldrig det hele. Faktisk er man nødt til at snyde lidt og kro sig en del, hvis man overhovedet skal gøre sig forhåbninger om at vinde noget.

Spillereglerne er simple. Man får hver to kort som *skal* spilles i scenen – ellers har Djævelen automatisk vundet scenen. Det ene kort er lyst og repræsenterer en ting som skete i scenen og som ikke kan viges fra. Det andet er sort og repræsenterer noget som ikke har fundet sted, men som nu skal ændres. Desuden er der fem solkort, som kan annullere et kort, hvis man føler, at det umuligt vil gå godt, hvis det bliver spillet. Kortenes formål er at binde karaktererne til scenen. Man kan ikke bare ændre hvad som helst, for nogle ting er ubestandige og er man først gået med til at forandre noget kan man ikke vende om og fortryde. Deraf de lyse og mørke kort. Kortene vil i mange tilfælde have et lidt negativt eller destruktivt fokus.

De lyse kort er repræsenteret med symbolet

De mørke kort er repræsenteret med symbolet:

Dog er det tilladt at fortolke i kortet og dermed få et en del af scenen til at falde anderledes ud end den gjorde oprindeligt. Her er kortspillets pointe at finde. Hvis man tænker kreativt og hurtigt og formår at vende et korts imperativ i sit hoved kan man spille spillet næsten ubundet. Fanden er dog den ultimative dommer i dette, og mener han, at en karakter ikke har spillet sit kort tilfredsstillende kan han bremse scenen, se igennem sin aktørs øjne med sine egne og forlange at karakteren samler kortet op igen og spiller det bedre. Dette får børnene ikke at vide før spillet *er* gået i gang og aftalen indgået. Vær retfærdig i dette, men streng. Spillerne skal have kamp til stregen, men ikke føle sig trådt på.

Scenariet lægger meget op til improvisation og in-medias-res spil. Scenerne har ikke nogen direkte tilknytning til hinanden og det eneste der binder historien sammen er egentlig karaktererne og selvfølgelig Fanden. Da det ikke har nogen naturlig rød tråd eller plotprogression kan det måske godt være lidt tricky at få til at hænge sammen.

Alt i alt vurderer vi, at en scene bør tage ca. en time med mellemspill. De scener vi har spillet har taget mellem tyve og fyrre minutter, men du kan sagtens regne med mere mudren rundt af dine spillere. Alt i alt skal man nok regne med at scenariet kan slæbe sig op på en seks-syv timer. Netop derfor er det vigtigt at holde øje med tiden og køre scenariet så stramt som muligt – selvfølgelig uden at forhaste noget.

Tempo og klare linjer

For at give modvægt til det flydende plot og den løse sammenhæng kan det være en god ide at køre hver scene meget stramt. Sørg for stille scenen tydeligt op og gøre rammerne klar for spillerne, så der ikke er nogen tvivl om, hvornår scenen starter og hvor den finder sted. Tænk teater. Skuespillerne har fundet deres pladser, lyset er sat rigtigt, tæppet går. Spil! Ligeledes er det nødvendigt at sætte en klar afslutning på hver scene. Når det sidste kort er lagt skal du begynde at kigge efter en afslutning, og den skal komme så hurtigt som muligt. Når de ting der skal opnås i scenen er kommet i spil er der ikke grund til at spille den længere. Lyset slukkes, tæppet falder. Slut. Fanden kan så gøre op, hvem der har tabt og vundet hvad og der kan lægges op til næste scene. Vær præcis og tydelig.

Truende lyde og dunkle skygger

Genremæssigt kan scenariet ikke siges at være horror, men det låner helt sikkert en del derfra. Huset, hvor scenerne udspiller sig er ikke et sted der ser venligt på leg og larm og den konstant trykkede stemning beskrives bedst ved dens lyde. De knirkende gulvbrædder, det tikkende bornholmerur, tunge trin på gangen uden for døren osv. Husk også at få farverne med og læg vægt på det slid der på en eller anden måde er at finde i alle ansigter.

Gennem spejlet

Tivoliet er på mange måder en mørk refleksion af huset. Når børnene er i Fandens telt – altså mellem scenerne, er det en god ide at lægge vægt på absurditeten i stedet. Her behøver ting ikke give mening, for hvis nogen skider på reglerne må det da være Djævelen. Han er den sorte Harlekin, kaosguden og tricksterånden på samme tid. Her skal spillerne have god tid til at lægge strategier, spille med hinanden eller med Fanden og bare forberede sig mentalt til scenerne. Mellemtiden er et pusterum og skal virke som kontrast til de stringente og stramt skårne scener. Når du fornemmer, at spillerne er klare til at kaste sig ud i det, kan du lade Fanden starte næste scene.

Måden man vælger en rolle er at gå ind i opsætningen, og smelte sammen med den aktør man har valgt. Derefter bliver man straks et rigtigt menneske i kød og blod. Når alle har valgt, går scenen i gang og sceneopstillingen med alle de slidte ting, bliver på magisk vis forvandlet til det oprindelige barndomshjem og spillet kan gå igang

Et ansigt bag vinduet – tid og sted

En Fandens Historie finder sted i en mytisk udgave af denne verden. Om huset står i Møgeltønder eller Holte eller hvilken park det lige er, der har besøg af Fandens tivoli, er ganske uvæsentligt. Hvad der er vigtigt er, at huset og tivoliet er de eneste vigtige lokationer. Tiden er ligeså mytisk. Vi gør brug af vores forestillinger om et nationalisthærgen Danmark i den sidste del af 1800tallet, hvor krige og økonomiske kriser har givet nationens selvværd et gevaldigt knæk. Alle søger desperat at holde på formerne eller gå i hundene og alles fremtid ser dystre ud.

Socialt befinder børnene sig i det højere borgerskab. Familien er ikke adelig, men har råd til at opføre sig som om gennem et firma, hvis indtjening er astronomisk efter standarden. Hvad firmaet laver har vi valgt at lade stå hen i det uvisse, da det ikke er væsentligt for historien. Hvis det omtales i det daglige er det bare som "Firmaet." Huset de bor i har alt, hvad det forventes af en sådan familie. Der er lige så mange værelser, saloner, stuer, entreer, kamre og korridorer som du og spillerne har brug for. Alting har en mørk og andægtig stemning og hvor man end kigger hen, mødes man af strenge øjne fra dyre portrætter.

For en gennemgang af de lokationer der er nævnt se side XX

Bipersoner og hvorledes du kan bruge dem

De bipersoner vi har præsenteret er de helt basale der skal til, for at fylde settingen ud, men du behøver ikke at holde dig strengt til dem. Hvis du mener der i Jonas' scene er behov for et hold ambulancefolk eller tre betjente mere skal du ikke tøve med at skabe dem. Hvis der er nogle af dem du finder unødvendige er du ligeså velkommen til at ignorere dem. Den basale regel omkring bipersoner er, at de knytter sig til en aktør. Der er altid en aktør der, i en given scene der involverer bipersoner, har kontrol over dem eller er bundet til dem. Den karakter som spiller den pågældende aktør har derfor også adgang til dennes bipersoner. Hvis du for eksempel lader Betjenten være en konstabel som har to ekstra betjente med i Jonas' scene vil den spiller som spiller den karakter som spiller konstabel også have adgang til de to betjente. Denne lagdeling er meget vigtig at forklare over for spillerne, da det, som du måske selv kan se ud fra eksemplet, kan forekomme meget forvirrende.

For en gennemgang af de bipersoner der er nævnt se side XX

Djævelen, en kontant croupier

I hver scene har karaktererne noget på spil. Jonas' hjerte, Caspars stemme osv. Disse ting er symbolske for en kvalitet i den pågældende karakter. Hvis karaktererne taber en scene vil Fanden på grusomste vis prompte indkræve sin bod. Fortæl gerne dette så malende og grotesk som muligt. Hvis du mangler inspiration kan du evt. læse Den Store Bastian.

Hvis de taber Esbens scene tager Djævelen en rusten hækkesaks frem og klipper Esbens fingre af. Med dem ryger også hans violinspil. Taber de Aastas scene tager Djævelen en segl og skalperer hende med hud og hår. Fejler de i Agnetes scene tager han Tekla fra hende. Hvis de taber Caspars scene stikker han hele sin hånd ned i halsen på ham og trækker en lille sangfugl op, som han straks bider hovedet af. Dette er Caspars stemme. Jonas stikker han hånden ind i brystet på og river hans hjerte ud. Fra da af vil Jonas have mistet sit mod og livskraft. Husk at disse skavanker kun manifesterer sig i mellemscenerne, da de andre scener jo finder sted tidligere.

SCENER

Godt i gang – om opvarmning og opstart

Vi anbefaler at du varmer dine spillere op til scenariet før I går i gang. Først og fremmest skal de ind i rollerne og lære hinanden at kende. Vi har nedprioriteret beskrivelsen af de andre karakterer i hver karakterbeskrivelse, da vi mener der ellers kan blive lidt for meget tekst at læse. Derfor er det vigtigt, at du lader spillerne selv præsentere deres karakterer for hinanden, når de har læst dem. Det hjælper dem til at lære dem bedre at kende og til at huske flere detaljer.

Dernæst kan du spille en eller to helt simple scener med dem, så de kan vænne sig til at spille børn i denne genre. En hvor de skændes og en hvor de leger. Sæt scenen ligesom det anbefales i resten af scenariet og afslut den hurtigt. Brug endelig ikke for lang tid på dette – en halv time er rigeligt.

En teknisk gennemgang af scenerne

Du bliver konfronteret med en hel del gennemgange af scenerne fra forskellige vinkler. Denne gennemgang fokuserer rent på værktøjer, fokuspunkter og mulige udfald og vil munde ud i et flowchart. Vi har søgt at skabe en progression i scenerne, så kompleksiteten stiger fra scene til scene. Den første skulle gerne være den nemmeste at gå til, medens den sidste er sværere. Det gør, at spillerne får tid til at blive trygge med kortsystemet, så de kan udnytte potentialet så fuldt ud som muligt. Tænk også på dette, når du bedømmer deres indsats og Fanden lader sin dom falde efter hver scene. Hold desuden altid Fandens ultimative mål for øje: at inkassere så mange sjæle som muligt til sit tivoli og hvis det fejler, at ødelægge deres liv. I det de bruger ham som forandringskraft har han også magt over det langsigtede udfald af deres scener. Så selvom de vinder en scene kan han stadig vise dem, hvad der sker, når man rækker Fanden en lillefinger.

Scene 0 – hvordan fem børn tager i tivoli og aldrig kommer ud igen:

Alle børnene, nu

Denne scene er en optakt til scenariet som spillerne har fået beskrevet i deres spillerkompendier. Lad dem spille den igennem og brug den til at lade Djævelen forklare kortsystemet. Her kan du også sætte detaljer på Fandens telt, lade dem stille ham spørgsmål og give dem et førstehåndsindtryk af, hvad han er for en kal. Husk på, at de ikke kan ændre deres beslutning om at spille med ham og gør dette klart for dem fra starten. De kan også bruge scenen til at spille sig ind på hinanden og komme i rollerne.

Scene 1 – Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt:

Esben, en måned siden

Setting: Spisestuen, stilhed, alle kigger koncentreret ned i deres tallerkner, kun lys omkring bordet, andægtig tavshed.

Aktører: Fader, Moder, Esben, Jonas, Agnete, Asta og Caspar

Bipersoner: Evl. stuepigen

Scenens start og slut: Starter lige efter Fader har bedt Esben komme op i hans arbejdsværelse efter maden.

Scenen slutter, når Jonas har forladt spisestuen

Succeskriterium: at undgå at Jonas bliver sendt på Dyssevold, så Esben (og de andre) stadig vil have deres beskytter).

Mulige forandringer: Lad Fader tage en anden beslutning eller udmåle en anden straf.

Djævelen spiller: Jonas

Dit modspil: lad Jonas overreagere i ekstrem grad. I en spiltest lod vi ham tage vinflasken fra bordet og begynde at drikke af den. Han kan også smide med tingene, bruge meget grimt sprog eller true Fader og Moder. Faders ene kort er at udmåle en straf der er overdreven i forhold til forbrydelsen og det kan Fanden udnytte.

Mulige udfald af scenen: I førnævnte spiltest valgte Fader at tvinge Jonas til at drikke to flasker vin og sendte ham op på værelset for at drikke færdig. Her tog Fanden over og lod Jonas bruge sin flaske til at forsøge at begå selvmord. Det forvandlede ham til en syg, indadvendt og nedbrudt dreng. Børnene mistede altså alligevel deres beskytter, selvom de vandt scenen.

Scene 2 – Vasen og giftermålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta, et år siden

Setting: Et tilstødende rum til salonen, hvor damerne sidder med deres likør, gulvet, malerier, fine vaser, bondegårdsdyr i træ

Aktører: Rikard, Asta, Agnete, Jonas, Caspar og Esben

Bipersoner: Moder. Som biperson er hun bundet til at komme ind, når vassen er smadret danne sig et overblik over begivenhederne, reagere på dem og tage en beslutning. Hun vil i denne scene kun kunne følge sin egen personlighed stramt.

Scenens start og slut: Start med leg i stuen. Scenen slutter, når Moder forlader rummet.

Succeskriterium: At forhindre at Asta bliver gift med Rikard.

Mulige forandringer: Asta kan vælge ikke at spille sine kort, således at hun mister sit hår. Hvem vil lade sit barn gifte med en skaldet pige? Bevis for Moder, hvor væmmelig en dreng Rikard er, så hun ikke vil lade Asta gifte sig med ham. Læg en fælde for Rikard, så der er ham der står i et dårligt lys, når Moder kommer ind.

Djævelen spiller: Rikard

Dit modspil: Lad Rikard være det værste mareridt af en møgunge du overhovedet kan komme i tanke om. Smør tykt på. Husk, at han hele tiden kan påkalde sig Moders opmærksomhed, så hvis han bliver presset kan du lade ham vælte vassen. Sørg for at han kommer over til vassen før de kan nå at forhindre det. De vil føle sig pressede bare du nævner den vase – brug det. Vi lod ham gå og pille ved malerierne i stuen, når han ikke fik nok opmærksomhed. Hvis du kan få en chance for at fedte for Moder, grib den.

Mulige udfald af scenen: Hvis de forhindrer Rikard i at vælte vassen forandres der ikke nødvendigvis noget. Aastas ene kort byder hende at tage en kamp og det kan udnyttes, hvis hun kan få Rikard til at slås med hende og tage kampen netop som Moder kommer ind. En reel forandring kræver nøje og veludført planlægning.

Scene 3 – Kælderen og dukken – eller, hvordan Agnete sluttede fred med mørket

Agnete, to år siden

Setting: Krybekælder under huset, fugtigt rum, dårlig luft, hengemte ting, stearinlysstumper og tæpper

Aktører: Moder, Agnete, Asta, Jonas, Caspar og Esben

Bipersoner: ingen

Scenens start og slut: Starter i det Moder åbner lemmen og slutter, når straffen er udmålt.

Succeskriterium: Forhindr at Agnete bliver låst nede i kælderens alene eller i det hele taget.

Mulige forandringer: Børnene kan vælge at blive i kælderen med Agnete. Dette kan være svært med mindre man fysisk holder sig fast i ting eller Agnete eller måske gemmer sig. De kan prøve at mase sig forbi Moder og flygte fra kælderen, men dette vil give dig frit spil til at lade Fanden bestemme et langt værre udfald af scenen. I bedste (men mindst sandsynlige) fald kan man prøve at overtale Moder til at lade en anden straf falde.

Djævelen spiller: Moder

Dit modspil: Tru med Fader. Udnyt at du alligevel skal indgå i dialog med børnene og prøv at spille dem ud mod hinanden eller udfrit dem på anden måde. Hak på de mindste – Esben skal alligevel bekræfte Agnetes skyld. Dette er en meget svær scene at forandre for spillerne og du kan nemt presse dem ud i en så ekstrem situation, at karaktererne taber lige gyldigt hvad, så giv dem en chance for at være geniale, men slå hårdt ned, hvis de ikke er.

Mulige udfald af scenen: I bedste fald bliver straffen kollektiv og børnene kan knytte sig endnu tættere sammen i en uge i mørket. De bliver nok også lidt sære af det, men hellere sære sammen end hver for sig. I værste fald kan du for eksempel sende dem på en eller anden horribel opdragelsesanstalt, hvis de angriber Moder fysisk. Måske endda på hver sin anstalt.

Scene 4 – Ekskursionen – eller, hvordan virkelige monstre æder virkelige drenge

Caspar, tre år siden

Setting: Lektieværelset, rolig arbejdsstemning, et par pulter og en tavle.

Aktører: Fader, Moder, Blumenwald, Caspar, Jonas, Agnete, Asta og Esben

Bipersoner: der er syv aktører, så den der ikke bliver spillet vil være en biperson

Scenens start og slut: Scenen starter, når Moder, Fader og Blumenwald træder ind i lokalet og slutter, når Moder endeligt har truffet beslutningen om ekskursionen

Succeskriterium: Undgå at Caspar kommer til at tilbringe en weekend alene med Blumenwald

Mulige forandringer: Asta foreslår allerede, at de alle kan tage med. Hvis det bliver besluttet og samtlige børn kommer med vil de kunne forhindre et overgreb på turen. Hvis de helt formår at forhindre en ekskursion langt fra hjemmet kan du vælge at lade Blumenwald udnytte Esben systematisk over længere tid derhjemme. Presset bliver simpelthen for stort for ham. Ved at bruge et par solkort kan de nemt fyre Blumenwald og dette er der meget lidt at gøre ved.

Djævelen spiller: Blumenwald

Dit modspil: Blumenwald kan stresser Caspar ved at være ulækker og komme med skumle hentydninger. Ellers er det faktisk relativt let for spillerne at forandre scenen, så en god stressfaktor kan være at gøre det mistænkeligt let for dem. Bagefter kan du så lade Blumenwald få frit spil på alle mulige måder i efterspillet.

Mulige udfald af scenen: Børnene tager alle sammen på ekskursion til Jyllands moser og oplever alle, hvor ubehagelig lektoren er på nært hold. Ingen overgreb finder sted, før langt senere. I de fleste versioner beholder Caspar læreren og status af yndlingsbarn for familien og Esben bliver ladet i skyggen. Tænk over, hvilken effekt det vil have på de to brødres forhold

Scene 5 – Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas, ti år siden

Setting: En stor, lys og sparsommeligt møbleret stue til at modtage gæster i, altan med franske døre, vinduer, blomster, hvide, blafrende gardiner.

Aktører: Christian Egebjerg, Irene Egebjerg, Beate Lindholm, Jonas, Betjenten og Hr Overlægen

Bipersoner: Stuepigen, der kommer for at tage Jonas med nedenunder. Husk at det ikke er en stuepige de kender.

Scenens start og slut: Scenen starter, da Hr. Overlægen og Betjenten træder ind i stuen og slutter, da Irene enten er død, har forladt stuen med Overlægen eller han og Betjenten er gået med uforrettet sag.

Succeskriterium: At forhindre Irenes selvmord.

Mulige forandringer: Overtal Irene til at følge med på hospitalet. De kan også lade Betjenten slæbe hende med korporligt. En måde at omgå alting er at slå Irene ihjel. Så vinder man scenen og beholder søskendeflokken.

Djævelen spiller: Irene

Dit modspil: Gør endelig Irene så grotesk som overhovedet mulig. Paranoia, hallucinationer, vrangforestillinger, fysiske træk. Hendes vanvid klæder hende ikke og hun er til fare for Jonas. Vigtigt er det dog, at vanviddet ikke bliver komisk. Udnyt endelig deres frygt for selvmordet og prøv at komme så tæt på vinduet som mulig, men husk, at Djævelen ikke er interesseret i, at hun begår selvmord. Uvisheden er hans stærkeste værktøj.

Mulige udfald af scenen: Irene overlever og kommer på hospitalet. Her vil hun med tiden blive rask og Jonas får ikke sine søskende, men et trygt og lykkeligt liv. Dog vil han leve med erindringen om sine tabte søskende. I en spiltest gjorde vi meget ud af at pensle ud, hvor rare og lykkelige hans forældre var. Dette gjorde scenen ekstra grotesk. Jonas proklamerede her, at han ville vende tilbage efter sine søskende og det sagde Djævelen, at han så meget frem til. Hvis de forhindrer Irenes selvmord og også, at hun kommer på hospitalet vil Jonas atter vokse op uden søskende, men med en vanvittig mor. Her vil Fader holde fast i sin affære med Beate og dette kunne yderligere problematisere tingene i huset. Denne udgang er den der fryder Djævelen mest. Asta, Agnete, Caspar og Esben tilhører nu Fanden. I spiltesten havde vi stor succes i at beskrive, hvordan tivoliet forlod byen og man i en af de bagerste vogne, gennem et lille, fedtet vindue kunne se et barneansigt med ældgamle, bedrøvede øjne og, lyttede man godt efter, høre lyden af en fjern violin. Hvis Irene dør får Fanden ikke sine sjæle og bliver selvfølgelig rasende, hvilket karaktererne skal få at mærke. Han kan naturligvis ikke røre dem direkte, men stadig skræmme dem. De kan nu gå tilbage til deres frygtelige familie med de skavanker Fanden måtte have pådraget dem efter tidligere table scener

Husk!

*at give forældrene rigtige navne i denne scene.
Lad Irene tiltale Fader som Christian.
Navnene vil også fremgå af deres kort.
Ligeledes skal du huske at Beate her
allerede er gravid med tvillingerne.*

BILAG 1

LOKATIONER

*Blanke sko
sorte frakker
3 til drenge, til piger 2.
Solen skinner
øjne smiler i afrettede ansigter
6 på vej til tivoli.
1 fører an, sjal og kjole
dukkede nakken da Moder talte.
Følgt af 10 øjne, fødder
raske skridt.*

*Tivoli stråler,
pøbelen blandes med sortklædte børn.
Sjalet er væk, ligesom tanken.
Alt skal prøves
lommerne bugner
Tiden flyver.
5 i hans telt
tomme borde
Tivoli hvisker:
"Legen er sluttet"
1 græder sagte
1 er den stærke
2 stirrer modløst, 1 blegner i angst*

Lugten af svovl, varme, kød.

*Himmelen mørknes
I
nd træder Fanden*

Huset

Huset bag tårnhøje, sortgrønne hække, massive som kød. Den tonstunge egetræsdør, ses kun fra vejen, står man lige dér hvor de geometrisk voldtagne træer krampagtigt er tvunget i snorlige rækker. Den perfekte symmetri i stiens rivemærker afslører ikke ét fodaftryk, ikke et agern ligger i vejen for helhedsindtrykket.

Travlhed hersker, væggene i huset har ingen ører, ligesom ejerne. Her smiler man ikke for at glæde, men for at opnå. Ingen skynder sig, men når man spørger, har alle for travlt til at svare. Du skal ikke tro du er noget. De tror ikke du er noget.

Lange gange. Lampetter giver en svag opadgående belysning, et mønster, der tydeligt afslører om en af dem hænger skævt – gud forbyde det. Store rum, dobbeltdøre. Lyde opfører sig mærkeligt i stuerne, alt hvad der bliver sagt kan høres overalt, så mange er til tavse. Stuerne er store, vinduerne kæmpe og glatte gulve umuliggør en hver form for løbende leg. Luften er kølig, altid. Dyre portrætter af tomme ansigter pryder alle rum. Man får aldrig oplevelsen af at sætte sig i en varm stol.

Børnenes værelser

Værelserne er pertentligt ordnede, sådan gør det Moder tilfreds. Tunge sengemøbler med fine rene, hvide lagner og dynebetræk, der ligger stramt henover sengen uden den mindste fold. Et tungt truende chartol står ved den ene væg, hvor man man opbevare små skatte. En blank sten, en hvid fjer, den fine broche, en slangebøsse. Et tungt mørkebrunt kæmpeskab, hvor alt tøjet bor. Det tårner sig op over en, med sine snørkler og krummelurer. Væggene er hospitalshvide og kun et enkelt kors bryder monotonien. Ellers er her en ensom stol og et natbord med en lille lampe på, som naturligvis skal være slukket om natten, når der er blevet sagt godnat – også selvom der er trolde i skabet. Værelserne er pinligt rene og ryttelige, rene paneler, intet roderi. Alle er ens. Pigerne deler et værelse, Jonas har sit eget, Caspar og Esben må også dele.

Krybekælderen

Krybekælderen er fyldt med gamle møbler, senge, skriveborde og kasser med gammelt tøj. De sørgelige rester af en gammel hule står stadig inde i rodet til minde om en trist episode. Væggene er fugtige ligesom luften. Her lugter hengemt og af mug og mølkugler. Der er før blevet spottet en rotte hernede, og nogle gange kan man hører dem gnave og kravle inde i rodet. Store spindelvæv pryder alt hernede og de fortæller om de gigantiske husedderkopper, som man næsten kan hører kravle, der også bor her.

Den fine spisesstue

Den fine spisesstue, den til gæster, står lukket af til hverdag. Ingen kommer her, så den står mørk og dyster og venter på at blive lyst op af sterinlys, kraftig krydret vin og varme retter. Spisesstuen bliver kun varmet op når der kommer gæster. Det er et stort lokale med tre vinduer med fine silkegardiner i den smukkeste klare blå. Bordet er stort, men spinkelt, og altid dækket af en hvid kniplingsdug, når der ikke er selskab. Når der er gæster bliver der dækket op med det fine sæt sølvtøj og det fine kinesiske porcelæn. Store sølvkandelabre pryder også bordet og alting stråler i skæret fra flammerne.

Spisestuen

Spisestuen er en mindre udgave af den fine spisestue. Gulvet bærer mere præg af slid og det skinner knapt så strålende. Bordet er stort og tungt i massiv eg og stammer fra barokperioden. Det er et fint arvestykke fra Faders barndomshjem. Her bliver alle måltider indtaget, morgen, middag og aften, sommer og vinter.

Tesalon/dagligstue

Det er her børnene leger, når de en sjælden gang har fri for deres pligter, og det er her teen bliver indtaget efter kirke om søndagen. Der er pæne landskabsbilleder på væggene og fine nipsgenstande på hylderne som man ikke må røre ved når man er et barn her i huset. Der er en afdeling med sofa og stole der er indrettet kun til det formål at indtage sin te der. Møblerne er i fint silkestof i grønne nuancer og med puder der matcher. Puderne må man naturligvis ikke bruge til at komme til at sidde mageligt, de er kun til pynt.

Lektieværelse

I lektieværelset er der fem enmandspulte stillet op. På dem ligger en tavle og der står et blækhus. Nede i pulten ligger skrivehæfterne og blækpenne. Der er en stor tavle der står foran pultene. Her øver man sig på den fine skråskrift inden man skal skrive i hæfterne. På væggene hænger der hylder, med bøger om alverdens ting, og et stort danmarkskort. Vinduerne vender ud mod vejen, hvor man kan se hestevogne køre forbi, andre børn på tur, solen skinne om sommeren og sneen dale om vinteren. Imens er man fanget under Moders strenge blik, man må og skal øve sig og gøre det godt, så karaktererne ikke daler, for der må ikke være noget at udsætte på en, for man vil jo helst ikke ind på Faders kontor og stå skoleret for ham.

Herreværelset

Herreværelset er fyldt til randen med bøger. Tunge og i mørke farver troner de op over alle der bevæger sig ind. Alle vægge er fyldt op med reoler, hvor bøgerne står og kigger ned på alle, selv Fader. Der er et sofaarrangement, møblerne er polstrede med grønt velour. Ved siden af Faders store lænestol, står der en globus man kan løfte den ene halvdel af og så vokser der en lille bar frem fra verdens indre.

En stor flerarmet messinglysekroner hænger i loftet og skuer ud over værelset. Gardinerne er tunge og mørke og vinduerne vender ud til baghaven, hvor lyset fra solen aldrig når helt ned. Derfor er værelset for det meste et dunkelt sted på trods af lysekronens formåen.

Tivoliet

Indgangen til Fandens Tivoli er stor og klodset, en portal af træ, formet som et kæmpe, tandfyldt gab med en rød løber som tunge og adskillige lamper som tænder. En stor spids næse, mellem to røde øjne, sidder under den barkedede pande. Øverst er et skilt med påskriften "TIVOLI" bundet fast til, hvad der ligner skelettet af to langhalsede fugle siddende i hver deres rede i håret på det gabende fjæs.

Gaden bag indgangen er festlig og lys, gule og røde lamper, hænger tæt langs rækkerne af mærkelige boder og forlystelser, små kulørte stande står side om side med store gamle skurvogne, med krogede indgangspartier. Små gyder stikker fra hovedgaden, som ben i en død fisk. Her er det de rigtigt mystiske ting sker, her kan man møde de mærkeligste misfostre og de mest magiske mystikere. Sorte telte og små skæve skure er hvad der ligger i de mørke stræder. Hovedgaden ender i et torv, hvor omkring de store forlystelser ligger. Det gamle, skæve pariserhjul, med den hvæsende dampmotor og de ormædte udskårne træsæder står knapt så stolt, som det med sikkerhed engang har gjort. Karusellernes stålrammer skriger, klokkerne klinger falsk og det store, sorte telt blaffer hult i vinden, hvor det engang stod spændt så stramt som huden i en piges ansigt.

Fandens Telt

Midt på torvet ligger Fandens sorte telt. Det blafrer i vinden og er gået op i syningen flere steder. Store røde lapper pletter sporadisk teltets yderside. Når man træder ind i teltet, vil man opdage at det er tre gange så stort indvendigt som det ser ud udefra.

Rundt omkring på teltvæggene hænger der gamle plakater for tivoliet og hvad det ellers igennem tiderne har faldbudt af forskellige uhørte optrædener. Plakaterne er alle falmede og flåede i kanterne, skriften er næsten ulæselig og flere steder er de mugne og ormædte.

Hele den bagerste teltvæg er en scene hvor et gammelt, tungt forhæng i en støvet mørkerød farve, er trukket for. Scenen er hævet en meter over jorden og ser ud til at have været meget fin engang, men nu er den hullet og repareret med en anden træsort flere steder.

Foran scenen står en masse sorte, og brune stole i skæve rækker uden egentligt mønster eller orden. De fleste ser ud til at ville falde sammen hvis man forsøgte at benytte sig af dem. De er afskaldede og ikke to er ens. Store og små, gamle og ældgamle, står de mellem hinanden, som en samling usle soldater på vej hjem fra en tabt krig.

Når spillet går i gang slår Fanden ud med hånden mod det tunge tæppe som lydløst glider til side og en slidt, nærmest sørgelig parodi på spillernes forestående scene er på forunderlig vis stillet op. De aktører, der er til stede i scenen der skal til at spilles, sidder som forstenede, blege voksfigurer forskellige steder i den faldefærdige kulisse.

BILAG 2

BIPERSONER

7 tallerkener
hænder vaskede
dækket er bordet.
2 lyserøde sløjfer over 4 øjne
stirrer på 3 slips
med håret i vandkæmmede bølger.
Stilheden gør ondt
maven der skriger

Ind af døren
4 hænder
2 fæde
alt for varme
skjuler smerten
knuger hænderne.
March!

Moder. Fader.
Gåsehud og lydløs larm
Så er bordet fyldt
Alle spiser tavse

1 sløjfe plettet
1 mave mindre at mætte
maven skriger stadig i sengen.

1 sløjfe sidder tilbage
spiser
græder.
5 skjorteærmer fører taktfast maden.
1 ærme trøster under bordet
Ahh storebror.

3 slips og 2 lyserøde sløjfer til maskebal i kongeparrets hal.

Madam Højholdt

Barnepigen

Hun står som sindbilledet på gammeldags, stram, kvindelig autoritet. En svær kvinde med det sorte hår samlet i en hård knude i nakken og uniformen siddende upåklageligt i sort og hvidt, høj krave og forklæde med flæser. Dog har hun et glimt i øjet som de andre barnepiger ikke har haft og i forklædets dybe lommer kan man af og til finde et bolche eller en slikkepind.

Madam Højholdt kan være i ledtog med Djævelen eller måske endog Djævelen selv i forklædning. Hun kan også bare være et lyst strejf til en ellers mørk verden som i sidste ende bringer børnene i fordærv. Det er barnepigen som beslutter at tage dem med i tivoli, så på en måde er hun katalysatoren for hele historien. Igangsættereren, selvom hun ellers ikke behøver at have en større rolle. Som udgangspunkt er hun en kvinde som tror på streng opdragelse og kristne værdier à la det gamle testamente, men som også mener, at børn skal have lov til at være børn.

Du kan bruge Madam Højholdt til:

At bringe karaktererne til tivoliet; at sætte en stemning af mystik tidligt (hun skubber svagt til rammerne for, hvad voksne kan foretage sig i børnenes univers); at bringe eventuelle overlevende børn hjem igen efter den sidste scene; som et eksempel på, hvorledes voksne burde være

Frøken Jespersen

Husholdersken

Huset har en gammel og grå husholderske som har været her længere end Fader selv. Hendes grå hår er tyndt og skørt af ælde og bundet i en knude i nakke og hendes hænder er rynkede og altid i gang med et eller andet. Det er som om huset har slidt og knust hende langsomt over årene og efterladt et spøgelse af en kvinde som ikke kan andet end at tjene dem der er større end hende. Hun udviser en stålsikker ydmyghed som er så fast integreret i hende, at den ikke kan skelnes fra hendes personlighed. Hun taler ikke med herskabet – heller ikke børnene. Hun tager ordrer fra dem, men ser dem ikke i øjnene. Hun er mere et møbel med en bestemt funktion end en egentlig person i huset.

Du kan bruge Frøken Jespersen til:

At vise, hvilken effekt huset og forældrenes regime i yderste konsekvens har på et menneske; at understrege hvem der bestemmer og hvem der absolut ikke gør; som Moders redskab til at bringe ro og orden – man holder masken over for tyendet; som Moders redskab i en scene

Frøken Iversen

Den unge køkkenpige

Køkkenpigerne bliver tit skiftet ud, da Moder er meget på vagt over for enhver form for konkurrence. At få en ung pige ind i huset kan være en udfordring, når man selv er ved at udvikle rynker og ens bryster er begyndt at flade ud. Derfor ansættes der kun grimme køkkenpiger og hvis de har for lyst et sindelag eller for meget karisma fyres de hurtigt igen for opsætsighed.

Frøken Iversen er ikke køn. Hun har et enormt overbid, grimt, fladt hår i en ubestemmelig brunlig farve og en knoklet bygning. Hendes ene øje skeler en lille smule. Hun er heller ikke for klog. Hun laver sit arbejde i køkkenet uden at kny, men har dog en svaghed for sladder som hun altid prøver at vride ud af Frøken Jespersen, når hun kan komme til det.

Du kan bruge Frøken Iversen til:

At vise Moders magt og indflydelse; at vise Moders svaghed og usikkerhed; som Moders redskab til at bringe ro og orden – man holder masken over for tyendet; som Moders redskab i en scene

Frøken Dhiiner

Stuepige

Frøken Dhiiner er en midaldrende kvinde, der bærer fæde og dækker bord med en rasende professionel mine. Her er der ingen slinger i valsen. Hun er hurtig og dygtig og ved, hvordan et tyende er overfor sit herskab. Det er nok det Moder er faldet for, for hun har efterhånden været i huset i fem år, hvilket er meget for en kvinde her i huset, hvis man da lige ser bort fra Frøken Jespersen.

Frøken Dhiiner er en væver kvinde med hurtige bevægelser og en spinkel krop. Hun er ikke nogen skønhed, men er heller ikke grim. Hun er nærmest en grå husmus, med andre ord ikke noget man lægger mærke til. I hvert fald ingen konkurrence til Moder. Man kan sige, at de mange år som stuepige har gjort at Frøken Dhiiner, har lært at lægge låg på sin personlighed og er blevet en tjenende ånd. Selv overfor børnene udviser hun ikke andet en professionalisme, hvilket i den grad behager Moder.

Du kan bruge Frøken Dhiiner til:

At suge noget af varmen ud af børnenes liv – hun ser børnene lige så meget som en funktion som hun selv opfører sig; som Moders redskab i en scene

Hr. Lorentzen

Chauffør og altnuligmand

Dette er husets anden gamle kending. Han kører kareten og tager sig af hestene. Alfred er en klassisk, nydelig ældre herre. Han går i uniform, når han skal køre og har ellers et sæt arbejdstøj på, når han passer haven eller reparerer noget i huset. Gennem årene er han blevet formet af sit arbejde og nyder den status der kommer med at arbejde for et fint hjem. Han har altså affundet sig med at være en tjenende ånd, men mener sig helt sikkert langt mere værd end de andre ansatte. Han holder sig for sig selv og bruger det meste tid på sit lille værelse og indtager sine måltider i køkkenet, tilberedt af fr. Jespersen. Han bryder sig ikke specielt om børn og har ikke noget at gøre med dem ud over at køre dem til og fra skolen i Faders store, sorte karet. Karet holder han særligt af og han passer og plejer den, som var den hans levende afkom. Karet er hans statusberettigelse.

Du kan bruge Hr. Lorentzen til:

At holde børnene indenfor – hvis de vover sig ud i haven kan han finde dem og slæbe dem indenfor igen (du behøver ikke give dem muligheden at gå udenfor – Djævelen kan stoppe dem inden da); at forstærke følelsen af utryghed, ved at lade uvenlige mennesker omgive dem på alle sider; som Faders redskab i en scene

Irene Egebjerg

Irene er Faders første hustru og Jonas' biologiske mor. De blev gift unge og med et vist mål af lykke som det nu sømmede sig for unge mennesker af stand. Tidligt i ægteskabet fødte Irene en stærk og smuk dreng som de kaldte Jonas. Herefter begyndte det dog hurtigt at gå ned ad bakke for hende. Om det var en fødselspsykose eller det at skulle leve op til de mange forventninger i det højere borgerskab i senromantikken eller en blanding der knækkede hende er sådan set ligegyldigt. Irene blev gal. Hun begyndte at nære stærkt absurde mistanker til alle der kom i huset – især tyendet som tit blev skiftet ud i den periode. Hun mistænkte dem for at lyve, stjæle, spionere og kunne ofte ikke spise deres mad, fordi hun var overbevidst om at de forgiftede den. Ofte fik hun stærke angstanfald som fik hendes hals til at snøre sig sammen, så hun var sikker på at luften var dødbringende eller at hun led af alskens sygdomme. Ofte var den eneste kur at kradse sine arme eller ansigt til blods, så giften kunne komme ud eller luften ind.

Efter ca. tre år var Irene stærkt psykotisk. Hun var underernæret, hallucinerede, angreb alt og alle med groteske beskyldninger og var til fare for både sig selv og sit treårige barn. Skandalen kunne ikke længere skjules. Samtidig var hendes mand under et svært pres og i afmagt og frustration gav han efter for sin stærkt ambitiøse sekretærs lokkende tilstedeværelse. Det var sekretæren, frk. Lindholm, som fik Fader til at få Irene indlagt, samtidig med at hun i det skjulte spillede på hendes frygt, så hun til sidst, hin ulykkelige dag da lægen kom for at hente hende (se side XX) kastede sig ud over altanen til sin død for øjnene af lille Jonas. Husk at Irenes vanvid ikke må være komisk. Det er vigtigt, at hun bliver spillet som farlig, ubehagelig og usympatisk. De må godt få ondt af hende, men hendes sygdom skal være blotlagt som gennemført ubehagelig og frygtelig.

Beate Lindholm

Faders sekretær, senere kender de hende som Moder. Frk. Lindholm blev ansat i Faders firma og arbejdede sig hurtigt op til så høj en position som hendes køn tillod. Hun blev Faders personlige sekretær. Hun er af en god borgerlig familie, men slet ikke samme stand som Fader. Til gengæld er hun i besiddelse af en skarp intelligens og en nådesløs ambition. Hun var slet ikke tilfreds med at stoppe som sekretær og det næste naturlige skridt var Fader selv, så hun holdt øje og fandt hurtigt hans svaghed, hustruen Irene. Det var ikke svært at udnytte hustruens vanvid til at forføre Fader og derefter udnytte sin graviditet og Faders frygt for usømmelighed og det upassende til at få ham til at gifte sig med hende, da Moder, til Beates store tilfredsstillelse, valgte at kaste sig ud af vinduet.

Beate kan virke som scenariets store skurk og det er da også let at fremstille hende således. I de fleste scener er det Moder der sætter de mest nederdrægtige begivenheder i værk og Moder der leverer de værste verbale stikpiller. Om du har lyst til at se hende som en klassisk skurk eller som en kvinde der ønsker lige så meget af verden som hendes mandlige modstykker, men stadig er et produkt af det samfund hun er vokset op i, vil for det meste ikke gøre en forskel i scenariet. Men måske vil det gøre en forskel for den måde du spiller hende på, når det er dig der gør det, og dermed for din formidling af hende. I hvert tilfælde er hun et af scenariets omdrejningspunkter og det er vigtigt at spille hende med en vis tyngde.

Christian Egebjerg

Fader hører kun sit navn nævnt få gange over et år. Tyendet omtaler ham som Herren, hans ansatte som Direktøren og hans familie som Fader. Det var da han var den unge og lovende ældste søn af Egebjergfamilien, at han var kendt som Christian. Dengang var han en flittig studerende med et tænksomt sind, en nænsom natur, en nydelig figur og perfekte manerer. Hvis han gemte på nogen dæmoner gjorde han det så godt, at selv det skarpeste øje ville overse dem. Han gjorde kort sagt, hvad der forventedes af ham. Også i giftermålet med Irene.

Christian er i sin dagligdag og i sit arbejde som direktør for familiens firma et udpræget magtmenneske. Han har lukket af for enhver følelse og ser alt og alle omkring sig som udstrækninger af den del af magtapparatet som han selv bestyrer. Moder er en større del, børnene en mindre del, tyendet blot små tandhjul. Men Fader har engang været lykkelig. En kort periode i starten af hans ægteskab med Irene kendte han lykke og det kan Moder godt huske. Da han tabte Irene lukkede han også sin kapacitet for lykke.

Fader er det andet vigtige omdrejningspunkt i scenariet. Hvor Moder er den tydeligste magtfaktor i huset er Fader nærmest det fundament hun bygger på. Han er den sikre trussel som altid skal lure i baggrunden. Moder og Fader er låst sammen i deres magtudøvelser og kan ikke undvære hinanden.

Fanden

Scenariets vigtigste NPC og tredje omdrejningspunkt er Djævelen. Det er ham som bærer historien frem og markerer dens begyndelse, forskellige scene- og temposkift og uafvendelige afslutning. Han er bagmanden, dirigenten, modstanderen og frelseren i historien. Mål og middel til børnenes fordømmelse og frelse. Der er to sider til Djævelen: hans folkelige overflade og hans mytologiske baggrund. Disse to sider er altid indvirkende på den måde han agerer og reagerer. Som forventeligt vil det være hans overflade man først og fremmest får at se, den børnene vil møde og interagere med. Hans baggrund er mere et redskab og en huskeliste for spillederen. Noget at holde in mente. Noget man kan afsløre en flig af i afslutningen af scenariet eller måske antyde vagt hen ad vejen. Alt er tilladt i det gode rollespils navn.

Måder at vise Fandens to sider på:

Overflade:

*Ryger, klapper en på skulderen,
et grin der går over i et host, blinker til en,
stinker af svovl, klager over stigende priser
på sjæle eller djævlens fagforening, klør sig*

Baggrund:

*insekter og blomster dør, når han kommer tæt på, vidende blikke,
vinder altid på en eller anden måde, får hvad han kom efter*

Overflade:

Fanden er en stor mand, grov at se på og med en mærkbar stank af svovl omkring sig. Ligegyldig hvor høj man selv er, vil han altid se ud til at tårne sig op over en. Af statur er han bygget som en minearbejder med grove hænder og vejrbidt hud. Hans øjne er dybe og ser man ind i dem vil man hele tiden have fornemmelsen af at miste fodfæstet, som om hele verden drejer rundt i hans øjne. Hans hoved er en manke af kraftigt, glat, rødt hår som har set bedre dage. Det er blevet tørt, filtret og fyldt med skæl og er begyndt at vige i tindingerne. Han har bundet det i en lille, fedtet hestehale i nakken. Hans kantede træk er markeret af et spidst fipskæg. Fra hans pande hvælver sig to mægtige bukkehorn, hvis spidser ofte forsvinder i mørket over ham, når han altså befinder sig inden døre. Hans hænder ser ud til at være vant til fysisk arbejde. De er dækket af hård hud og neglene er gule og naturligt spidse, som klør. Han skal hele tiden holde dem nede med en kraftig saks, så han ikke flår folks hænder, når han giver dem hånden, men de vokser selvfølgelig straks ud til lejligheden, hvis det skulle blive nødvendigt. Hans fødder og underben er en geds, komplet med sort pels i fine faner langs læggene og grove klove i stedet for fødder. Stamper han i jorden med dem trækker han gnister eller flammer frem.

Djævelen ynder at klæde sig i dårligt siddende jakkesæt i brunt og sort som altid går op i syningerne og trevler i kanterne. Efter en dags brug er sådan et jakkesæt lige til at smide ud, men heldigvis mangler Fanden ikke folk til at sy lapper på – ofte gullige og læderagtige. Fanden har en uendelig forsyning af lange sorte cerutter med en hvid banderole prydet med et sort dødningehoved som han kæderyger på. Røgen er tung og sød med et vagt strejf af den svovllugt som altid er båret på hans ånde og har en tendens til at smyge sig kælent om ting, som havde den sin egen vilje. Han er forretningsmand først og fremmest og lever for at gøre en god handel. Således er han høflig, men direkte. Han er typen der spørger til konen og tilbyder en smøg eller en drink, men skærer en af, hvis man bliver for kammeratlig. Vi er her ikke for at sludre. Som enhver anden forretningsmand med succes har han stressrynker om øjne og mund og en tendens til at brokke sig over kursen på dit og dat (dollaren, Danfoss, sjæle osv.). Han tager ikke børn som sådant alvorligt, med mindre han laver forretninger med dem. Så er det en helt anden sag.

Under overfladen:

Djævelen er forbundet med destruktion og det ses på ham. Han kan næppe tage fat på noget uden det revner eller slår sprækker, tage fat i nogen uden at efterlade en rift som vil være betændt i måneder efter eller klappe en hundehvalp, uden at den kort efter dør af kræft. Han repræsenterer altings ulykkelige afslutning, Skabelsens afgørende og skæbnesvangre design flaw, og dermed ved han også et og andet om, hvordan ting stopper og går i stykker. Hvordan han end fremstår, skal man huske, at han er ondets rod, den evige hader, Modstanderen i alle mulige mytologier.

Og denne modstand er hans hovedelement. Han er nødt til at gå imod, lige gyldigt hvad han laver. Og det er også hans svaghed, hans eneste forudsigelige side, det som binder ham. Alt hvad han rører ved, er han nødt til at bøje til sin fordel, korrumpere og fordreje. Dette er ikke en kvalitet som behøver at blive spillet tydeligt ud, men noget der er gavnligt at holde sig for øje som spilleder. Dette er Fandens primære motivation.

BILAG 3

SPILLEDERENS VERSION AF KARAKTERERNE

*5 små uniformer går i skole
5 små uniformer kommer hjem
2 af uniformerne er med kjole
3 har bare knæ*

*2 går op og leger
op ad trappen
ind af døren*

*1 skal vaskes
ned i karret
op med ærmet
på med sæben*

*1 skal straffes
ind til Fader
op med blusen
stokken svirper
røde striber.*

*På knager - på række
5 uniformer
En er pæneste
synes Moder
stryger blidt med hånden
Hun har gjort den
valgt den til yndling*

Du er familiens sorte får. Fader og Moder ser på dig med hårde øjne og resten af verden har ondt af dem pga. af dig. Du kommer fra Faders første ægteskab, der ikke var noget godt ægteskab. Din mor var uligevægtig og overfølsom og begik selvmord da du var 3 år gammel. Hun kastede sig ud fra altanen fra det store, mørke hus der er dit hjem og ramte fliserne på terreasen med en lyd som verdens undergang. Fader fandt med det samme en ny kone, din nuværende stedmor, som altid har været hård ved dig. Derfor har du rollen som den udstødte i flokken – ikke af dine søskende, men alligevel familiens sorte får.

Overfor dine søskende er du den store beskytter. Du er både i stand til at trøste og give knus, men du tæver osse gerne ham knægten fra den anden side af byen som råber ukvemsord efter Esben eller hende pigen der bagtaler Asta i skolen. Du kan også nemt sørge for, at det er dig Fader kalder til 'samtale' på sit kontor i stedet for lille Caspar. På en måde er du en martyr. Du ofrer dig for dine søskende. Din rolle i skolegården er roden, der smugryger bag skuret og kommer i slagsmål. Det er oftest dig der starter dem og også dig som vinder. Du er ligeglad og frygtet for det. Ingen ønsker at være din fjende, men ingen tør være din ven. Du er ensom og har kun dine søskende.

Dit liv har gjort dig hård og kynisk. Din far har altid behandlet dig med afmålt distance, fordi du mindede ham for meget om hans afdøde kone. Det er som om, han har dårlig samvittighed over noget. Tvillingerne tog al opmærksomheden, da de blev født – det sørgede Moder for. Hun kunne ikke tillade, at noget mindede fader om, at der kunne være andre kvinder i hans liv end hende. For dig var der kun negativ opmærksomhed at hente, så du sørgede for at leve op til den. Da det er den eneste måde, du er blevet opdraget til at modtage opmærksomhed og anerkendelse på, er det blevet en del af dig at være en skarnsknægt nærmest per refleks.

Du har en blid og nænsom karakter, som kun dine søskende får lov til at se. Da du alligevel får så meget skæld ud og tæsk, at lidt fra eller til ikke gør den store forskel, tager du tit nogle chancer for dine søskendes skyld. Du lister dig eksempelvis tit ind til de mindre børn og læser en historie for dem om aftenen, eller hvis det går vildt til for sig, har du været nede i køkkenet og stjæle en kage, som I deler under dynen.

Selvom det er hårde betingelser du lever under lige nu, har du et hemmelig våben. Et våben du altid har haft. Et våben som er helt dit eget. For selvom du på overfladen er en hård negl, så har du øje for verden. Det er de små uberørte detaljer som uden forvarsel går fra at være ligegyldigheder til at være kunstværker. Det er der skønheden eksisterer. Din æstetiske sans er højtudviklet, raffineret og ukonventionel. Du værdsætter det skønne i grimheden eller det oversete – blomsten på møddingen, ormen i rosen. Det er måden støvet hvirvler op i en lysstråle, den måde ukrudt får asfalt til at revne, den dans måger danser rundt om et dødt dyr i en vejkant. Disse ting kan du falde i staver over i lang tid. Det er dit helt eget. Du kan ikke vise det til nogen, for så vil det blive almindeligt og så går det i stykker.

Du har nu i præcis en måned været elev på Dysevold militærakademi, der nu mest af alt fungerer som en regulær opdragelsesanstalt for rige forældres uvorne unger. Skolen har et godt ry. Den kan få selv den skrappeste rod til at blive en ordentligt mandfolk. Du har måttet sande at du er knap så hårdfør som du troede. Det er et hårdt sted med en vanvittigt streng disciplin, sadistiske lærere og ældre elever, der ikke giver de yngre en chance. Du har grædt dig i søvn mere end en nat. Det her sted er værre end dit barndomshjem, og hele tiden går du og bekymrer dig for om dine søskende nu kan klare sig derhjemme. Kan tvillingerne holde skansen og beskytte Esben – og sig selv?

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben, 8 år: Din elskede lillebror. Om ikke andet gælder det om at beskytte Esben. Han er ikke stærk som de andre. Han er skrøbelig. Esben er alt det forældrene forlanger og kræver af ham, men på en helt forkert og usund måde. Han er bare syg. Syg af at vokse op i det hus.

Du sidder ved middagsbordet. Fader har lige beordret Esben ind på kontoret efter maden, for at han kan sidde og følge med i, hvad Fader arbejder med. Det kommer som et mindre chok da du hører ham forsigtigt spørge "Øh, kunne jeg ikke gøre det i morgen i stedet for – efter koncerten?" Esben har en vigtig koncert i morgen som han har øvet sig på i ugevis, husker du. Han har sikkert tænkt sig at øve denne aften også. Han vil så gerne gøre Moder og Fader stolte. Men Fader rynker strengt brynene og siger koldt. "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Esben krymper sig og ser frygtelig lille og skrøbelig ud på sin stol. Harmen vælder op i dig, og dit temperament løber af med dig til sidst. Du rejser dig op og begynder at råbe af Fader. Din stol vælter bagover. Dine søskende sidder musestille og kigger ned i deres tallerkner. Du stirrer på Fader mens du råber af ham. Normalt bliver han fjern i blikket, og stopper dig hurtigt med en ordknap ordre på straf, men i dag sidder han og lader dig tale ud. Ubehaget kryber op gennem dig. Hvad foregår der? Du stopper råberiet af dig selv. Fader kigger koldt ud i luften på et punkt over dit hoved. "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dysevold militærakademi." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Du står målløs. Fader siger kort "Afsted". Moder spiser uanfægtet videre, men med et lille triumferende smil om munden.

Vasen og giftemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta, 10 år: Asta er meget forskellig fra dig og svær at have med at gøre. Dog har I temperamentet tilfælles. Hun spiller på sin lille-pæne-pige facade, hvilket kan irritere dig til tider. Hendes retfærdighedssans er dig til evig konkurrence, men det er også her du har størst respekt for hende og mest til fældes. Asta er altid parat til at støtte og trøste, hvis det er nødvendigt. Synd, at du ikke er i stand til at tage imod det.

Det er omkring et år siden det skete. Det er en af de sædvanlige komsamner. Du hader dem. Moder og Fader har inviteret et andet ægtepar over til middag og de har deres dreng med. En lille satan iklædt matrostop. Når man ser på ham skulle man ellers ikke tro at han var en djævel, han ligner en engel med sit lyse halmfarvede hår og æblekinder og han smiler sødt hele tiden. I hvert fald når de voksne er omkring. Som sædvanligt har du fået strenge formaninger om at opføre dig sømmeligt ellers vanker der! Så du holder dig pænt i baggrunden, og prøver at koncentrere dig om din bog. Det er svært. Djævleungen leger ikke godt med dine søskende. Han er opmærksomhedskrævende, egoistisk og vil bestemme alt hvad der foregår. Netop som du overvejer at smutte ud og tage et par hiv på en smøg, rejser matrosdrengen sig fra gulvet og går hen til Moders yndlingsvase. KLIR. Vasen er gået i tusind stykker. Et øjeblik er der dødsstille og før du kan nå at reagere står Moder og den fremmede dame i døren. "Det var hende!" Græder matrosdrengen og peger på Asta. Asta farer i hovedet på ham, bider og kradser ham til blods. De bliver skilt ad, og Moder slår det hen som en tidlig forelskelse, hvilket de to damer morer sig kosteligt over.

Senere på aftenen, efter at du i et uset øjeblik har lovet knægten et godt lag tæsk næste gang du ser ham, bliver Asta og matrosdrengen kaldt ind til de voksne. Det er en tårevædet Asta, der kommer tilbage. De voksne har aftalt at hun og matrosdrengen skal giftes, når de bliver gamle nok, og hun har selv set Fader og den fremmede mand give hånd på det.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete 10 år: Agnete har du mest respekt for. Hun er den der kommer tættest på at være ligeværdig med dig. Hun er intelligent og tænker altid dybt over tingene. Når hun snakker, er det bedst at høre efter, hvad hun siger, det er sandsynligvis vigtigt. Det er hende du går til, når du skal overbevise tvillingerne om, at de skal være på din side. Du er på en måde fascineret af hende og hendes mørke side. Hun har en dukke, Tekla, som hun er meget knyttet til. Hun taler også med Tekla og det er faktisk temmeligt mærkeligt, hvis nogen spørger dig.

Hun var kun otte år da det skete... Selvom du syntes du var for gammel til teselskab med dukker, så tog du alligevel imod indbydelsen, fordi tvillingerne havde den lavet den her hule i krybekælderen. En hule som ingen andre vidste noget om. Det var alligevel for spændende, så du slugte din mandlige stolthed og gik med på ideen. Det var faktisk helt sjovt, selvom du prøver at skjule det. Men midt i det hele bliver døren revet op og Moder tårner sig op i døråbningen. Hun stirrer koldt på jer med skuffelsen malet i ansigtet. Hun vil vide hvem den ansvarlige er. Ingen siger noget. Et kort øjeblik overvejer du at tage skylden, men du kan da ikke være den ansvarlige for et dukketeselskab, det ved selv Moder. Ingen siger noget før Agnete lige så stille mumler, at det var hendes ide. Moder beder jer andre om at gå med dravis i stemmen. I rejser jer pligtskyldigt, og forlader krybekælderen. Lidt efter kommer Moder tilbage – uden Agnete. Der går en uge før du ser hende igen, og den uge alene i krybekælderen har forandret hende. Det er en ødelagt Agnete der kravler op af lemme ugen efter. Hun er bleg og slet ikke glad for at være ude. Hun er blevet dystert, ikke bare af humør, men af sind. Hun holder sig i skyggerne og de mørke kroge af huset, hun skærmer sig fra lyset. Hun skræmmer dig til tider. Hvad har mørket gjort ved hende? Og hvad er det med den dukke? Dukken Tekla, som hun lader som om hun taler med... Det er jo sygt!

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar, 9 år: Caspar har ikke været sig selv i mange år. Han begyndte på at køre sin lidt enfoldige, rare, friskfyragtige facade, men det er mærkeligt, når du nu ved af erfaring, at han er en beregnende satan. Han er god til at tage sine tæsk og ryste dem af sig hurtigt med et skuldertræk og et skævt smil. Men inderst inde er Caspar et ulykkeligt barn.

Du har aldrig brudt dig om den mand. I starten handlede det om, at han var et symbol på at du ikke var en god nok søn til at få privatlærer. Du bar ikke noget håb om en glørværdig fremtid i Faders øjne. Men da du så mødte ham, lektor Blumenwald, og så hans grådige, stikkende øjne der hvilede på din lillebror, den yndige engleagtige Caspar, da måtte du sande, at den mand fra nu af var en fjende af huset. Men det er aldrig kommet til åben krig, for hvad skal man stille op? Men du har hadet ham af hele dit hjerte. Især når du har set Caspar gå til time hos ham. Det var ikke den sædvanlige glade dreng man så, men en forsagt, bleg udgave af ham. Du husker tydeligt da den forbandede weekendsekskursion blev planlagt for tre år siden. Du var der ikke selv, men du fik det fortalt meget hurtigt, efter aftalen var indgået, af dine søskende. Måske i håbet om at du kunne gøre noget? Men hvad skulle du gøre? Da Caspar kom hjem om søndagen, var han helt ødelagt. Ingen kan få ham til at smile. Og så begyndte han at forandre sig. Blive den facade-knægt han er nu. Og han gør sig dummere end han er, det er du sikker på, for at slippe for læreren. Og det virkede. Karakterene dalede, og Esben blev det nye håb. Der er ingen grænser for, hvad du ikke har lyst til at gøre mod den liderlige, vandlemand, der har forulempet din bror

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Du sidder på skødet af din mor. Din rigtige mor. Du er tre år. Hun knuger dig ind til sig. I sidder i stuen. Fader er der også sammen med en mand i hvid kittel og en politimand. De kommer fra et hospital, siger de og vil gerne have mor med dertil, men mor vil ikke med. Tværtimod. Hun er ulykkelig og snakker usammenhængende. Mændene snakker om piller og bliver ved med at sige at det er bedst for hende selv. Det er uhyggeligt at se mor sådan. I stuen står også faders sekretær, hun står og ser streng ud. Mor græder. Hun knuger dig ind til sig og det begynder at gøre ondt. Manden i kittlen og stuepigen river dig og mor fra hinanden. Du bliver taget fra hende og hun bryder endnu mere sammen og tigger om at få dig igen. Manden i kittlen taler indtrængende til hende "Hvis du ikke vil med frivilligt, så får jeg betjenten til at tage dig med", men hun hører ikke efter, råber på dig. "Jonas, Jonas, gå ikke fra mig." Du bakker tilbage, rædselslagent. Mor skubber manden i kittlen væk og bakker langsomt hen mod den åbne altandør. Du flygter, da du hører mor skrike: "jeg springer, jeg springer". Du løber ud for at gemme dig i din hule. Da du kommer om bag ved huset, ser du pludselig mor komme svævende næsten som en hvidklædt engel, inden hun med en dump lyd lander og går i stykker. Fader står få sekunder efter i altanen og stirrer fortabt ned på mor...

Agnete, 10 år

Bag ved den smukke Asta står du, den mørke tvilling. I er lige så gamle som jeres forældres ægteskab og føler jer på mange måder ansvarlige for det. Det var jo meningen, at I skulle have været garant for Faders og Moders lyse fremtid sammen. Det var meningen, at alt skulle have været så godt, men I skuffede dem, svigtede dem. Det var meningen det skulle have været en dreng, men I blev født som piger, og oven i købet to. Moder fejlede i at føde en ordentlig arving, og i betaler prisen. Den eneste af børnene Moder hader mere end dig og din søster, er Jonas, jeres halvstorebroder som drister sig til at være barn af kvinden, hvis navn ikke bliver nævnt. Du har for længst afskrevet Moder som andet end en arvefjende. Når du søger de mørke afkroge af huset for at læse dine bøger, eller lege med Tekla - din højtskede dukke og allerbedste veninde, er det fordi du ved at moder hader det.

*Når Tekla snakker,
kan du vælge enten at lade Agnete
tage dukken op til øret og gentage dens ord,
eller at holde den frem,
og tale som dukken, med lettere forvrænget stemme*

Alt hvad der er sket siden, er dermed jeres ansvar og derfor er det også Asta og dig som holder sammen på jeres søskende. Du prøver at løfte det ansvar ved at bære tavst vidne. Du prøver at være den rolige støtte for dine søskende og søger at være et godt eksempel. Men hvor Asta viser vejen ved sin flittighed og sit engagement gør du en ære i at gå din egen vej og være uafhængig. Nogle gange i sådan en grad, at det bliver lidt påtaget, men man må af og til gå til yderligheder for at blive hørt.

Du har dog altid et øre hos Tekla. I de 3 år du har kendt hende, har I været uadskillelige. Hun forstår dig som ingen andre og forsvare dig, når ingen andre vil eller kan. I går nødigt nogen steder uden hinanden, og hvis I gør, er det med vemod, ja næsten sorg. Hun er din allerbedste veninde, den der lytter når verden falder sammen. I hende finder du modet til at vende ansigtet væk fra væggen.

Du er en pige af få, men velvalgte ord. Du har vænnet dine søskende til at lytte, når du taler. Du er heldig, at føler du dig presset til at tale, eller forsvare, er Tekla ikke bleg for at skære lige til benet og tale på dine vegne. Asta og dig er søskendeflokkens samvittighed. Det er jeres rolle at tage jer af jeres søskende, mægle i stridigheder, tørre tårer bort og gå i forbøn. I prøver på mange måder at være et mellemlid mellem forældrene og de andre børn og dermed gøre livet lettere for dem.

Når du er blandt andre er det af pligt eller tvang. Selvom du elsker dine søskende gør du det bedst på afstand eller gennem Asta. Når du er alene med Tekla, lever du. I de glemte dele af krybekælderen læser I gotiske skrækhistorier - Poe, Shelley, Stoker - og fortæller dem gerne videre til dine søskende en gang imellem eller digter gyserhistorier i samme stil. Ved månens lys gennem det lille, runde vindue i det øverste loftsrum maler du dystre billeder - næsten kun i rød og sort. I leger en leg, dig og Tekla, hun bestemmer hvad du skal male, og lader være med at skrig, hvis du gør det godt nok. Organiske strøg der såvel kan være ansigter, forvredne i angst og skygger der omklamrende fanger, som det kan være altædende bølger eller afgrundens opslugende mørke. Mørke - dit liv bliver levet i mørke, fordi du er bestemt til at være en mørk refleksion af din søster. Tekla siger at hvis Asta er søskendeflokkens sol, så er du månen.

I dit væsen vil du vise, at forældrene er i færd med at forvandle dig til et monster. I dine historier og billeder konkretiserer du det iskolde mørke der flyder i dig selv og det, du observerer i Fader og Moder. Du er meget stædig, men ikke kontrær. Når du får besked på at gøre noget du ikke vil, siger du ikke imod. Tekla svarer dog tit spydigt og det har kostet dig mange lussinger, men det gør ikke noget, hun vil jo bare forsvare dig. Du misforstår eller fordrejer gerne en besked, hvis den ikke passer dig. Dit primære forsvar er at være mærkelig og i skolen skræmmer din selvsikkerhed, skumle attitude og familie tit både bøller og potentielle venner væk. Men det gør ingenting, for du har Tekla, din allerbedste veninde.

Tekla: Din dukke og allerbedste veninde, uden hende ville der ske frygtelige ting, men igennem jeres lege forhindrer i disse. Hun siger hun er den der elsker dig allermost i hele verden. Hun forsvare dig og nogle gange også dine søskende, når du er for bange til at tale. Hun er meget kontant i sit sprog og ikke bange for at mobbe, hvis det er for jeres eget bedste. Moder hader Tekla, og du er sikker på hun vil prøve at tage hende fra dig hvis hun får chancen.

lærdom, takt og tone - eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben, 8 år: Det sørgeligste resultat af Moders galskab og Faders tyranni. Angst og underkuet gør han alt, hvad han kan for at leve op til deres krav. Du ville ønske, at han turde gå sin egen vej og vise dem, hvad de gør ved ham.

For en måned siden sad du som sædvanligt ved middagsbordet. Den isnende stilhed rundt om bordet er typisk for jeres måltider. Den bliver stort set kun brudt af Moder når hun enten henvender sig til stuepigen eller til Fader. Fader tørrer sig om munden med en serviet, og siger kort, at Esben skal med ind på kontoret efter maden, og se på Fader arbejde. Det skal Esben en gang imellem, fordi han skal overtage firmaet efter Fader, så han kan lige så godt lære, hvordan det går til. I mod alle forventninger kommer Esben med en forsigtig indvending. Om det ikke kan vente til i morgen efter koncerten.

Til det svarer Fader "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror, men faders eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dyssevold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Ordene skærer blodige sår i ørerne. Jonas står målløs. Fader siger kort "Afsted". Jonas forlader lydløst spisesalen. Moder spiser uanfægtet videre, med en kold mine og tomme øjne. Febrilsk går Asta i forbøn for Jonas, men Moder tysser strengt på hende og protesterne ebber lynhurtigt ud. Du stirrer rædselsslået på Fader, og tænker på, hvordan I nogensinde skal klare jer uden Jonas til at beskytte jer – og især Esben.

Vasen og giftermålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta, 10 år: Søster og sjæleven. Hun er alt, hvad du ikke er, men samtidig din nærmeste allierede i søskendeflokken. Du bruger ofte Asta som skjold mod verden og er dybt afhængig af hende. Hun ser på dig uden frygt eller undren og med milde øjne. Asta er til tider lidt sur over dit forhold til Tekla, men hun kommer nok aldrig til at forstå det, så Tekla taler ikke til hende.

Det er et år siden og ØV! En møgunge... Den ækle dreng, med sit klamme halmfarvede hår, og æblekinder. Og oven i købet med matrostøj på. En parodi på sig selv. I var indlagt til at lege med ham, selvom I på ingen måde gad. Moder og møgungens mor, sidder bare og knævrer i stuen, og hans far er med Fader inde i herreværelset. I hænger på ham. Matrosdrengen er en pest, han er forkælet, dum, lusket og leger dårligt. Asta prøver at trække jer søskende med væk fra ham, for at lege noget andet, men han fatter ingenting, han kommer rendende og ødelægger med sin fjogede væremåde, og sin åndssvage opførsel, alting for jer. Matrosdrengen keder sig, han vil have mere opmærksomhed. De klamme æblekinder vrænges ud til et savlfyldt, dæmonisk smil, da englebassen stille og roligt, går hen til vindueskarmen og med sine fedtede flødefarvede fingre skubber den fine vase på gulvet. KLIR! Moders yndlingsvase i 1000 stykker. Den efterfølgende stilhed afbrydes af møgungens skingre gråd, da han skriger "det var hende" og peger med en fedtet finger på Asta, der prompte flyver i flæsket på ham, med tænder og klør. Du smiler for dig selv... så kan han lære det. De to bliver skilt ad, og sat ved bordet sammen med de voksne. Fader og den anden mand er kommet tilbage og de sidder lidt og snakker, da Asta får et helt forkert udtryk i ansigtet. Hun fortalte dig senere, at de voksne netop de r aftalte at hun var den perfekte brud til matrosknægten. De to mænd gav hånd, og så var det en aftale.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Da du var otte år havde du og Asta en hemmelig hule i en krybekælder i en fjern afkrog af huset. Efter mange overvejelser besluttede I at holde et teselskab for jeres søskende i hulen og vise den frem for første gang. I sidder dernede alle sammen og har det rigtigt sjovt. Det er vildt at have så stor en hemmelighed for Moder og Fader og I gyser alle ved tanken. Men midt i det hele bliver lemmen revet op og Moder står i hullet. Hun stirrer koldt ned på jer og kræver at få at vide, hvem den ansvarlige er. Asta siger ingenting og til sidst er du nødt til at krybe til bekendelse for at det ikke skal gå ud over jer alle sammen. Moder kigger i jorden, mens hun sammenbidt beder de andre om at forsvinde og et enkelt, "Du skuffer mig" bliver hysterisk spyttet ud mellem tænderne i hendes tårevædede ansigt.

Moder, nej!!! Dine hænder rusker i håndtaget. Hun låser lemmen udefra.

2 gange om dagen fik du mad, det eneste der gav dig en fornemmelse af tid. Du var i en uge overladt til mørket. Krybekælderer, hvad er det også for et sted at lave hule? Tekla synes det var temmelig dumt af jer. Du har aldrig rigtigt talt med hende før, men det virker som om hun forstår dig, og I bliver hurtigt venner. Tekla siger, at man bare skal slutte fred med mørket, så gør det ikke noget. Du laver en pagt med mørket: fra nu af kan du bevæge dig trygt i det, hvis du aldrig forlader det.

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar, 9 år: En sund og frisk dreng som aldrig kommer til at drive det vidt. Han er ikke forbandet med det samme skarpe intellekt som jer andre. Han har dog noget himmelsk charmerende og naivt over sig med sin smukke stemme og åbne ansigt. Et hårdt glimt i hans øjne afslører dog, når han tror sig alene, at han ikke er helt hjælpeløs.

Du husker dengang Caspar, for tre år siden, gik i stykker med absolut tydelighed. Det var en fredelig eftermiddag i lektieværelset og du kunne høre Moders, Faders og lektor Blumenwalds fodtrin på gangen udenfor. Da de kom ind var det med lektoren som en sulten genganger i deres skygge og da Moder annoncerede at Caspar skulle på en weekendtur med ham, for at se på livet i Jyllands moser forstod du hvorfor. Der var noget galt med Blumenwald. Han var ikke som andre voksne. Han havde noget forkert i sine øjne, som et spejl der sendte alle granskende blikke tilbage. Og så var der en sult som ikke hørte til hos nogen mennesker. En sult som man kun læste om i eventyrerne hos trolde og drager. Lektor Blumenwald var ikke nogen god mand. Og nu skulle han være alene med din lillebror en hel weekend langt væk. Caspar var rædselsslagen, kunne du se og Blumenwald smiskede mere end nogensinde. Det var lige som om skæbnen rullede hen over jer som en kæmpe stor bowlingkugle. Umulig at stoppe. Umulig at undvige. Derefter blev Caspars skæbne besejlet. Da han kom tilbage fra den tur var han forandret. På overfladen glad og lys, men inden under, alene, sorgfuld og ødelagt. Og ingen gjorde noget.

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas, 13 år: Din halvstorebror. På flere områder minder han om dig selv. For ham er det bare for sent. Han er din højtelkede storebror, blid og beskyttende og på den anden side så meget det monster, som du prøver at forhindre de andre i at blive. Han har været væk på Militærakademi i en måned og i hans fravær mærker I hvor meget han betød for jer.

Du og Asta har sneget jer ned i køkkenet og gemmer jer bag trappen, for at se jeres snit til måske at stjæle en småkage eller noget andet knas. Men jeres uskyldige tyveri kunne godt se ud til at få lange udsigter, da kokkepigen og husholdersken står og snakker hen over gryderne. Husholdersken har været hos jer i uendelige tider, men kokkepigen er ny. De står og taler om, hvordan tingene er her i huset. Det er meget kedeligt, og I er lige ved at opgive, da talen falder på Jonas. Til jeres store overraskelse, taler husholdersken om Faders første ægteskab. I vidste slet ikke, at han havde været gift med andre end Moder, så i spidser ører mens I knuger hinandens hænder. Husholdersken fortæller, at hun var blevet hidkaldt af herrens sekretær for at tage Jonas væk fra sin mor, da en læge og betjent var kommet for at tage hende med på et hospital for sindssyge mennesker. Hun havde ikke villet med, Jonas' mor, så da Jonas var blevet taget fra hende, og hun havde set at der ikke var andre udveje end at komme med på hospitalet, så var hun løbet ud på altanen og var sprunget ud. Hun døde på stedet, og Jonas havde vist nok set det nedefra haven. Og herren, ja, herren var aldrig blevet den samme siden dengang.

Asta, 10 år

Du er familiens skarpe pige og det smukke ansigt. Du er også tvilling med Agnete og I står altid sammen mod omverdenen. I indgår i et hemmeligt fællesskab med hinanden og følger hinandens humør. Hun er den mørke tvilling og du er den lyse. Sammen er I det milde lys der skinner over jeres søskende, og det er dig som er solen. Du og din søster er Moders første børn og dermed en skuffelse. I var piger og ikke drenge. I er vokset op med skuffelsen og Moders sårede og misbilligende blikke. Det var jer der skulle have fjernet ethvert minde om Faders tidligere ægteskab. Men nu er I et konstant minde om det, fordi I ikke blev født drenge, men piger. Jonas er jo reelt den førstefødte dreng, men han er jo søn af den anden kvinde, og hende taler man ikke om.

Du og din søster er dem der holder sammen på søskendeflokken. I er omdrejningspunktet og jer man kommer til, hvis der er uro eller uenighed. F.eks. hvis man af en eller anden grund skal have flertallet af stemmerne i gruppen, så er det jer man skal have fat i. Du hører altid godt efter, hvad Agnete mener i disse sager, da hun ubetinget er den der tænker længst og mest over tingene, når hun ellers tør åbne munden eller løsrive sig fra sin grimme dukke.

Du er en omsorgsfuld pige, der altid er parat med et par trøstende ord. Derfor er det dig, man kommer til efter trøst og støtte, når man er kommet i fedtefadet. Du er opdraget til pigesysler, som du omhyggeligt udfører, selvom du i virkeligheden hellere vil klatre i træer eller bygge tømmerflåder end at sidde og sy og spille firhændigt klaver med din søster. Men det er vigtigt, at nogen gør de ting. Det er vigtigt at gøre, hvad der bliver sagt, så ikke Fader og Moder bliver unødigt vrede på en. Unødig vrede får verden til at ryste og breder sig hurtigt til alle andre og det er vigtigt, at holde på freden, så du ikke gør mere skade end du allerede har gjort ved at være født med det forkerte køn.

Du er en meget levende pige, snakker meget og oversætter tit, hvad Agnete siger for de andre, da hun kan være meget tilbageholdende. Din retfærdighedssans er stærk. Ingen skal træde på nogen bare fordi de er stærkere. Hvis du ser en uretfærdighed bliver du nødt til at påpege den og hvis det er virkeligt grelt må du stå op for den forurettede lige gyldigt, hvilke konsekvenser det måtte få for dig! Det har bragt dig i mange uheldige situationer, ikke mindst overfor dine forældre, lærere og skolens bøller. Heldigvis er Jonas der tit til at forsvare dig, så helt galt går det sjældent. Eller heldigvis *var* Jonas der tit, for Jonas er blevet sendt på militærakademi. Nu er der anderledes utrygt i skolen og også derhjemme.

I konfrontationer af forskellige slags fremstår du for det meste pæn og høflig, men bestemt. Men kun indtil et vist punkt. Bliver dine grænser overtrådt koger du over og bliver en rasende furie. Dit gyldne hår pisker om dig, medens spyt og tårer regner fra dit ansigt. Hektiske røde pletter står som skarpe udslæt på dine kinder. Du holder dig som regel verbal, men den retfærdige harme som rejser sig i dig som en ustoppelig tsunami har før medført dybe flænger fra dine negle i uheldige ofre. Du har et iltert temperament og det er ikke til at spøge med.

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben 8 år: Hele flokkens lillebror. Han skal beskyttes mod forældrene og du er før gået i forbøn overfor dem, når det drejer sig om Esben. Han er skrøbelig og på den måde ikke helt rask. Han er syg. Syg af at vokse op i det hus.

Det er en måneds tid siden. Du sidder ved middagsbordet. Der er så stille, at luften kunne være lavet af vat. Stilheden bliver kun brudt når Moder henvender sig til stuepigen, eller når hun samtaler en lille smule med Fader. Faders svar er som sædvanligt ordknappe og fraværende. Pludselig brydes stilheden. Fader beordrer Esben ind på kontoret efter maden, han skal følge med i arbejdet. Det er en ting Esben tit skal, da han er den der er udset til at skulle føre firmaet videre efter Fader. Normalt ville Esben nikke og sige "Ja, Fader", men i dag kigger han forskrækket op. "Øh, kunne jeg ikke gøre det i morgen i stedet for – efter koncerten?" Du kommer i tanke om violinkoncerten som Esben skal spille i morgen. Han vil sikkert gerne øve sig her til aften, og timerne på Faders kontor er lange og kedelige. Spild af tid, hvis der var nogen der spurgte dig, men det er der ikke. Fader hæver det ene øjenbryn. "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Svarer Fader afmålt. Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror. Faders ansigt fortrækker stift en mine af afsky og hans eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager, du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dyssevoold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Jonas står målløs. Fader siger kort "Afsted". Jonas forlader lydløst spisestuen. Moder spiser uanfægtet videre. Febrilsk går du i forbøn for Jonas, men Moder tysser strengt på dig og du vælger at tie stille. På grådens rand tænker du på, hvordan I nogensinde skal klare jer uden Jonas som beskytter.

Vasen og gitemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Dette skete for 1 år siden, da du var 9. Moder og Fader holder middagsselskab for en anden fin familie. De har en søn på omtrent din alder. Han er en rigtig engledreng, med æblekinder, flødehud og halmfarvet hår. Klædt i matrosløj, altid artig omkring voksne og lidt klodset på den søde måde. Efter middagen, hvor herrerne har trukket sig tilbage til herreværelset med deres cigarer og kvinderne sidder sludrende ved bordet i stuen, leger børnene stille på gulvet i det tilstødende rum. Samtalen falder naturligt på den lille knægt, og hans gode manerer. Damen og Moder er enige om at ordentlig opdragelse er essentielt for at skabe en engel som ham. I øvrigt falder snakken på hvor søde i er sammen.

Matrosdrengen er en pest, han er forkælet, dum, lusket og leger dårligt. Du prøver at trække dine søskende med væk fra ham, for at lege noget andet, men han fatter ingenting, han kommer rendende og ødelægger altting for jer, med sin fjogede væremåde og sin åndssvage opførsel. Matrosdrengen keder sig, han vil have mere opmærksomhed. De klamme æblekinder vrænges ud til et savlfyldt, dæmonisk smil, da englebassen stille og roligt, går hen til vindueskarmen og med sine fedtede flødefarvede fingre skubber den fine vase på gulvet. KLIR! Moders yndlingsvase i 1000 stykker.

Der er helt stille.

Alle stirrer rædselsslagent på vassen. Moder og den fremmede dame kommer ind og straks peger Matrosdrengen på dig og skriger tårevædet "Det var hende". Her slår det klik for dig og du farer på ham med dine negle og tænder, bid! krads! flå! Han bløder og vræler da I bliver skilt ad. Moder slår det hen som en tidlig forelskelse, hvilket de to damer morer sig kosteligt over alt imens du sender hadefulde dræberblikke efter ham. Gid han var død. Som aftenen skrider frem, Fader og manden er kommet tilbage, bliver I kaldt op til bordet, de voksne har indgået en aftale, som de nu "inddrager" jer i. Dig og Matrosdrengen. I skal giftes, når I bliver gamle nok.

Fader og den anden mand giver hånd på aftalen.
Din skæbne er besejlet.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete 10 år: Din evige støtte og sjæleven. Du føler, at du er den eneste der virkeligt forstår Agnete, hendes indre mørke og den pagt hun har indgået med det: Hvis hun bliver i det lader, det hende være. Du beundrer hende for hendes frie måde at udtrykke sig på gennem hendes kunst, men ved også at hun har problemer med at snakke med andre mennesker. Til gengæld forstår hun dem. Agnete har en dukke, som du føler, er ved at tage din plads, de leger og Agnete er sågar begyndt at tale med den.

Det var en helt speciel dag for to år siden. Agnete og dig havde inviteret alle de andre ned i jeres hemmelige hule i krybekælderen. En fantastisk fornemmelse af at gøre noget, man godt ved er forbudt. Du styrede seancen sammen med Agnete med hård hånd; det var næsten som om, der var rigtig te i de gamle skårede kopper. Med et nerveskærende smæk blev lemmen til kælderen revet op, og det var som om temperaturen faldt i den fugtige kælder. Moders ansigt dukkede op i hullet. Du stivnede af frygt, sad der bare urørlig. Kiggede på Moders iskolde ansigt der, vredet i groteske folder, skreg uden lyd. Først da du hører Agnete mumle "Det var min idé" bliver du blæst tilbage i virkeligheden... du er stadig stiv af skræk og lusker ud da Moder stille og tomt beder jer om at gå. Du når lige at se den første tåre falde fra Agnetes øje, da lemmen bliver lukket, og låst. Du burde have været der sammen med hende, det var din skyld, du turde ikke sige noget, KUJON! Den smukke pige med model som en lille orm. Hende der hjælper andre, men når det gælder hendes kære søster, førstener hun. Den værdiløse tøs bag dukkemasken. Agnete sad der en uge i mørket på grund af dig, hun tog skade og hun bliver aldrig den samme. Du har ødelagt din eneste rigtige ven. Agnete er begyndt at tale med sin dukke, og nogle gange føler du, at de holder hemmeligheder for dig. Du forstår ikke forholdet til den dukke og du er begyndt at hade den.

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar 9 år: Caspar er en frisk dreng der er alt det en dreng skal være. Han tager sine tæsk med ophøjet ro. Han er måske ikke den skarpeste kniv i skuffen, men han er en god dreng. Han holder en charmerende, frisk facade overfor alle, men du ved godt at der stikker noget dystert under. Han er ikke en glad dreng.

Du husker dengang Caspar gik i stykker, for tre år siden med absolut tydelighed. Det var en fredelig eftermiddag i lektieværelset og du kunne høre Moders, Faders og lektor Blumenwalds fodtrin på gangen udenfor. Du broderede, og Agnete syede en ny, sort kjole til en af hendes dukker. Du husker, at en spændstighed kom ind i din krop, som om du forberedte dig på kamp. Da de kom ind med lektoren som en slange i deres skygge, var det som om Caspar svandt ind, og da Moder annoncerede, at Caspar skulle på en weekendtur med ham, for at se på livet i Jyllands moser, forstod du hvorfor. Lektor Blumenwald var ikke nogen god mand. Og nu skulle han være alene med din lillebror en hel weekend langt væk. Caspar var rædselsslagen, kunne du se og du prøvede forsigtigt at foreslå, at I kunne tage med alle sammen. Den eneste høst var et skarpt blik fra Fader. Et af dem man ikke trodser. Det var lige som om skæbnen rullede hen over jer som en kæmpe stor bowlingkugle. Umulig at stoppe. Umulig at undvige. Den eftermiddag blev Caspars skæbne besejlet. Da han kom tilbage fra den tur var han forandret. På overfladen glad og lys, men inden under konstant sorgfuld. Og ingen gjorde noget.

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas 12 år: Du har stor respekt for Jonas, han hjælper dig altid, når du har problemer. Godt nok siger han sjældent noget pænt til dig, men det gør han jo til ingen. Om ikke andet vil han gå gennem ild og vand for sine søskende.

Du og Agnete har sneget jer ned i køkkenet og gemmer jer bag trappen, for at se jeres snit til måske at stjæle en småkage eller noget andet knas. Men jeres uskyldige tyveri kunne godt se ud til at få lange udsigter, da kokkepigen og husholdersken står og snakker hen over gryderne. Husholdersken har været hos jer i uendelige tider, men kokkepigen er ny. De står og taler om, hvordan tingene er her i huset. Det er meget kedeligt, og I er lige ved at opgive, da talen falder på Jonas. Til jeres store overraskelse, taler husholdersken om Faders første ægteskab. I vidste slet ikke, at han havde været gift med andre end Moder, så I spidser ører mens I knuger hinandens hænder. Husholdersken fortæller, at hun var blevet hidkaldt af herrens sekretær for at tage Jonas væk fra sin mor, da en læge og betjent var kommet for at tage hende med på et hospital for sindssyge mennesker. Hun havde ikke villet med, Jonas' mor, så da Jonas var blevet taget fra hende, og hun havde set at der ikke var andre udveje end at komme med på hospitalet, så var hun løbet ud på altanen og var sprunget ud. Hun døde på stedet, og Jonas havde vist nok set det nedefra haven. Og herren, ja, herren var aldrig blevet den samme siden dengang

Caspar, 9 år

En dreng der leger røvere og soldater med røde kinder og mudder på knæene er der ikke mange der ser skævt til. En dreng i et træ med en engels smil og blade i sit gyldne hår er et billede på idyllisk, nostalgisk ægted. Det er ikke et virkeligt menneske. Virkelige mennesker har stive nakker og små, fine rynker om de hårde øjne. Virkelige mennesker græder sig selv i søvn og skrubber sig selv til blods med badesvampen, når de tager bad. Det er godt man har sine ben, så man kan løbe fra det hele. Eller klatre eller lege røvere og soldater eller kaste med sten ud over søen.

Det har ikke været let at vokse op i dine forældres hus. De er altid efter jer, især Moder. Fader er anderledes fraværende, men han tager jeres foreteelser meget alvorligt. Du er hårdfør, når det kommer til at tage imod de tæsk det giver. Når spanskroret danser over din ryg går du et andet sted hen i dit sind, et rart sted, hvor du er tryk i en varm hule af smerte.

Nøget helt andet er det at føle Moders psykiske terror. De kolde, sårede blikke, den bidende tavshed, de ætsende bemærkninger. Moder forstår noget om smerte og om, hvor det gør mest ondt. Hun har en evne til at grave ind under huden. Fader nærer du en hvis frygtblandet respekt for. Frygten for Moder er i stedet blandet med had.

Da du var seks år, var du som den førstefødte dreng dine forældres store håb. Du var flittig, sang smukt og gjorde dig aldrig fortjent til Faders spanskkrør. De havde sørget for den bedste privatundervisning penge kunne opdrive. Lektor Blumenwald. Han tvang dig til at dissekere levende frøer og myrde sommerfugle med spidse nåle. Han havde en vane med at sidde og stirre sultent på dig, når du lavede opgaver. Ofte ville han stille sig tæt bag dig med sin krop presset helt ind mod din, så du tydeligt mærkede hans tunge åndedrag i dit øre. Han klippede også dine negle og hår og gemte det i en lille læderpose han havde i lommen. Han var et monster. Uforklarlig og skræmmende og du havde frygtelige mareridt om ham.

Hele tiden prøvede du at regne ham ud og du bildte dig selv ind, at hvis du bare opdagede hans hemmelighed ville han holde op med at være så skræmmende. Du tog fejl. En weekend i maj tog han dig med på en ekskursion til Jyllands moser og fortalte dig med sine famlende hænder, hvordan virkelige monstre æder virkelige drenge. Den weekend holdt du op med at være drengen Caspar og blev til glansbilledet Caspar. Smuk og ligegyldig. Siden den weekend gjorde du, hvad der blev sagt, men glemte detaljerne. Du lavede dine lektier, men aldrig uden fejl. Du smilede høfligt, men uden at mene det. Du var en rigtig dejlig dreng, men holdt op med at udmærke dig. Dine karakterer faldt stille og roligt og som tiden gik, fik Moder og Fader øjnene op for din lillebror som familiens nye håb. Blumenwald blev flyttet til ham. Du havde opnået det du ville.

Det sparer dig for de trængsler som Esben nu udsættes for. De lange aftner i Faders kontor og de lange selskaber som udstillingsgenstand. Tableauer af højebåren familieidyl – tvillingerne ved klaveret, Esben med violinen og dig i midten med din stemme, uden noget at gemme dig bag. Og privatlæreren med de stirrende øjne og de famlende hænder. Nu står du i tryghed på sidelinjen og det er Esben der står med sin violin i midten. Du er i stedet søskendeflokkens energikilde. Du begår dig godt socialt, og er vellidt blandt lærerne, selvom du ikke ligefrem får topkarakterer. Dette er din overlevelsesstrategi. Din alternative personlighed. Du har anlagt en lidt ukløgtig, harmløs facade. Du spiller ikke direkte dum, men underspiller dit egentlige potentiale. Du kommer med simple løsninger på komplicerede problemer og er noget kort for hovedet. Inderst inde gemmer du dog stadig et beregnende intellekt som for alt i verden ikke vil afsløres for, hvad det er. Du synger dog stadig, når der er gæster i hjemmet, i skolens kor og i kirken hver søndag. Din stemme er en engels og sådan vil du også helst ses. Som en lille engel – smuk, urørlig, beundringsværdig, harmløs og ubrugelig. Ingen forventninger, ingen stirrende blikke, ingen rigtig smerte.

De andre prøver på hver deres måde enten at leve op til jeres forældres krav eller at omgå dem. Du sørger i stedet for ikke at blive stillet så høje krav i første omgang. Det er dog blevet sværere efter storebror blev sendt på opdragelsesanstalt for en måned siden. Balancen er blevet forstyrret. Jonas er der ikke længere til at tage opmærksomheden, til at holde hånden over jer andre i skolegården og til at bryde monotonien med sin respektløshed. Du står alene nu, ligesom alle de andre. Før var I en gruppe, nu er I bare fem ensomme børn

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben, 8 år: Esben, stakkels Esben. Han er så svag. Og så skal han forestille at være den fremtidige direktør i Faders virksomhed. Kan de ikke se, at de ødelægger ham med alle deres krav og forventninger? Og hvad sker der, når lektoren foreslår endnu en ekskursion alene med sin elev langt fra forældres vågende blikke? Esben er dig, der bare ikke er blevet ødelagt endnu, tænker du nogengange og gyser.

Du sidder ved middagsbordet. Det er omkring en månedstid siden. Der hersker den sædvanlige anspændte stilhed, der en gang imellem brydes af Moders og Faders ordknappe samtale. Ellers høres intet andet end lyden af skrabende bestik mod tallerknerne. Pludselig brydes stilheden. Fader beordrer, at Esben skal med ind på kontoret efter maden og følge med i hans arbejde. Det er en ting Esben har overtaget efter dig. Normalt ville Esben nikke og sige "Ja, Fader", men i dag kigger han forskrækket op. "Øh, kunne jeg ikke gøre det i morgen i stedet for – efter koncerten?" Violinkoncerten. Esben skal spille i morgen. Det er nok den han vil bruge aftenen på at øve sig på. Han er altid så pligtopfyldende. Han vil så gerne leve op til forældrenes høje krav. Fader hæver det ene øjenbryn. "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Svarer Fader afmålt. Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror, men faders eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dysevold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Jonas står målløs. Fader siger kort "Af sted". Jonas forlader lydløst spisesalen. Asta begynder stammende at gå i forbøn for Jonas, men Moder tysser strengt på hende. Du sidder rædselsslagent og stirrer på Fader, alt imens du tænker på, hvordan I nogensinde skal klare jer uden Jonas som beskytter.

Vasen og giftemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta, 10 år: Hun er en mønsterpige, hun syr, broderer og spiller klaver. Man skal dog alligevel ikke skue hunden på hårene, hendes iltre temperament har flere gange resulteret i nogle voldsomme skænderier med kradsmærker til følge. Men hun er god nok. Hun er altid parat til at give et knus, hvis det er det, man har brug for.

Asta skal giftes med en dreng hun ikke kan lide. Det er næsten komisk, selvom der egentlig ikke er noget at grine af. Hun må ikke vide, at du forstår, hvad der skal ske med hende, men du så Fader trykke drengens far i hånden og du så Moder smile falsk til drengens mor for et år siden. Han skubbede Moders dyre vase på gulvet og gav straks Asta skylden, og det kunne han også roligt gøre, for han vidste han aldrig ville få den selv. Rikard var nemlig en pæn dreng med sideskildning og matrostopøj med tilhørende buk og smil til de voksne. Asta skal giftes og det med den søde Rikard som I alle sammen hadede fra det øjeblik han trådte ind ad døren efter sine forældre. Han er en af de drenge som lyver, niver, stjæler og sladrer, men aldrig, når de voksne kan se ham og aldrig, så det kan bevises. Han vidste, hvordan de forventede han skulle være og handlede derefter. Du forstod ham så godt, fordi han var ligesom dig, og det sidste du ønsker i verden er, at din søster skal giftes med en som dig.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete, 10 år: Når Agnete siger noget, gør man klogt i at høre efter. Hun er meget dystert og lidt mærkelig – maler dystre billeder og snakker med sin dukke, Tekla. Tvillingesøster med Asta. De to holder sammen på søskendeflokken. Hvad der foregår inde i hovedet på den pige er der dog ingen der har fundet ud af.

Der var engang fem børn som holdt et hemmeligt teselskab i en hemmelig hule som deres søster havde lavet i en krybekælder for to år siden. De drak imaginær te af skårede kopper, spiste imaginær kage af skårede tallerkner og hviskede henrykt til hinanden, for de vidste at hvis Moderen opdagede dem ville det få frygtelige konsekvenser. Det var et af de lykkeligste øjeblikke i dit liv. Indtil Moderen opdagede dem. "Jeg er skuffet," sagde hun tørt og bad børnene gå. Alle undtagen søsteren som fik lov at blive i mørket. Moder låste døren og Agnete sad alene i mørket i to uger. Da hun kom op igen var hun bleg og stille. Det var ligesom om et eller andet i hende var blevet i mørket og kom aldrig op igen. Siden da har hun holdt sig til de mørke steder i huset og talt mere med sin dukke end med jer. Asta forandrede sig også. Hun har nok dårlig samvittighed over, at hun ikke sagde noget, for at hjælpe sin søster. Siden har hun haft svært ved at kontrollere sit temperament. Så mange små ting som forandrer sig.

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

For tre år siden bryder Moder roen i lektieværelset, da hun og Fader marcherer ind med lektor Blumenwald krybende i deres skygge og afsiger sin dom over dig. Du kan se, hvordan han glør grisk ned mod dig over hendes skulder og blikket føles som tørre, kolde fingre over din hud. Du kigger ned og hører Moder tilfreds proklamere til Fader, at "lektoren, tager Caspar med en weekend i det fri." Tvillingerne kigger op fra deres sytøj og Esben fra sin bog og roen bliver til stilhed. De stirrer alle sammen på dig kan du mærke.

En ekskursion for at kigge på frøer i de jyske moser. Med lektor Blumenwald. Det føles som om dit hjerte tørrer ind på stedet. Du prøver at få et ord over dine læber, men de føles som porcelænet på tvillingernes dukker. En rædsel vokser i din mave, og du ved ikke over hvad. På det tidspunkt ved du bare, at det ikke er godt at være alene med lektoren. Selv Faders selskab er trygt i sammenligningen. Blumenwald er et monster og den kommende weekend vil lære dig hvorfor.

"Men... kan vi ikke tage med?" Prøver Asta spagt, inden et blik fra Fader får hende til at forstumme. "Så bliver det sådan." Moders røst er klar og lys og fyldt med forhåbning. "I tager af sted i morgen." Du kan mærke rædslen få dine testikler til at skrumpe ind og en kold smerte stikke i dit hjerte. "Du er vores lille vidunder, Caspar. Du skal vide, hvor stolte vi er af dig." "Moder...?" når du lige at mumle, men dommen er afsagt, øjeblikket passeret, håbet ude. Intet vil blive som før.

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas, 12 år: Jonas er familiens sorte får, og altid på kant med alting – både hjemme og i skolen. Din mor har aldrig kunnet komme overens med, at han kommer fra et andet ægteskab, og det får han konstant at mærke. Jonas er også klog, og du er ikke sikker på, om han ikke har gennemskuet dig. Men hvad, han har i hvert fald ikke afsløret dig overfor nogen.

Du lader som om du ikke kan følge med, da du hører tvillingernes historie, men du må undertrykke en skælvn, da den får det til at løbe dig koldt ned ad ryggen. De har hørt tyendet sladre i køkkenet om Jonas. Det er gør de tit, men denne gang sladrer de om hans mor. Ikke Moder, men den rigtige mor. Hende, hvis navn ikke bliver nævnt. Den Anden Kvinde. De taler om, hvordan hun, for længe siden sprang ud af et af de store stuevinduer og landede lige midt i rosenbedet, men dengang var det ikke et rosenbed, men en flisegang. De sladrer om, hvordan Jonas sad i buskene og så det hele. De sladrer om, at Fader ville have sendt hende væk på et hospital, og at hans sekretær stod ved siden af ham og hviskede ham ind i øret. Dette forklarer hvorfor Moder hader Jonas sådan og hvorfor Den Anden Kvinde ikke nævnes med et ord. Du forstår pludselig, at hvis ikke Jonas' mor var sprunget ud af det vindue var ingen af jer måske blevet født? Ingen af jer havde levet alle disse år i det mørke hus under Moders kolde tyranni. Men du siger intet, for Caspar forstår sig jo ikke på den slags. Caspar bekymrer sig ikke om dystre minder om døde kvinder i rosenbede.

Esben, 8 år

Du er familens yngste. Alt i dit liv har altid været større end dig. Det store, mørke hus. Dine søskende som prøver at passe på dig og skærme dig mod den store verden. Moder med de misbilligende, bedømmende øjne. Fader som en kæmpe skåret i is, tronende bag hans enorme skrivebord i et kontor, hvor mørket synes at gro ud af hjørnerne. Hvor alting er langt væk og højt oppe. Fader som troner deroppe, hans blik i stand til at krydse det endeløse rum og nå dig, hvor du end gemmer dig. At skulle ind på fars kontor var aldrig nogen skovtur, og din mors bebrejdende tårer en evig påmindelse om, at du aldrig gør noget godt nok. Din opvækst har været præget af dine forældres ulykkelige ægteskab. Din mors terrorregime og din fars kulde og afstandstagen.

Dine ældre søskende har alle fundet overlevelsesmetoder, men du kan ikke finde på andet end at leve op til kravene om at være den søn dine søskende ikke kan være, og kravene, de er høje. Du er ved at bryde sammen under presset, hvilket giver sig til udtryk i at du hele tiden ikke er langt fra tårer, hvis noget går dig i mod. Det er til dels på grund af dine erfaringer med at det er den eneste vej til en reaktion fra Moder, der bare minder om omsorg. Heldigvis er du velsignet med en stor begavelse. Du kunne læse allerede langt inden du kom i skole, og du har spillet smukt på violinen, siden du var fem. Du ved, at du er dine forældres store håb for fremtiden, hvilket der aldrig lægges skjul på. Din ældste bror Jonas er der ingen der regner med, og selvom Caspar er en frisk dreng, så mangler han den nødvendige, intellektuelle kapacitet.

Du er ikke god til konflikter, og gør dit yderste for at indordne dig, så der ikke kommer problemer forårsaget af dig. Du gemmer dig tit væk i poesens univers, som er den læsning du holder allermost af. Men det falder ikke i Faders og Moders smag. På trods af dine anstrengelser bekymrer de sig for, om du nu også falder ordentligt ud. De mener at poesien er et unødvendigt spild af tid at beskæftige sig med, og at det er problematisk at du aldrig rejser dig op, ser folk i øjnene og siger din mening. Men hvad kan man gøre? Du er begyndt at begrænse din læsning, og prøver ihærdigt at vise mere karakter, men det er svært når man bare er otte år og hele sit liv fået at vide, at det man gør kan gøres bedre.

I blandt hele din familie er du favoritten. For Moder og Fader er du deres håb for fremtiden, den der skal føre firmaet videre og være familiens ansigt udadtil. De forkæler dig med specialundervisning af lektor Blumenwald og viser dig stolt frem ved selskaber for de store og vigtige gæster de har. Dine søskende gør, hvad de kan for at passe på dig og beskytte dig. Og du ved du har brug for denne beskyttelse. Og et eller andet sted ved du, at de ikke kan undvære dig som den de kan have ondt af, når de selv har det slemt. Du er et følsomt og nervøst gemyt. Din rolle blandt dine søskende er at være den, de kan passe på og værne om.

Katastrofen indtræf for omkring en måned siden. Jonas blev sendt på opdragelsesanstalt af Fader, mens Moder så triumferende til. Jonas, som er hele søskendeflokkens beskytter, er nu væk. Så nu må du passe endnu bedre på, for der er ingen til at redde dig fra verdens grusomheder. Og det er ikke bare derhjemme. Skolen er også blevet et utrygt sted. Før var du under Jonas beskyttelse. Jonas, der kunne læve alle - og gjorde det hvis de havde fortjent det, også dem der var ældre end ham selv. Derfor var der ingen der rørte dig. Men nu er du et let offer. Og et åbenlyst offer. Du er lille af vækst og lærernes yndling, da du altid kan svare for dig, og du er den dygtigste i klassen. Nu er det hverdag at gemme dig på skolens lokum i frikvarterene. Sidde krummet sammen i et hjørne og prøve at spise din mad, i håb om at de bare i dag har glemt dig. Men det har de sjældent. De får dig altid før eller siden.

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Det er omkring en måned siden. Du har en stor koncert i morgen, og den skal gå godt. Begge dine forældre vil være der og en del fra deres omgangskreds. Det er meget vigtigt at du spiller perfekt. Derfor har du planlagt at øve dig på violinen efter middagsmaden, så du kan gøre dem stolte. Men som du sidder ved maden, beordre Fader at du skal med ind på kontoret og følge med i hans arbejde. For en gangs skyld mander du dig op og beslutter at komme med en forsigtig indvending. Fader svarer kun ved at sige: "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror, men faders eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dysevold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Jonas står målløs. Fader siger kort "Afsted". Jonas forlader spisesalen. Moder spiser uanfægtet videre. Asta går i forbøn for Jonas, men bliver beordret stille. Agnete og Caspar stirrer rædselsslagent på Fader, og du... du tænker, sikkert lige som alle de andre: Hvordan skal noget overhovedet komme til at fungere uden Jonas?

Vasen og giftemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta 10 år: Asta snakker virkelig meget, men hun er god til at forstå Agnete. Hun har en udpræget retfærdighedssans, så hvis nogen er uretfærdig over for dig, så kan du henvende sig til hende. Hun er en rigtig pæn pige, der syr og broderer. Hun prøver at leve op til at være mønsterpigen. Men hun har et farligt temperament, hvis man overtræder hendes grænser.

Det er omkring et år siden og Fader og Moder holder middagsselskab for et andet ægtepar. Du har spillet violin akkompagneret af tvillingerne på klaveret. Du høstede noget du måske vil tolke som et tilfredst blik fra Fader. Ægteparet har deres eneste søn med, en engledreng klædt i matrosløj. Rikard... Han er en pest. Når I leger med ham, vil han bestemme det hele, og når Asta ikke vil give ham lov til det og trækker jer med ind i en anden leg, følger han efter og ødelægger det for jer. Men Asta er stædig og tilsidt lader det til at han giver op. Han rejser sig op og går væk fra jer. Du leger tilfreds videre, men pludselig afbrydes stilheden af et mægtigt KLIR. Du vender dig forbavset om og stirrer mistroisk og forfærdet på matrosdrengen. Han har væltet Moders yndlingsvase på gulvet og den ligger spredt i tusind stykker ud over gulvet. Før nogen når at gøre noget som helst står Moder og den fremmede dame i døren. Straks hyler Rikard grådkvalt "Det var hende!" og peger på Asta. Asta bliver blodrød i ansigtet og farer på ham med sine negle og tænder. Han bløder, da de bliver skilt ad. Moder bliver slet ikke vred, men slår det hen overfor den fremmede dame som en tidlig forelskelse. De ler de lidt ad og går ud i dagligstuen igen.

Senere på aftenen, bliver Asta og Rikard kaldt ind til de voksne. Det er en tårevædet Asta, der kommer tilbage. De voksne har aftalt, at hun og Rikard skal giftes når de bliver gamle nok, og hun har selv set Fader og den fremmede mand give hånd på det.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete 10 år: Hun er en klog pige. Stilfærdig, men når hun siger noget gør man klogt i at lytte efter. Der er aldrig nogen der helt ved, hvad Agnete tænker – måske lige bortset fra tvillingsøsteren Asta, og Tekla, hvis man da ellers regner hendes dukke med. Hun gemmer sig også rundt omkring i huset for at læse bøger. Hun er lidt dystert, men der banker et godt hjerte i hende. Man kan altid komme til Agnete og Asta efter trøst.

Det havde ellers været en eventyrlig dag den dag. Asta og Agnete havde inviteret dig og de andre på te i deres hemmelige hule, de havde lavet i krybekælderen. Normalt undgik du ellers det sted for det var mørkt og fugtigt og fuldt af trolde, men nu, med hulen, var det blevet et magisk sted, et sikkert sted uden voksne. Uden lærere og lektier, uden musikundervisning og uden pligter. Og især uden Moders undersøgende og vurderende øjne på sig hele tiden. Og der var ingen trolde der turde gøre dig noget, især ikke når Jonas nu var med. Men bedst som der bliver skænket te anden gang, går lemmen op, og Moder står og kigger strengt ned på jer. Hendes kolde øjne tynger på dine skuldre som vandfyldte åg. Hvem er den ansvarlige vil hun vide. Stemmen er hysterisk. Øjnene snerrer af jer. Ingen siger noget. Mørket er pludselig igen utrygt og fugten kryber på din hud. Stilheden er øredøvende, indtil at Agnete spagt mumler, at det var hendes ide. I bliver bedt om at forlade kælderen alle undtagen Agnete. Du kigger dig en gang over skulderen. Du får et glimt af Agnete i mørket, alene. SLAM. Lemmen bliver lukket og låst af Moder. Rædselslagen ved tanken om at være i krybekælderen helt alene i mørket, får dig til at styrte ovenpå og gribe violinen. Du spiller dine fingre til blods for ikke at tænke på stakkels Agnete.

Der går en hel uge inden hun bliver lukket ud. Og du er i helvede. Tanker om trolde, mørke og fugt plager dig. Da hun endelig kommer ud, misser hun med øjenene og finder en mørk krog at sidde i. Hun virker ikke lettet over at være ude, og hun er begyndt at føre samtaler med sin dukke. Hun har forandret sig. Hvad har troldene mon udsat hende for siden hun er blevet sådan?

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar 9 år: Caspar er en rigtig dreng. Han er selvfølgelig pæn og velopdraget, men han står op for sig selv, og kan tage et par på hovedet med ophøjet ro. Han klatrer i træer og leger røvere og soldater med de andre drenge i skolegården. Han har mange venner. Til tider ville du ønske at du var ham.

Du kan nogle gange undre dig over, hvordan nogle begivenheder kan ændre så meget og virke så ubetydelige, når de finder sted. Den dag i lektieværelset for tre år siden, da Moder og Fader kom ind og fortalte Caspar om ekskursionen med lektor Blumenwald tænkte du ikke videre over konsekvenserne. Du sad stille i hjørnet med din bog og blev ganske overset. Du undrede dig lidt over udtrykket af rædsel i Caspars øjne, da det blev meddelt og den paniske medfølelse hos tvillingerne. Du undrede dig også over den griske sult som spillede i lektorens ansigt, medens han stod og gemte sig bag ved Moders ryg, hans stikkende øjne stift rettet mod Caspar. Du var ung. Det skulle tage dig lang tid at forstå. Først da Caspar kom hjem igen og forandrede sig, først da lektor Blumenwald blev din lærer begyndte du at forstå, hvad der måtte være sket mellem de to på den tur. Læreren havde altid været nærgående og altid når han skulle hjælpe dig med noget, stået og presset sin krop op ad din. Han sidder tit og lugter drømmende til en lille pose, måske er det den han gemmer dine negle og hårløkker i. Du håber at du aldrig skal på ekskursion med ham. Du tænker tit på den dag Caspar skulle afsted. Kunne du have ændret det? Kunne du have hjulpet Caspar? Kunne du have hjulpet dig selv?

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas 13 år: Han er din klippe. Man var tryk sammen med Jonas. Han er familiens sorte får, men ikke i dine øjne. Han bliver ikke vist frem på samme måde som du gør, når der er gæster, men han er nok dybest set ligeglad.

Du har hørt historien mange gange før. Den er blevet hvisket til dig om natten under dynerne af din storesøster. Det er Agnetes yndlingshistorie. Hun og Åsta har engang overhørt en samtale mellem en kokkepige og Frøken Jespersen, jeres gamle husholderske. Den handler om Jonas og hans rigtige mor. For Moder er ikke Jonas mor, det siger Agnete selv. Han havde engang en anden mor, en mor der fortvivlet knugede ham ind til sig, da de fremmede mænd prøvede at tage ham fra hende og ville ikke give slip. Sådan en mor kunne du godt drømme om at have. De fremmede mænd var en læge og en betjent, som ville have Jonas mor med på et hospital. Men Jonas mor ville ikke med, hun valgte at hun hellere ville dø end at undvære Jonas, så hun sprang ud fra altanen og døde da hun ramte jorden. Du har altid syntes at altanen har haft noget skæbnesvangert over sig. Der er et aspekt af historien, som ikke rigtigt helt forstår og det er at sekretæren var til stede da alt dette skete. Agnete har nævnt, at husholdersken sagde at huset var anderledes gladere at være i dengang Jonas mor levede. Det har du tit spekuleret over. Dit yndlingssted i historien er når Agnete alvorligt hvisker: "Og Fader blev aldrig sig selv igen siden hun døde."

BILAG 4

KARAKTERERNE

*5 små uniformer går i skole
5 små uniformer kommer hjem
2 af uniformerne er med kjole
3 har bare knæ*

*2 går op og leger
op ad trappen
ind af døren*

*1 skal vaskes
ned i karret
op med ærmet
på med sæben*

*1 skal straffes
ind til Fader
op med blusen
stokken svirper
røde striber.*

*På knager - på række
5 uniformer
En er pænest
synes Moder
stryger blidt med hånden
Hun har gjort den
valgt den til yndling*

KARAKTER

JONAS, 13 AAR

Kære spiller, velkommen til En Fandens Historie. Lokes Garage ser frem til at underholde, forundre, forfærde og forstyrre dig i de næste timer. Før du lærer din karakter at kende vil vi lige bede dig om at læse lidt om dem, der omgiver, så du trygt kan træde ind i Egebjergresidensen og Fandens tivoli.

En Fandens Historie er, i høj grad, afhængig af din indgang til rollerne. Det at spille børn er fremmed for de fleste. Lokes Garage opfordrer dig til at se rollen som du ser enhver anden rolle. Lad være med at prøve at overdrive det barnlige og sætte dit intellekt ud af funktion. Vær tro over for rollen, accepter dens begrænsninger og spil den til det yderste af din formåen. Vi har bygget rammen, nu skal I male billedet.

Moder

Moder er en uberegnelig kvinde. Hun kan lynhurtigt gå fra at sidde hændervridende og klynkende over, at man ikke tager hensyn til hendes følelser til at snerre ætsende og sårende bemærkninger til en. For hun bruger sin følelser i mod jer. Hun er ofret, og I sårer hende gang på gang, hele tiden og med vilje. Hendes mest brugte frase er grædende at sige: "Se nu hvad I gør ved mig". Moder har gjort sig selv til børnenes ansvar, og hun bruger sin svaghed som et våben. Hun er dybt manipulerende og kontrollerer hundrede procent selv, hvornår og hvordan hun bryder sammen.

Moder er over hele huset hele tiden. Hendes skygge hænger over en uanset, hvad man laver. Hun er som et spøgelse der dukker lydløst op i døren til ens værelse og iagttager, hvad man foretager sig, og så pludselig slår nådesløst ned på en. Hun kører en konstant nervekrig med sine børn. Har et af børnene gjort noget virkeligt sårende, kan hun holde op med at tale til dem og sågar ignorere deres tilstedeværelse helt i flere uger. Hun kan endda "glemme" at få dækket op til dem til spisetiderne, så man må gå uden mad i flere dage i træk, hvis det ikke var for søskende og stuepiger, der i usete øjeblikke stak en en humpel brød eller lignende.

Dette ægteskab er Faders andet. Det første ægteskab taler man ikke om. Aldrig. Det er unævnligt, ligesom den anden kvindes navn er bandlyst. Jonas har fortalt, at hans mor begik selvmord, da han var tre år gammel, og at Fader en gang, da han var ganske lille har fortalt ham, at det var, fordi hun var vanvittig. Dette ægteskab står som en splid mellem forældrene, og er især en torn i øjet på Moder. Det skal ties ihjel. Jonas er hende en evig påmindelse om det, og hun er derfor ekstra meget efter ham. Hun bruger ikke skyldfølelsesmetoden overfor ham, men hadefulde kommentarer og lægger aldrig skjul på, at han aldrig vil blive til noget, at han er uduelig og en frygtelig adoptivsøn.

Den eneste der kan lave en aktivitet sammen med Moder er Asta. De sidder nogle gange sammen og broderer eller syr. På den måde har Asta en lille, men spinkel, chance for nogle gange at kunne gøre Moder opmærksom på nogle positive ting hendes søskende har gjort, hvis de ikke er i kridtuset for tiden.

*Moder har en lille sølvklokke hun ringer efter tyendet med.
Når tyendet kommer stopper al snak omkring bordet og man sidder eksemplarisk stille*

Fader

Fader er Moders tunge skyts. Når han er hjemme, sidder han på sit kontor og laver alvorlige ting. Han er den tunge, mørke iskæmpe der sidder bagved sit skrivebord og dømmer i sagerne fremlagt af Moder bag lukkede døre. Udenfor må man stå med rystende ben og bævrende læber i desperat håb om, at Fader er mildere stemt i dag, end han plejer at være. Hans lussinger er leveret med samme passion som han udviser kærlighed, koldt og hårdt, det samme er hans brug af spanskrøret.

Fader har høje forventninger til sine børn. Han har besluttet at Jonas skal på en opdragelsesanstalt, hvor de uddanner officerer til hæren. Alt hvad den knægt laver i skolen omhandler alligevel slagsmål og ballade på den ene eller anden måde, og så må man jo få det bedste ud af selv en stor skuffelse som Jonas.

Når Fader kommer hjem om aftenen, marcherer han med lange tunge skridt hen til det dækkede spisebord og middagen kan begynde. Middagen er præget af stilhed. Børn skal ses, ikke høres, så de eneste lyde er skrabende gafler og knive, Moders korte ordrer til stuepigen og Fader og Moders ordknappe kommunikation.

Bagefter trækker Fader sig tilbage til herreværelset eller sit kontor, hvor han fortsætter med at arbejde, nogle gange med selskab af Esben, som forventes at skulle overtage forretningen efter Fader. Esben bliver placeret på en hård stol på et hjørne af skrivebordet og det forventes af ham at han følger nøje med i, hvad Fader laver. Disse timer i Faders kontor har det med at trække ud til langt ud på aftenen, men Esben har bare at holde sig vågen lige meget hvad, hvis ikke han vil vække Faders vrede. Indtil for et par år siden var det Caspar der havde denne rolle, da han var den førstefødte, ægte søn. Han viste sig dog ikke at have tilstrækkelig intelligens eller motivation for at overtage firmaet og Fader er derfor begyndt at forberede Esben til den rolle i stedet. Esben er den eneste der i sjældne tilfælde kan stille Fader et spørgsmål og så forvente at få et svar – så længe det er et klogt og fornuftigt spørgsmål. Ellers snakker man ikke med Fader. Han er den høje, mørke skikkelse, der knap nok ser på en med mindre man er kaldt ind på kontoret, og det kan man godt undvære.

Andre bipersoner

Din verden er delt op i dem der er over dig og dem der er under dig. I skolen er der de strenge lærere som bestemmer og du er pinligt bevidst om, hvilke elever der er af lavere stand end dig og de få der er af højere stand.

I hjemmet er tyendet solidt placeret under jer i stand, men stadig bakket op af forældrenes magt. Du er opdraget til at betragte dem som en slags levende møbler der gør, hvad Moder og Fader sætter dem til og også hvad du beder dem om, så længe det ikke strider mod vigtigere ordrer. I køkkenet går *Frk. Iversen* som er grim som arvesynden og dum som en dør. Hun elsker at sladre, men kommer aldrig ud af køkkenet, hvor den ældgamle *Frk. Jespersen* holder styr på hende. Det er husholdersken som har det overordnede ansvar for det tyende som arbejder i huset og også står for madlavningen. Hun er tynd som et strå og helt indtørret med vandede, tomme øjne – næsten som et spøgelse. Når maden skal serveres er det af *Frk. Dhiiner* som er den midaldrende stuepige der stramme kinder og kolde øjne laver alt serverings- og rengøringsarbejde. Ude i haven går *Hr. Lorentzen* som klipper græsset, passer blomsterne og hestene og kører jer i skole i husets karet. For bare et halvt år siden blev den nye barnepige ansat. *Madam Højholdt* er en mægtig kvinde med håret bundet stramt i nakken og store, hårde hænder. Hun kan dog alligevel godt finde ud af at holde ens hånd blidt og, når Moder ikke er i nærheden kan man være heldig at finde et bolche i lommen på hendes forklæde.

Indledende scene

Øv! Kirkedag. Flere timer på en stenhård træbænk i en kold kirke. I det mindste er Jonas hjemme på weekend, hvilket gør tingene lidt mindre uudholdeligt. Håret glattes, kjoler rettes, skjorter knappes. Moder træder ind og I står alle ret for hendes dømmende øjne.

Efter kirken er der formiddagste. Det er som et teaterstykke, hvor I spiller den perfekte familie med hinanden som publikum. Fader og Moder skal på visit hos bankdirektøren, så da Moder har uddelt sine falske kys, og kareten er kørt, træder Madam Højholdt til. *"Ja, børn, som I jo nok ved er tivoli i byen, så se at komme i tøjet."* Der går lige et øjeblik, før det går op for jer, hvad der er sket, men så får I fart på og mindre end 2 minutter senere, går I på rad og række på vej til tivoli. Med ægte smil på læben, for en gangs skyld.

Parkens fine par og vindblæste fugle er erstattet med et mægtigt spektakel. Et larmende, duftende og farvestrålende tivoli fylder pladsen ud kronet af et pariserhjul der stirrende holder øje med jer. Madam Højholdt forsvinder ind mellem boderne og overlader jer til jer selv. Snart er I omgivet af jonglerende dværge, ildspyende negre og akrobater fra Kinas land. I overgiver jer selv til det. Det er som om stedet kalder på jer og kærtegner jer. Giver jer lov til at glemme jeres liv for en kort stund med sine mirakler.

Da I står ansigt til ansigt med Djævelen selv kommer det ikke som nogen overraskelse. Det har tivoliets for længst sørget for. Han er bare endnu et vidunder med sine horn i panden, grove barkedede hænder, kløve som fødder og cigarstump i mundvigen. Han står og råber *"Træd nærmere, træd nærmere! Træd indenfor og vær vidne til et skue I med garanti aldrig har set før. Livsteater, når det er bedst. Vi tilbyder de ypperligste skuespillere og den mest formidable instruktør!"* Inde fra teltet lyder der munter musik, og glade klapsalver. Han løfter indbydende tæppet der er for indgangen og bukker let.

Da I træder indenfor er det som at gå ind i en grav. Bag jer tårner Djævelen sig op. *"Så kom I indelig, jeg har ventet på jer!"* tordner han og smiler et diabolsk smil. Her er ingen mennesker og intet orkester. Foran jer er der en scene med sceneforhængen trukket for. Djævelen gnider sig i hænderne. *"I er her fordi I har et problem – eller I har mange problemer og jeg er her, fordi jeg kan hjælpe jer."* På bordet ligger allerede hans kort, mørke og lyse, med æoners støv på sig. Ved siden af, krystalkuglen. *"Hvad der er sket er ikke længere sket, hvad der skal ske er op til jer at afgøre. Hvis I spiller spillet vil reglerne ændre sig og jeres skæbner være i jeres egne hænder. Indsatsen er klar: Jonas, dit hjerte; Asta, dit hår; Agnete, dine fine dukke; Caspar, din stemme og Esben, dine fingre."* Det er ikke en handel gode og artige børn indgår. Det er ikke en handlende gode og artige børn handler med. Men I giver ham alle hånden og spillet begynder.

Du er familiens sorte får. Fader og Moder ser på dig med hårde øjne og resten af verden har ondt af dem pga. af dig. Du kommer fra Faders første ægteskab, der ikke var noget godt ægteskab. Din mor var uligevægtig og overfølsom og begik selvmord da du var 3 år gammel. Hun kastede sig ud fra altanen fra det store, mørke hus der er dit hjem og ramte fliserne på terassen med en lyd som verdens undergang. Fader fandt med det samme en ny kone, din nuværende stedmor, som altid har været hård ved dig. Derfor har du rollen som den udstødte i flokken – ikke af dine søskende, men alligevel familiens sorte får.

Overfor dine søskende er du den store beskytter. Du er både i stand til at trøste og give knus, men du tæver osse gerne ham knægten fra den anden side af byen som råber ukvemsord efter Esben eller hende pigen der bagtaler Asta i skolen. Du kan også nemt sørge for, at det er dig Fader kalder til 'samtale' på sit kontor i stedet for lille Caspar. På en måde er du en martyr. Du ofrer dig for dine søskende. Din rolle i skolegården er roden, der smugryger bag skuret og kommer i slagsmål. Det er oftest dig der starter dem og også dig som vinder. Du er ligeglad og frygtet for det. Ingen ønsker at være din fjende, men ingen tør være din ven. Du er ensom og har kun dine søskende.

Dit liv har gjort dig hård og kynisk. Din far har altid behandlet dig med afmålt distance, fordi du mindede ham for meget om hans afdøde kone. Det er som om, han har dårlig samvittighed over noget. Tvillingerne tog al opmærksomheden, da de blev født – det sørgede Moder for. Hun kunne ikke tillade, at noget mindede fader om, at der kunne være andre kvinder i hans liv end hende. For dig var der kun negativ opmærksomhed at hente, så du sørgede for at leve op til den. Da det er den eneste måde, du er blevet opdraget til at modtage opmærksomhed og anerkendelse på, er det blevet en del af dig at være en skarnsknægt nærmest per refleks.

Du har en blid og nænsom karakter, som kun dine søskende får lov til at se. Da du alligevel får så meget skæld ud og tæsk, at lidt fra eller til ikke gør den store forskel, tager du tit nogle chancer for dine søskendes skyld. Du lister dig eksempelvis tit ind til de mindre børn og læser en historie for dem om aftenen, eller hvis det går vildt til for sig, har du været nede i køkkenet og stjæle en kage, som I deler under dynen.

Selvom det er hårde betingelser du lever under lige nu, har du et hemmelig våben. Et våben du altid har haft. Et våben som er helt dit eget. For selvom du på overfladen er en hård negl, så har du øje for verden. Det er de små uberørte detaljer som uden forvarsel går fra at være ligegyldigheder til at være kunstværker. Det er der skønheden eksisterer. Din æstetiske sans er højtudviklet, raffineret og ukonventionel. Du værdsætter det skønne i grimheden eller det oversete – blomsten på møddingen, ormen i rosen. Det er måden støvet hvirvler op i en lysstråle, den måde ukrudt får asfalt til at revne, den dans måger danser rundt om et dødt dyr i en vejkant. Disse ting kan du falde i staver over i lang tid. Det er dit helt eget. Du kan ikke vise det til nogen, for så vil det blive almindeligt og så går det i stykker.

Du har nu i præcis en måned været elev på Dysevold militærakademi, der nu mest af alt fungerer som en regulær opdragelsesanstalt for rige forældres uvorne unger. Skolen har et godt ry. Den kan få selv den skrappeste rod til at blive en ordentligt mandfolk. Du har måttet sande at du er knap så hårdfør som du troede. Det er et hårdt sted med en vanvittigt streng disciplin, sadistiske lærere og ældre elever, der ikke giver de yngre en chance. Du har grædt dig i søvn mere end en nat. Det her sted er værre end dit barndomshjem, og hele tiden går du og bekymrer dig for om dine søskende nu kan klare sig derhjemme. Kan tvillingerne holde skansen og beskytte Esben – og sig selv?

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben, 8 år: Din elskede lillebror. Om ikke andet gælder det om at beskytte Esben. Han er ikke stærk som de andre. Han er skrøbelig. Esben er alt det forældrene forlanger og kræver af ham, men på en helt forkert og usund måde. Han er bare syg. Syg af at vokse op i det hus.

Du sidder ved middagsbordet. Fader har lige beordret Esben ind på kontoret efter maden, for at han kan sidde og følge med i, hvad Fader arbejder med. Det kommer som et mindre chok da du hører ham forsigtigt spørge "Øh, kunne jeg ikke gøre det i morgen i stedet for – efter koncerten?" Esben har en vigtig koncert i morgen som han har øvet sig på i ugevis, husker du. Han har sikkert tænkt sig at øve denne aften også. Han vil så gerne gøre Moder og Fader stolte. Men Fader rynker strengt brynene og siger koldt. "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Esben krymper sig og ser frygtelig lille og skrøbelig ud på sin stol. Harmen vælder op i dig, og dit temperament løber af med dig til sidst. Du rejser dig op og begynder at råbe af Fader. Din stol vælter bagover. Dine søskende sidder musestille og kigger ned i deres tallerkner. Du stirrer på Fader mens du råber af ham. Normalt bliver han fjern i blikket, og stopper dig hurtigt med en ordknap ordre på straf, men i dag sidder han og lader dig tale ud. Ubehaget kryber op gennem dig. Hvad foregår der? Du stopper råberiet af dig selv. Fader kigger koldt ud i luften på et punkt over dit hoved. "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dyssebold militærakademi." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Du står mælløs. Fader siger kort "Afsted". Moder spiser uanfægtet videre, men med et lille triumferende smil om munden.

Vasen og giftemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta, 10 år: Asta er meget forskellig fra dig og svær at have med at gøre. Dog har I temperamentet tilfælles. Hun spiller på sin lille-pæne-pige facade, hvilket kan irritere dig til tider. Hendes retfærdighedssans er dig til evig konkurrence, men det er også her du har størst respekt for hende og mest til fældes. Asta er altid parat til at støtte og trøste, hvis det er nødvendigt. Synd, at du ikke er i stand til at tage imod det.

Det er omkring et år siden det skete. Det er en af de sædvanlige komsamner. Du hader dem. Moder og Fader har inviteret et andet ægtepar over til middag og de har deres dreng med. En lille satan iklædt matrostop. Når man ser på ham skulle man ellers ikke tro at han var en djævel, han ligner en engel med sit lyse halmfarvede hår og æblekinder og han smiler sødt hele tiden. I hvert fald når de voksne er omkring. Som sædvanligt har du fået strenge formaninger om at opfører dig sømmeligt ellers vanker der! Så du holder dig pænt i baggrunden, og prøver at koncentrere dig om din bog. Det er svært. Djævlungen leger ikke godt med dine søskende. Han er opmærksomhedskrævende, egoistisk og vil bestemme alt hvad der foregår. Netop som du overvejer at smutte ud og tage et par hiv på en smøg, rejser matrosdrengen sig fra gulvet og går hen til Moders yndlingsvase. KLIR. Vasen er gået i tusind stykker. Et øjeblik er der dødsstille og før du kan nå at reagere står Moder og den fremmede dame i døren. "Det var hende!" Græder matrosdrengen og peger på Asta. Asta farer i hovedet på ham, bider og kradser ham til blods. De bliver skilt ad, og Moder slår det hen som en tidlig forelskelse, hvilket de to damer morer sig kosteligt over.

Senere på aftenen, efter at du i et uset øjeblik har lovet knægten et godt lag tæsk næste gang du ser ham, bliver Asta og matrosdrengen kaldt ind til de voksne. Det er en tårevædet Asta, der kommer tilbage. De voksne har aftalt at hun og matrosdrengen skal giftes, når de bliver gamle nok, og hun har selv set Fader og den fremmede mand give hånd på det.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete 10 år: Agnete har du mest respekt for. Hun er den der kommer tættest på at være ligeværdig med dig.

Hun er intelligent og tænker altid dybt over tingene. Når hun snakker, er det bedst at høre efter, hvad hun siger, det er sandsynligvis vigtigt. Det er hende du går til, når du skal overbevise tvillingerne om, at de skal være på din side. Du er på en måde fascineret af hende og hendes mørke side. Hun har en dukke, Tekla, som hun er meget knyttet til. Hun taler også med Tekla og det er faktisk temmeligt mærkeligt, hvis nogen spørger dig.

Hun var kun otte år da det skete... Selvom du syntes du var for gammel til teselskab med dukker, så tog du alligevel imod indbydelsen, fordi tvillingerne havde den lavet den her hule i krybekælderen. En hule som ingen andre vidste noget om. Det var alligevel for spændende, så du slugte din mandlige stolthed og gik med på ideen. Det var faktisk helt sjovt, selvom du prøver at skjule det. Men midt i det hele bliver døren revet op og Moder tårner sig op i døråbningen. Hun stirrer koldt på jer med skuffelsen malet i ansigtet. Hun vil vide hvem den ansvarlige er. Ingen siger noget. Et kort øjeblik overvejer du at tage skylden, men du kan da ikke være den ansvarlige for et dukketeselskab, det ved selv Moder. Ingen siger noget før Agnete lige så stille mumler, at det var hendes ide. Moder beder jer andre om at gå med dravis i stemmen. I rejser jer pligtskyldigt, og forlader krybekælderen. Lidt efter kommer Moder tilbage – uden Agnete. Der går en uge før du ser hende igen, og den uge alene i krybekælderen har forandret hende. Det er en ødelagt Agnete der kravler op af lemmen ugen efter. Hun er bleg og slet ikke glad for at være ude. Hun er blevet dyster, ikke bare af humør, men af sind. Hun holder sig i skyggerne og de mørke kroge af huset, hun skærmer sig fra lyset. Hun skræmmer dig til tider. Hvad har mørket gjort ved hende? Og hvad er det med den dukke? Dukken Tekla, som hun lader som om hun taler med... Det er jo sygt!

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar, 9 år: Caspar har ikke været sig selv i mange år. Han begyndte på at køre sin lidt enfoldige, rare, friskfyragtige facade, men det er mærkeligt, når du nu ved af erfaring, at han er en beregnende satan. Han er god til at tage sine tæsk og ryste dem af sig hurtigt med et skuldertræk og et skævt smil. Men inderst inde er Caspar et ulykkeligt barn.

Du har aldrig brudt dig om den mand. I starten handlede det om, at han var et symbol på at du ikke var en god nok søn til at få privatlærer. Du bar ikke noget håb om en glørværdig fremtid i Faders øjne. Men da du så mødte ham, lektor Blumenwald, og så hans grådige, stikkende øjne der hvilede på din lillebror, den yndige engleagtige Caspar, da måtte du sande, at den mand fra nu af var en fjende af huset. Men det er aldrig kommet til åben krig, for hvad skal man stille op? Men du har hadet ham af hele dit hjerte. Især når du har set Caspar gå til time hos ham. Det var ikke den sædvanlige glade dreng man så, men en forsagt, bleg udgave af ham. Du husker tydeligt da den forbandede weekendekskursion blev planlagt for tre år siden. Du var der ikke selv, men du fik det fortalt meget hurtigt, efter aftalen var indgået, af dine søskende. Måske i håbet om at du kunne gøre noget? Men hvad skulle du gøre? Da Caspar kom hjem om søndagen, var han helt ødelagt. Ingen kan få ham til at smile. Og så begyndte han at forandre sig. Blive den facade-knægt han er nu. Og han gør sig dummere end han er, det er du sikker på, for at slippe for læreren. Og det virkede. Karakterene dalede, og Esben blev det nye håb. Der er ingen grænser for, hvad du ikke har lyst til at gøre mod den liderlige, vandlemand, der har forulempet din bror.

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Du sidder på skødet af din mor. Din rigtige mor. Du er tre år. Hun knuger dig ind til sig. I sidder i stuen. Fader er der også sammen med en mand i hvid kittel og en politimand. De kommer fra et hospital, siger de og vil gerne have mor med dertil, men mor vil ikke med. Tværtimod. Hun er ulykkelig og snakker usammenhængende. Mændene snakker om piller og bliver ved med at sige at det er bedst for hende selv. Det er uhyggeligt at se mor sådan. I stuen står også faders sekretær, hun står og ser streng ud. Mor græder. Hun knuger dig ind til sig og det begynder at gøre ondt. Manden i kittlen og stuepigen river dig og mor fra hinanden. Du bliver taget fra hende og hun bryder endnu mere sammen og tigger om at få dig igen. Manden i kittlen taler indtrængende til hende "Hvis du ikke vil med frivilligt, så får jeg betjenten til at tage dig med", men hun hører ikke efter, råber på dig. "Jonas, Jonas, gå ikke fra mig." Du bakker tilbage, rædselslagent. Mor skubber manden i kittlen væk og bakker langsomt hen mod den åbne altandør. Du flygter, da du hører mor skrike: "jeg springer, jeg springer". Du løber ud for at gemme dig i din hule. Da du kommer om bag ved huset, ser du pludselig mor komme svævende næsten som en hvidklædt engel, inden hun med en dump lyd lander og går i stykker. Fader står få sekunder efter i altanen og stirrer fortabt ned på mor...

KARAKTER

AGNETE, 10 AAR

Kære spiller, velkommen til En Fandens Historie. Lokes Garage ser frem til at underholde, forundre, forfærde og forstyrre dig i de næste timer. Før du lærer din karakter at kende vil vi lige bede dig om at læse lidt om dem, der omgiver, så du trygt kan træde ind i Egebjergresidensen og Fandens tivoli.

En Fandens Historie er, i høj grad, afhængig af din indgang til rollerne. Det at spille børn er fremmed for de fleste. Lokes Garage opfordrer dig til at se rollen som du ser enhver anden rolle. Lad være med at prøve at overdrive det barnlige og sætte dit intellekt ud af funktion. Vær tro over for rollen, accepter dens begrænsninger og spil den til det yderste af din formåen. Vi har bygget rammen, nu skal I male billedet.

Moder

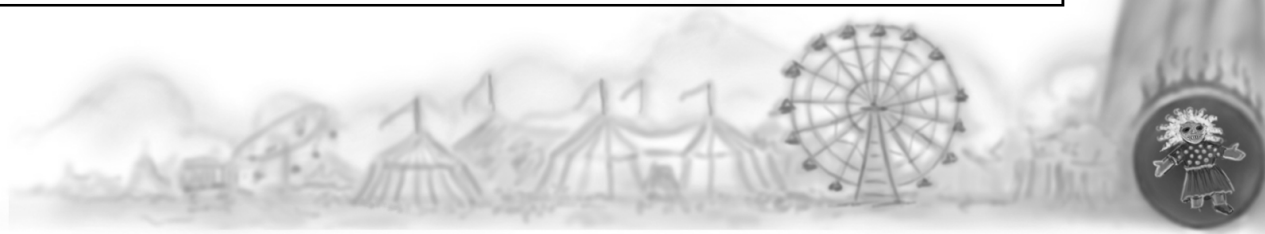
Moder er en uberegnelig kvinde. Hun kan lynhurtigt gå fra at sidde hændervridende og klynkende over, at man ikke tager hensyn til hendes følelser til at snerre ætsende og sårende bemærkninger til en. For hun bruger sin følelser i mod jer. Hun er ofret, og I sårer hende gang på gang, hele tiden og med vilje. Hendes mest brugte frase er grædende at sige: "Se nu hvad I gør ved mig". Moder har gjort sig selv til børnenes ansvar, og hun bruger sin svaghed som et våben. Hun er dybt manipulerende og kontrollerer hundrede procent selv, hvornår og hvordan hun bryder sammen.

Moder er over hele huset hele tiden. Hendes skygge hænger over en uanset, hvad man laver. Hun er som et spøgelse der dukker lydløst op i døren til ens værelse og iagttager, hvad man foretager sig, og så pludselig slår nådesløst ned på en. Hun kører en konstant nervekrig med sine børn. Har et af børnene gjort noget virkeligt sårende, kan hun holde op med at tale til dem og sågar ignorere deres tilstedeværelse helt i flere uger. Hun kan endda "glemme" at få dækket op til dem til spisetiderne, så man må gå uden mad i flere dage i træk, hvis det ikke var for søskende og stuepiger, der i usete øjeblikke stak en en humpel brød eller lignende.

Dette ægteskab er Faders andet. Det første ægteskab taler man ikke om. Aldrig. Det er unævnligt, ligesom den anden kvindes navn er bandlyst. Jonas har fortalt, at hans mor begik selvmord, da han var tre år gammel, og at Fader en gang, da han var ganske lille har fortalt ham, at det var, fordi hun var vanvittig. Dette ægteskab står som en splid mellem forældrene, og er især en torn i øjet på Moder. Det skal ties ihjel. Jonas er hende en evig påmindelse om det, og hun er derfor ekstra meget efter ham. Hun bruger ikke skyldfølelsesmetoden overfor ham, men hadefulde kommentarer og lægger aldrig skjul på, at han aldrig vil blive til noget, at han er uduelig og en frygtelig adoptivsøn.

Den eneste der kan lave en aktivitet sammen med Moder er Asta. De sidder nogle gange sammen og broderer eller syr. På den måde har Asta en lille, men spinkel, chance for nogle gange at kunne gøre Moder opmærksom på nogle positive ting hendes søskende har gjort, hvis de ikke er i kridtuset for tiden.

*Moder har en lille sølvklokke hun ringer efter tyendet med.
Når tyendet kommer stopper al snak omkring bordet og man sidder eksemplarisk stille*

Fader

Fader er Moders tunge skyts. Når han er hjemme, sidder han på sit kontor og laver alvorlige ting. Han er den tunge, mørke iskæmpe der sidder bagved sit skrivebord og dømmer i sagerne fremlagt af Moder bag lukkede døre. Udenfor må man stå med rystende ben og bævrende læber i desperat håb om, at Fader er mildere stemt i dag, end han plejer at være. Hans lussinger er leveret med samme passion som han udviser kærlighed, koldt og hårdt, det samme er hans brug af spanskrøret.

Fader har høje forventninger til sine børn. Han har besluttet at Jonas skal på en opdragelsesanstalt, hvor de uddanner officerer til hæren. Alt hvad den knægt laver i skolen omhandler alligevel slagsmål og ballade på den ene eller anden måde, og så må man jo få det bedste ud af selv en stor skuffelse som Jonas.

Når Fader kommer hjem om aftenen, marcherer han med lange tunge skridt hen til det dækkede spisebord og middagen kan begynde. Middagen er præget af stilhed. Børn skal ses, ikke høres, så de eneste lyde er skrabende gafler og knive, Moders korte ordrer til stuepigen og Fader og Moders ordknappe kommunikation.

Bagefter trækker Fader sig tilbage til herreværelset eller sit kontor, hvor han fortsætter med at arbejde, nogle gange med selskab af Esben, som forventes at skulle overtage forretningen efter Fader. Esben bliver placeret på en hård stol på et hjørne af skrivebordet og det forventes af ham at han følger nøje med i, hvad Fader laver. Disse timer i Faders kontor har det med at trække ud til langt ud på aftenen, men Esben har bare at holde sig vågen lige meget hvad, hvis ikke han vil vække Faders vrede. Indtil for et par år siden var det Caspar der havde denne rolle, da han var den førstefødte, ægte søn. Han viste sig dog ikke at have tilstrækkelig intelligens eller motivation for at overtage firmaet og Fader er derfor begyndt at forberede Esben til den rolle i stedet. Esben er den eneste der i sjældne tilfælde kan stille Fader et spørgsmål og så forvente at få et svar – så længe det er et klogt og fornuftigt spørgsmål. Ellers snakker man ikke med Fader. Han er den høje, mørke skikkelse, der knap nok ser på en med mindre man er kaldt ind på kontoret, og det kan man godt undvære.

Andre bipersoner

Din verden er delt op i dem der er over dig og dem der er under dig. I skolen er der de strenge lærere som bestemmer og du er pinligt bevidst om, hvilke elever der er af lavere stand end dig og de få der er af højere stand.

I hjemmet er tyendet solidt placeret under jer i stand, men stadig bakket op af forældrenes magt. Du er opdraget til at betragte dem som en slags levende møbler der gør, hvad Moder og Fader sætter dem til og også hvad du beder dem om, så længe det ikke strider mod vigtigere ordrer. I køkkenet går *Frk. Iversen* som er grim som arvesynden og dum som en dør. Hun elsker at sladre, men kommer aldrig ud af køkkenet, hvor den ældgamle *Frk. Jespersen* holder styr på hende. Det er husholdersken som har det overordnede ansvar for det tyende som arbejder i huset og også står for madlavningen. Hun er tynd som et strå og helt indtørret med vandede, tomme øjne – næsten som et spøgelse. Når maden skal serveres er det af *Frk. Dhiiner* som er den midaldrende stuepige der stramme kinder og kolde øjne laver alt serverings- og rengøringsarbejde. Ude i haven går *Hr. Lorentzen* som klipper græsset, passer blomsterne og hestene og kører jer i skole i husets karet. For bare et halvt år siden blev den nye barnepige ansat. *Madam Højholdt* er en mægtig kvinde med håret bundet stramt i nakken og store, hårde hænder. Hun kan dog alligevel godt finde ud af at holde ens hånd blidt og, når Moder ikke er i nærheden kan man være heldig at finde et bolche i lommen på hendes forklæde.

Indledende scene

Øv! Kirkedag. Flere timer på en stenhård træbænk i en kold kirke. I det mindste er Jonas hjemme på weekend, hvilket gør tingene lidt mindre uudholdeligt. Håret glattes, kjoler rettes, skjorter knappes. Moder træder ind og I står alle ret for hendes dømmende øjne.

Efter kirken er der formiddagste. Det er som et teaterstykke, hvor I spiller den perfekte familie med hinanden som publikum. Fader og Moder skal på visit hos bankdirektøren, så da Moder har uddelt sine falske kys, og kareten er kørt, træder Madam Højholdt til. *"Ja, børn, som I jo nok ved er tivoli i byen, så se at komme i tøjet."* Der går lige et øjeblik, før det går op for jer, hvad der er sket, men så får I fart på og mindre end 2 minutter senere, går I på rad og række på vej til tivoli. Med ægte smil på læben, for en gangs skyld.

Parkens fine par og vindblæste fugle er erstattet med et mægtigt spektakel. Et larmende, duftende og farvestrålende tivoli fylder pladsen ud kronet af et pariserhjul der stirrende holder øje med jer. Madam Højholdt forsvinder ind mellem boderne og overlader jer til jer selv. Snart er I omgivet af jonglerende dværge, ildspyende negre og akrobater fra Kinas land. I overgiver jer selv til det. Det er som om stedet kalder på jer og kærtegner jer. Giver jer lov til at glemme jeres liv for en kort stund med sine mirakler.

Da I står ansigt til ansigt med Djævelen selv kommer det ikke som nogen overraskelse. Det har tivoliet for længst sørget for. Han er bare endnu et vidunder med sine horn i panden, grove barkedede hænder, kløve som fødder og cigarstump i mundvigen. Han står og råber *"Træd nærmere, træd nærmere! Træd indenfor og vær vidne til et skue I med garanti aldrig har set før. Livsteater, når det er bedst. Vi tilbyder de ypperligste skuespillere og den mest formidable instruktør!"* Inde fra teltet lyder der munter musik, og glade klapsalver. Han løfter indbydende tæppet der er for indgangen og bukker let.

Da I træder indenfor er det som at gå ind i en grav. Bag jer tårner Djævelen sig op. *"Så kom I indelig, jeg har ventet på jer!"* tordner han og smiler et diabolsk smil. Her er ingen mennesker og intet orkester. Foran jer er der en scene med sceneforhængen trukket for. Djævelen gnider sig i hænderne. *"I er her fordi I har et problem – eller I har mange problemer og jeg er her, fordi jeg kan hjælpe jer."* På bordet ligger allerede hans kort, mørke og lyse, med æoners støv på sig. Ved siden af, krystalkuglen. *"Hvad der er sket er ikke længere sket, hvad der skal ske er op til jer at afgøre. Hvis I spiller spillet vil reglerne ændre sig og jeres skæbner være i jeres egne hænder. Indsatsen er klar: Jonas, dit hjerte; Asta, dit hår; Agnete, dine fine dukke; Caspar, din stemme og Esben, dine fingre."* Det er ikke en handel gode og artige børn indgår. Det er ikke en handlende gode og artige børn handler med. Men I giver ham alle hånden og spillet begynder.

Agnete, 10 år

Bag ved den smukke Asta står du, den mørke tvilling. I er lige så gamle som jeres forældres ægteskab og føler jer på mange måder ansvarlige for det. Det var jo meningen, at I skulle have været garant for Faders og Moders lyse fremtid sammen. Det var meningen, at alt skulle have været så godt, men I skuffede dem, svigtede dem. Det var meningen det skulle have været en dreng, men I blev født som piger, og oven i købet to. Moder fejlede i at føde en ordentlig arving, og i betaler prisen. Den eneste af børnene Moder hader mere end dig og din søster, er Jonas, jeres halvstorebroder som drister sig til at være barn af kvinden, hvis navn ikke bliver nævnt. Du har for længst afskrevet Moder som andet end en arvefjende. Når du søger de mørke afkroge af huset for at læse dine bøger, eller lege med Tekla - din højtelskede dukke og allerbedste veninde, er det fordi du ved at moder hader det.

*Når Tekla snakker,
kan du vælge enten at lade Agnete
tage dukken op til øret og gentage dens ord,
eller at holde den frem,
og tale som dukken, med lettere forvrænget stemme*

Alt hvad der er sket siden, er dermed jeres ansvar og derfor er det også Asta og dig som holder sammen på jeres søskende. Du prøver at løfte det ansvar ved at bære tavst vidne. Du prøver at være den rolige støtte for dine søskende og søger at være et godt eksempel. Men hvor Asta viser vejen ved sin flittighed og sit engagement gør du en ære i at gå din egen vej og være uafhængig. Nogle gange i sådan en grad, at det bliver lidt påtaget, men man må af og til gå til yderligheder for at blive hørt.

Du har dog altid et øre hos Tekla. I de 3 år du har kendt hende, har I været uadskillelige. Hun forstår dig som ingen andre og forsvarer dig, når ingen andre vil eller kan. I går nødigt nogen steder uden hinanden, og hvis I gør, er det med vemod, ja næsten sorg. Hun er din allerbedste veninde, den der lytter når verden falder sammen. I hende finder du model til at vende ansigtet væk fra væggen.

Du er en pige af få, men velvalgte ord. Du har vænnet dine søskende til at lytte, når du taler. Du er heldig, at føler du dig presset til at tale, eller forsvare, er Tekla ikke bleg for at skære lige til benet og tale på dine vegne. Asta og dig er søskendeflokkens samvittighed. Det er jeres rolle at tage jer af jeres søskende, mægle i stridigheder, tørre tårer bort og gå i forbøn. I prøver på mange måder at være et mellemlid mellem forældrene og de andre børn og dermed gøre livet lettere for dem.

Når du er blandt andre er det af pligt eller tvang. Selvom du elsker dine søskende gør du det bedst på afstand eller gennem Asta. Når du er alene med Tekla, lever du. I de glemte dele af krybekælderen læser I gotiske skrækhistorier - Poe, Shelley, Stoker - og fortæller dem gerne videre til dine søskende en gang imellem eller digter gyserhistorier i samme stil. Ved månens lys gennem det lille, runde vindue i det øverste loftsrum maler du dystre billeder - næsten kun i rød og sort. I leger en leg, dig og Tekla, hun bestemmer hvad du skal male, og lader være med at skrike, hvis du gør det godt nok. Organiske strøg der såvel kan være ansigter, forvredne i angst og skygger der omklamrende fanger, som det kan være altædende bølger eller afgrundens opslugende mørke. Mørke - dit liv bliver levet i mørke, fordi du er bestemt til at være en mørk refleksion af din søster. Tekla siger at hvis Asta er søskendeflokkens sol, så er du månen.

I dit væsen vil du vise, at forældrene er i færd med at forvandle dig til et monster. I dine historier og billeder konkretiserer du det iskolde mørke der flyder i dig selv og det, du observerer i Fader og Moder. Du er meget stædig, men ikke kontrær. Når du får besked på at gøre noget du ikke vil, siger du ikke imod. Tekla svarer dog tit spydigt og det har kostet dig mange lussinger, men det gør ikke noget, hun vil jo bare forsvare dig. Du misforstår eller fordrejer gerne en besked, hvis den ikke passer dig. Dit primære forsvar er at være mærkelig og i skolen skræmmer din selvsikkerhed, skumle attitude og familie tit både bøller og potentielle venner væk. Men det gør ingenting, for du har Tekla, din allerbedste veninde.

Tekla: Din dukke og allerbedste veninde, uden hende ville der ske frygtelige ting, men igennem jeres lege forhindrer i disse. Hun siger hun er den der elsker dig allermost i hele verden. Hun forsvare dig og nogle gange også dine søskende, når du er for bange til at tale. Hun er meget kontant i sit sprog og ikke bange for at mobbe, hvis det er for jeres eget bedste. Moder hader Tekla, og du er sikker på hun vil prøve at tage hende fra dig hvis hun får chancen.

lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben, 8 år: Det sørgeligste resultat af Moders galskab og Faders tyranni. Angst og underkuet gør han alt, hvad han kan for at leve op til deres krav. Du ville ønske, at han turde gå sin egen vej og vise dem, hvad de gør ved ham.

For en måned siden sad du som sædvanligt ved middagsbordet. Den isnende stilhed rundt om bordet er typisk for jeres måltider. Den bliver stort set kun brudt af Moder når hun enten henvender sig til stuepigen eller til Fader. Fader tørrer sig om munden med en serviet, og siger kort, at Esben skal med ind på kontoret efter maden, og se på Fader arbejde. Det skal Esben en gang imellem, fordi han skal overtage firmaet efter Fader, så han kan lige så godt lære, hvordan det går til. I mod alle forventninger kommer Esben med en forsigtig indvending. Om det ikke kan vente til i morgen efter koncerten. Til det svarer Fader "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror, men faders eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dyssevold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Ordene skærer blodige sår i ørerne. Jonas står målløs. Fader siger kort "Afsted". Jonas forlader lydløst spisestuen. Moder spiser uanfægtet videre, med en kold mine og tomme øjne. Febrilsk går Asta i forbøn for Jonas, men Moder tysser strengt på hende og protesterne ebber lynhurtigt ud. Du stirrer rædselsslagent på Fader, og tænker på, hvordan I nogensinde skal klare jer uden Jonas til at beskytte jer – og især Esben.

Vasen og giftermålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta, 10 år: Søster og sjæleven. Hun er alt, hvad du ikke er, men samtidig din nærmeste allierede i søskendeflokken. Du bruger ofte Asta som skjold mod verden og er dybt afhængig af hende. Hun ser på dig uden frygt eller undren og med milde øjne. Asta er til tider lidt sur over dit forhold til Tekla, men hun kommer nok aldrig til at forstå det, så Tekla taler ikke til hende.

Det er et år siden og ØV! En møgunge... Den ækle dreng, med sit klamme halmfarvede hår, og æblekinder. Og oven i købet med matrostøj på. En parodi på sig selv. I var indlagt til at lege med ham, selvom I på ingen måde gad. Moder og møgungens mor, sidder bare og knævrer i stuen, og hans far er med Fader inde i herreværelset. I hænger på ham. Matrosdrengen er en pest, han er forkælet, dum, lusket og leger dårligt. Asta prøver at trække jer søskende med væk fra ham, for at lege noget andet, men han fatter ingenting, han kommer rendende og ødelægger med sin fjogede væremåde, og sin åndssvage opførsel, alting for jer. Matrosdrengen keder sig, han vil have mere opmærksomhed. De klamme æblekinder vrænges ud til et savlfyldt, dæmonisk smil, da englebassen stille og roligt, går hen til vindueskarmen og med sine fedtede flødefarvede fingre skubber den fine vase på gulvet. KLIR! Moders yndlingsvase i 1000 stykker. Den efterfølgende stilhed afbrydes af møgungens skingre gråd, da han skriger "det var hende" og peger med en fedtet finger på Asta, der prompte flyver i flæsket på ham, med tænder og klør. Du smiler for dig selv... så kan han lære det. De to bliver skilt ad, og sat ved bordet sammen med de voksne. Fader og den anden mand er kommet tilbage og de sidder lidt og snakker, da Asta får et helt forkert udtryk i ansigtet. Hun fortalte dig senere, at de voksne netop de r aftalte at hun var den perfekte brud til matrosknægten. De to mænd gav hånd, og så var det en aftale.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Da du var otte år havde du og Asta en hemmelig hule i en krybekælder i en fjern afkrog af huset. Efter mange overvejelser besluttede I at holde et teselskab for jeres søskende i hulen og vise den frem for første gang. I sidder dernede alle sammen og har det rigtigt sjovt. Det er vildt at have så stor en hemmelighed for Moder og Fader og I gyser alle ved tanken. Men midt i det hele bliver lemmen revet op og Moder står i hullet. Hun stirrer koldt ned på jer og kræver at få at vide, hvem den ansvarlige er. Asta siger ingenting og til sidst er du nødt til at krybe til bekendelse for at det ikke skal gå ud over jer alle sammen. Moder kigger i jorden, mens hun sammenbidt beder de andre om at forsvinde og et enkelt, "Du skuffer mig" bliver hysterisk spyttet ud mellem tænderne i hendes tårevædede ansigt.

Moder, nej!!! Dine hænder rusker i håndtaget. Hun låser lemmen udefra.

2 gange om dagen fik du mad, det eneste der gav dig en fornemmelse af tid. Du var i en uge overladt til mørket. Krybekælderen, hvad er det også for et sted at lave hule? Tekla synes det var temmelig dumt af jer. Du har aldrig rigtigt talt med hende før, men det virker som om hun forstår dig, og I bliver hurtigt venner. Tekla siger, at man bare skal slutte fred med mørket, så gør det ikke noget. Du laver en pagt med mørket: fra nu af kan du bevæge dig trygt i det, hvis du aldrig forlader det.

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar, 9 år: En sund og frisk dreng som aldrig kommer til at drive det vidt. Han er ikke forbandet med det samme skarpe intellekt som jer andre. Han har dog noget himmelsk charmerende og naivt over sig med sin smukke stemme og åbne ansigt. Et hårdt glimt i hans øjne afslører dog, når han tror sig alene, at han ikke er helt hjælpeløs.

Du husker dengang Caspar, for tre år siden, gik i stykker med absolut tydelighed. Det var en fredelig eftermiddag i lektieværelset og du kunne høre Moders, Faders og lektor Blumenwalds fodtrin på gangen udenfor. Da de kom ind var det med lektoren som en sulten genganger i deres skygge og da Moder annoncerede at Caspar skulle på en weekendtur med ham, for at se på livet i Jyllands moser forstod du hvorfor. Der var noget galt med Blumenwald. Han var ikke som andre voksne. Han havde noget forkert i sine øjne, som et spejl der sendte alle granskende blikke tilbage. Og så var der en sult som ikke hørte til hos nogen mennesker. En sult som man kun læste om i eventyrerne hos trolde og drager. Lektor Blumenwald var ikke nogen god mand. Og nu skulle han være alene med din lillebror en hel weekend langt væk. Caspar var rædselsslagen, kunne du se og Blumenwald smiskede mere end nogensinde. Det var lige som om skæbnen rullede hen over jer som en kæmpe stor bowlingkugle. Umulig at stoppe. Umulig at undvige. Derefter blev Caspars skæbne besejlet. Da han kom tilbage fra den tur var han forandret. På overfladen glad og lys, men inden under, alene, sorgfuld og ødelagt. Og ingen gjorde noget.

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas, 13 år: Din halvstorebror. På flere områder minder han om dig selv. For ham er det bare for sent. Han er din højtelskede storebror, blid og beskyttende og på den anden side så meget det monster, som du prøver at forhindre de andre i at blive. Han har været væk på Militærakademi i en måned og i hans fravær mærker I hvor meget han betød for jer.

Du og Asta har sneget jer ned i køkkenet og gemmer jer bag trappen, for at se jeres snit til måske at stjæle en småkage eller noget andet knas. Men jeres uskyldige tyveri kunne godt se ud til at få lange udsigter, da kokkepigen og husholdersken står og snakker hen over gryderne. Husholdersken har været hos jer i uendelige tider, men kokkepigen er ny. De står og taler om, hvordan tingene er her i huset. Det er meget kedeligt, og I er lige ved at opgive, da talen falder på Jonas. Til jeres store overraskelse, taler husholdersken om Faders første ægteskab. I vidste slet ikke, at han havde været gift med andre end Moder, så i spidser ører mens I knuger hinandens hænder. Husholdersken fortæller, at hun var blevet hidkaldt af herrens sekretær for at tage Jonas væk fra sin mor, da en læge og betjent var kommet for at tage hende med på et hospital for sindssyge mennesker. Hun havde ikke villet med, Jonas' mor, så da Jonas var blevet taget fra hende, og hun havde set at der ikke var andre udveje end at komme med på hospitalet, så var hun løbet ud på altanen og var sprunget ud. Hun døde på stedet, og Jonas havde vist nok set det nedefra haven. Og herren, ja, herren var aldrig blevet den samme siden dengang.

KARAKTER

ASTA, 10 AAR

Kære spiller, velkommen til En Fandens Historie. Lokes Garage ser frem til at underholde, forundre, forfærde og forstyrre dig i de næste timer. Før du lærer din karakter at kende vil vi lige bede dig om at læse lidt om dem, der omgiver, så du trygt kan træde ind i Egebjergresidensen og Fandens tivoli.

En Fandens Historie er, i høj grad, afhængig af din indgang til rollerne. Det at spille børn er fremmed for de fleste. Lokes Garage opfordrer dig til at se rollen som du ser enhver anden rolle. Lad være med at prøve at overdrive det barnlige og sætte dit intellekt ud af funktion. Vær tro over for rollen, accepter dens begrænsninger og spil den til det yderste af din formåen. Vi har bygget rammen, nu skal I male billedet.

Moder

Moder er en uberegnelig kvinde. Hun kan lynhurtigt gå fra at sidde hændervridende og klynkende over, at man ikke tager hensyn til hendes følelser til at snerre ætsende og sårende bemærkninger til en. For hun bruger sin følelser i mod jer. Hun er ofret, og I sårer hende gang på gang, hele tiden og med vilje. Hendes mest brugte frase er grædende at sige: "Se nu hvad I gør ved mig". Moder har gjort sig selv til børnenes ansvar, og hun bruger sin svaghed som et våben. Hun er dybt manipulerende og kontrollerer hundrede procent selv, hvornår og hvordan hun bryder sammen.

Moder er over hele huset hele tiden. Hendes skygge hænger over en uanset, hvad man laver. Hun er som et spøgelse der dukker lydløst op i døren til ens værelse og iagttager, hvad man foretager sig, og så pludselig slår nådesløst ned på en. Hun kører en konstant nervekrig med sine børn. Har et af børnene gjort noget virkeligt sårende, kan hun holde op med at tale til dem og sågar ignorere deres tilstedeværelse helt i flere uger. Hun kan endda "glemme" at få dækket op til dem til spisetiderne, så man må gå uden mad i flere dage i træk, hvis det ikke var for søskende og stuepiger, der i usete øjeblikke stak en en humpel brød eller lignende.

Dette ægteskab er Faders andet. Det første ægteskab taler man ikke om. Aldrig. Det er unævnligt, ligesom den anden kvindes navn er bandlyst. Jonas har fortalt, at hans mor begik selvmord, da han var tre år gammel, og at Fader en gang, da han var ganske lille har fortalt ham, at det var, fordi hun var vanvittig. Dette ægteskab står som en splid mellem forældrene, og er især en torn i øjet på Moder. Det skal ties ihjel. Jonas er hende en evig påmindelse om det, og hun er derfor ekstra meget efter ham. Hun bruger ikke skyldfølelsesmetoden overfor ham, men hadefulde kommentarer og lægger aldrig skjul på, at han aldrig vil blive til noget, at han er uduelig og en frygtelig adoptivsøn.

Den eneste der kan lave en aktivitet sammen med Moder er Asta. De sidder nogle gange sammen og broderer eller syr. På den måde har Asta en lille, men spinkel, chance for nogle gange at kunne gøre Moder opmærksom på nogle positive ting hendes søskende har gjort, hvis de ikke er i kridtuset for tiden.

*Moder har en lille sølvklokke hun ringer efter tyendet med.
Når tyendet kommer stopper al snak omkring bordet og man sidder eksemplarisk stille*

Fader

Fader er Moders tunge skyts. Når han er hjemme, sidder han på sit kontor og laver alvorlige ting. Han er den tunge, mørke iskæmpe der sidder bagved sit skrivebord og dømmer i sagerne fremlagt af Moder bag lukkede døre. Udenfor må man stå med rystende ben og bævrende læber i desperat håb om, at Fader er mildere stemt i dag, end han plejer at være. Hans lussinger er leveret med samme passion som han udviser kærlighed, koldt og hårdt, det samme er hans brug af spanskrøret.

Fader har høje forventninger til sine børn. Han har besluttet at Jonas skal på en opdragelsesanstalt, hvor de uddanner officerer til hæren. Alt hvad den knægt laver i skolen omhandler alligevel slagsmål og ballade på den ene eller anden måde, og så må man jo få det bedste ud af selv en stor skuffelse som Jonas.

Når Fader kommer hjem om aftenen, marcherer han med lange tunge skridt hen til det dækkede spisebord og middagen kan begynde. Middagen er præget af stilhed. Børn skal ses, ikke høres, så de eneste lyde er skrabende gafler og knive, Moders korte ordrer til stuepigen og Fader og Moders ordknappe kommunikation.

Bagefter trækker Fader sig tilbage til herreværelset eller sit kontor, hvor han fortsætter med at arbejde, nogle gange med selskab af Esben, som forventes at skulle overtage forretningen efter Fader. Esben bliver placeret på en hård stol på et hjørne af skrivebordet og det forventes af ham at han følger nøje med i, hvad Fader laver. Disse timer i Faders kontor har det med at trække ud til langt ud på aftenen, men Esben har bare at holde sig vågen lige meget hvad, hvis ikke han vil vække Faders vrede. Indtil for et par år siden var det Caspar der havde denne rolle, da han var den førstefødte, ægte søn. Han viste sig dog ikke at have tilstrækkelig intelligens eller motivation for at overtage firmaet og Fader er derfor begyndt at forberede Esben til den rolle i stedet. Esben er den eneste der i sjældne tilfælde kan stille Fader et spørgsmål og så forvente at få et svar – så længe det er et klogt og fornuftigt spørgsmål. Ellers snakker man ikke med Fader. Han er den høje, mørke skikkelse, der knap nok ser på en med mindre man er kaldt ind på kontoret, og det kan man godt undvære.

Andre bipersoner

Din verden er delt op i dem der er over dig og dem der er under dig. I skolen er der de strenge lærere som bestemmer og du er pinligt bevidst om, hvilke elever der er af lavere stand end dig og de få der er af højere stand.

I hjemmet er tyendet solidt placeret under jer i stand, men stadig bakket op af forældrenes magt. Du er opdraget til at betragte dem som en slags levende møbler der gør, hvad Moder og Fader sætter dem til og også hvad du beder dem om, så længe det ikke strider mod vigtigere ordrer. I køkkenet går *Frk. Iversen* som er grim som arvesynden og dum som en dør. Hun elsker at sladre, men kommer aldrig ud af køkkenet, hvor den ældgamle *Frk. Jespersen* holder styr på hende. Det er husholdersken som har det overordnede ansvar for det tyende som arbejder i huset og også står for madlavningen. Hun er tynd som et strå og helt indtørret med vandede, tomme øjne – næsten som et spøgelse. Når maden skal serveres er det af *Frk. Dhiiner* som er den midaldrende stuepige der stramme kinder og kolde øjne laver alt serverings- og rengøringsarbejde. Ude i haven går *Hr. Lorentzen* som klipper græsset, passer blomsterne og hestene og kører jer i skole i husets karet. For bare et halvt år siden blev den nye barnepige ansat. *Madam Højholdt* er en mægtig kvinde med håret bundet stramt i nakken og store, hårde hænder. Hun kan dog alligevel godt finde ud af at holde ens hånd blidt og, når Moder ikke er i nærheden kan man være heldig at finde et bolche i lommen på hendes forklæde.

Indledende scene

Øv! Kirkedag. Flere timer på en stenhård træbænk i en kold kirke. I det mindste er Jonas hjemme på weekend, hvilket gør tingene lidt mindre uudholdeligt. Håret glattes, kjoler rettes, skjorter knappes. Moder træder ind og I står alle ret for hendes dømmende øjne.

Efter kirken er der formiddagste. Det er som et teaterstykke, hvor I spiller den perfekte familie med hinanden som publikum. Fader og Moder skal på visit hos bankdirektøren, så da Moder har uddelt sine falske kys, og kareten er kørt, træder Madam Højholdt til. *"Ja, børn, som I jo nok ved er tivoli i byen, så se at komme i tøj."* Der går lige et øjeblik, før det går op for jer, hvad der er sket, men så får I fart på og mindre end 2 minutter senere, går I på rad og række på vej til tivoli. Med ægte smil på læben, for en gangs skyld.

Parkens fine par og vindblæste fugle er erstattet med et mægtigt spektakel. Et larmende, duftende og farvestrålende tivoli fylder pladsen ud kronet af et pariserhjul der stirrende holder øje med jer. Madam Højholdt forsvinder ind mellem boderne og overlader jer til jer selv. Snart er I omgivet af jonglerende dværge, ildspyende negre og akrobater fra Kinas land. I overgiver jer selv til det. Det er som om stedet kalder på jer og kærtegner jer. Giver jer lov til at glemme jeres liv for en kort stund med sine mirakler.

Da I står ansigt til ansigt med Djævelen selv kommer det ikke som nogen overraskelse. Det har tivoliets for længst sørget for. Han er bare endnu et vidunder med sine horn i panden, grove barkedede hænder, kløve som fødder og cigarstump i mundvigen. Han står og råber *"Træd nærmere, træd nærmere! Træd indenfor og vær vidne til et skue I med garanti aldrig har set før. Livsteater, når det er bedst. Vi tilbyder de ypperligste skuespillere og den mest formidable instruktør!"* Inde fra teltet lyder der munter musik, og glade klapsalver. Han løfter indbydende tæppet der er for indgangen og bukker let.

Da I træder indenfor er det som at gå ind i en grav. Bag jer tårner Djævelen sig op. *"Så kom I indelig, jeg har ventet på jer!"* tordner han og smiler et diabolsk smil. Her er ingen mennesker og intet orkester. Foran jer er der en scene med sceneforhængen trukket for. Djævelen gnider sig i hænderne. *"I er her fordi I har et problem – eller I har mange problemer og jeg er her, fordi jeg kan hjælpe jer."* På bordet ligger allerede hans kort, mørke og lyse, med æoners støv på sig. Ved siden af, krystalkuglen. *"Hvad der er sket er ikke længere sket, hvad der skal ske er op til jer at afgøre. Hvis I spiller spillet vil reglerne ændre sig og jeres skæbner være i jeres egne hænder. Indsatsen er klar: Jonas, dit hjerte; Asta, dit hår; Agnete, dine fine dukke; Caspar, din stemme og Esben, dine fingre."* Det er ikke en handel gode og artige børn indgår. Det er ikke en handlende gode og artige børn handler med. Men I giver ham alle hånden og spillet begynder.

Du er familiens skarpe pige og det smukke ansigt. Du er også tvilling med Agnete og I står altid sammen mod omverdenen. I indgår i et hemmeligt fællesskab med hinanden og følger hinandens humør. Hun er den mørke tvilling og du er den lyse. Sammen er I det milde lys der skinner over jeres søskende, og det er dig som er solen. Du og din søster er Moders første børn og dermed en skuffelse. I var piger og ikke drenge. I er vokset op med skuffelsen og Moders sårede og misbilligende blikke. Det var jer der skulle have fjernet ethvert minde om Faders tidligere ægteskab. Men nu er I et konstant minde om det, fordi I ikke blev født drenge, men piger. Jonas er jo reelt den førstefødte dreng, men han er jo søn af den anden kvinde, og hende taler man ikke om.

Du og din søster er dem der holder sammen på søskendeflokken. I er omdrejningspunktet og jer man kommer til, hvis der er uro eller uenighed. F.eks. hvis man af en eller anden grund skal have flertallet af stemmerne i gruppen, så er det jer man skal have fat i. Du hører altid godt efter, hvad Agnete mener i disse sager, da hun ubetinget er den der tænker længst og mest over tingene, når hun ellers tør åbne munden eller løsrive sig fra sin grimme dukke.

Du er en omsorgsfuld pige, der altid er parat med et par trøstende ord. Derfor er det dig, man kommer til efter trøst og støtte, når man er kommet i fedtefadet. Du er opdraget til pigesysler, som du omhyggeligt udfører, selvom du i virkeligheden hellere vil klatre i træer eller bygge tømmerflåder end at sidde og sy og spille firhændigt klaver med din søster. Men det er vigtigt, at nogen gør de ting. Det er vigtigt at gøre, hvad der bliver sagt, så ikke Fader og Moder bliver unødigt vrede på en. Unødig vrede får verden til at ryste og breder sig hurtigt til alle andre og det er vigtigt, at holde på freden, så du ikke gør mere skade end du allerede har gjort ved at være født med det forkerte køn.

Du er en meget levende pige, snakker meget og oversætter tit, hvad Agnete siger for de andre, da hun kan være meget tilbageholdende. Din retfærdighedssans er stærk. Ingen skal træde på nogen bare fordi de er stærkere. Hvis du ser en uretfærdighed bliver du nødt til at påpege den og hvis det er virkeligt grelt må du stå op for den forurettede lige gyldigt, hvilke konsekvenser det måtte få for dig! Det har bragt dig i mange uheldige situationer, ikke mindst overfor dine forældre, lærere og skolens bøller. Heldigvis er Jonas der tit til at forsvare dig, så helt galt går det sjældent. Eller heldigvis var Jonas der tit, for Jonas er blevet sendt på militærakademi. Nu er der anderledes utrygt i skolen og også derhjemme.

I konfrontationer af forskellige slags fremstår du for det meste pæn og høflig, men bestemt. Men kun indtil et vist punkt. Bliver dine grænser overtrådt koger du over og bliver en rasende furie. Dit gyldne hår pisker om dig, medens spyt og tårer regner fra dit ansigt. Hektiske røde pletter står som skarpe udslæt på dine kinder. Du holder dig som regel verbal, men den retfærdige harme som rejser sig i dig som en ustoppelig tsunami har før medført dybe flænger fra dine negle i uheldige ofre. Du har et illert temperament og det er ikke til at spøge med.

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben 8 år: Hele flokkens lillebror. Han skal beskyttes mod forældrene og du er før gået i forbøn overfor dem, når det drejer sig om Esben. Han er skrøbelig og på den måde ikke helt rask. Han er syg. Syg af at vokse op i det hus.

Det er en måneds tid siden. Du sidder ved middagsbordet. Der er så stille, at luften kunne være lavet af vat. Stilheden bliver kun brudt når Moder henvender sig til stuepigen, eller når hun samtaler en lille smule med Fader. Faders svar er som sædvanligt ordknappe og fraværende. Pludselig brydes stilheden. Fader beordrer Esben ind på kontoret efter maden, han skal følge med i arbejdet. Det er en ting Esben tit skal, da han er den der er udset til at skulle føre firmaet videre efter Fader. Normalt ville Esben nikke og sige "Ja, Fader", men i dag kigger han forskrækket op. "Øh, kunne jeg ikke gøre det i morgen i stedet for – efter koncerten?" Du kommer i tanke om violinkoncerten som Esben skal spille i morgen. Han vil sikkert gerne øve sig her til aften, og timerne på Faders kontor er lange og kedelige. Spild af tid, hvis der var nogen der spurgte dig, men det er der ikke. Fader hæver det ene øjenbryn. "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Svarer Fader afmålt. Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror. Faders ansigt fortrækker stift en mine af afsky og hans eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager, du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dysevold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Jonas står målløs. Fader siger kort "Afsted". Jonas forlader lydløst spisesluen. Moder spiser uanfægtet videre. Febrilsk går du i forbøn for Jonas, men Moder tysser strengt på dig og du vælger at tie stille. På grådens rand tænker du på, hvordan I nogensinde skal klare jer uden Jonas som beskytter.

Vasen og gitemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Dette skete for 1 år siden, da du var 9. Moder og Fader holder middagsselskab for en anden fin familie. De har en søn på omtrent din alder. Han er en rigtig engledreng, med æblekinder, flødehud og halmfarvet hår. Klædt i matrostop, altid artig omkring voksne og lidt klodset på den søde måde. Efter middagen, hvor herrerne har trukket sig tilbage til herreværelset med deres cigarer og kvinderne sidder sludrende ved bordet i stuen, leger børnene stille på gulvet i det tilstødende rum. Samtalen falder naturligt på den lille knægt, og hans gode manerer. Damen og Moder er enige om at ordentlig opdragelse er essentielt for at skabe en engel som ham. I øvrigt falder snakken på hvor søde I er sammen.

Matrosdrengen er en pest, han er forkælet, dum, lusket og leger dårligt. Du prøver at trække dine søskende med væk fra ham, for at lege noget andet, men han fatter ingenting, han kommer rendende og ødelægger altting for jer, med sin fjogede væremåde og sin åndssvage opførsel. Matrosdrengen keder sig, han vil have mere opmærksomhed. De klamme æblekinder vrænges ud til et savlfyldt, dæmonisk smil, da englebassen stille og roligt, går hen til vindueskarmen og med sine fedtede flødefarvede fingre skubber den fine vase på gulvet. KLIR! Moders yndlingsvase i 1000 stykker.

Der er helt stille.

Alle stirrer rædselsslagent på vassen. Moder og den fremmede dame kommer ind og straks peger Matrosdrengen på dig og skriger tårevædet "Det var hende". Her slår det klik for dig og du farer på ham med dine negle og tænder, bid! krads! flå! Han bløder og vræler da I bliver skilt ad. Moder slår det hen som en tidlig forelskelse, hvilket de to damer morer sig kosteligt over alt imens du sender hadefulde dræberblikke efter ham. Gid han var død. Som aftenen skrider frem, Fader og manden er kommet tilbage, bliver I kaldt op til bordet, de voksne har indgået en aftale, som de nu "inddrager" jer i. Dig og Matrosdrengen. I skal giftes, når I bliver gamle nok.

Fader og den anden mand giver hånd på aftalen.
Din skæbne er beseglet.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete 10 år: Din evige støtte og sjæleven. Du føler, at du er den eneste der virkelig forstår Agnete, hendes indre mørke og den pagt hun har indgået med det. Hvis hun bliver i det lader, det hende være. Du beundrer hende for hendes frie måde at udtrykke sig på gennem hendes kunst, men ved også at hun har problemer med at snakke med andre mennesker. Til gengæld forstår hun dem. Agnete har en dukke, som du føler, er ved at tage din plads, de leger og Agnete er sågar begyndt at tale med den.

Det var en helt speciel dag for to år siden. Agnete og dig havde inviteret alle de andre ned i jeres hemmelige hule i krybekælderen. En fantastisk fornemmelse af at gøre noget, man godt ved er forbudt. Du styrede seancen sammen med Agnete med hård hånd; det var næsten som om, der var rigtig te i de gamle skårede kopper. Med et nerveskærende smæk blev lemmen til kælderen revet op, og det var som om temperaturen faldt i den fugtige kælder. Moders ansigt dukkede op i hullet. Du stivnede af frygt, sad der bare urørlig. Kiggede på Moders iskolde ansigt der, vredet i groteske folder, skreg uden lyd. Først da du hører Agnete mumle "Det var min idé" bliver du blæst tilbage i virkeligheden... du er stadig stiv af skræk og lusker ud da Moder stille og tomt beder jer om at gå. Du når lige at se den første tåre falde fra Agnetes øje, da lemmen bliver lukket, og låst. Du burde have været der sammen med hende, det var din skyld, du turde ikke sige noget, KUJON! Den smukke pige med modet som en lille orm. Hende der hjælper andre, men når det gælder hendes kære søster, forstener hun. Den værdiløse tøs bag dukkemasken. Agnete sad der en uge i mørket på grund af dig, hun tog skade og hun bliver aldrig den samme. Du har ødelagt din eneste rigtige ven. Agnete er begyndt at tale med sin dukke, og nogle gange føler du, at de holder hemmeligheder for dig. Du forstår ikke forholdet til den dukke og du er begyndt at hade den

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar 9 år: Caspar er en frisk dreng der er alt det en dreng skal være. Han tager sine tæsk med ophøjet ro. Han er måske ikke den skarpeste kniv i skuffen, men han er en god dreng. Han holder en charmerende, frisk facade overfor alle, men du ved godt at der stikker noget dystert under. Han er ikke en glad dreng.

Du husker dengang Caspar gik i stykker, for tre år siden med absolut tydelighed. Det var en fredelig eftermiddag i lektieværelset og du kunne høre Moders, Faders og lektor Blumenwalds fodtrin på gangen udenfor. Du broderede, og Agnete syede en ny, sort kjole til en af hendes dukker. Du husker, at en spændstighed kom ind i din krop, som om du forberedte dig på kamp. Da de kom ind med lektoren som en slange i deres skygge, var det som om Caspar svandt ind, og da Moder annoncerede, at Caspar skulle på en weekendtur med ham, for at se på livet i Jyllands moser, forstod du hvorfor. Lektor Blumenwald var ikke nogen god mand. Og nu skulle han være alene med din lillebror en hel weekend langt væk. Caspar var rædselsslagen, kunne du se og du prøvede forsigtigt at foreslå, at I kunne tage med alle sammen. Den eneste høst var et skarpt blik fra Fader. Et af dem man ikke trodser. Det var lige som om skæbnen rullede hen over jer som en kæmpe stor bowlingkugle. Umulig at stoppe. Umulig at undvige. Den eftermiddag blev Caspars skæbne besejlet. Da han kom tilbage fra den tur var han forandret. På overfladen glad og lys, men inden under konstant sorgfuld. Og ingen gjorde noget.

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas 12 år: Du har stor respekt for Jonas, han hjælper dig altid, når du har problemer. Godt nok siger han sjældent noget pænt til dig, men det gør han jo til ingen. Om ikke andet vil han gå gennem ild og vand for sine søskende.

Du og Agnete har sneget jer ned i køkkenet og gemmer jer bag trappen, for at se jeres snit til måske at stjæle en småkage eller noget andet knas. Men jeres uskyldige tyveri kunne godt se ud til at få lange udsigter, da kokkepigen og husholdersken står og snakker hen over gryderne. Husholdersken har været hos jer i uendelige tider, men kokkepigen er ny. De står og taler om, hvordan tingene er her i huset. Det er meget kedeligt, og I er lige ved at opgive, da talen falder på Jonas. Til jeres store overraskelse, taler husholdersken om Faders første ægteskab. I vidste slet ikke, at han havde været gift med andre end Moder, så i spidser ører mens I knuger hinandens hænder. Husholdersken fortæller, at hun var blevet hidkaldt af herrens sekretær for at tage Jonas væk fra sin mor, da en læge og betjent var kommet for at tage hende med på et hospital for sindssyge mennesker. Hun havde ikke villet med, Jonas' mor, så da Jonas var blevet taget fra hende, og hun havde set at der ikke var andre udveje end at komme med på hospitalet, så var hun løbet ud på altanen og var sprunget ud. Hun døde på stedet, og Jonas havde vist nok set det nedefra haven. Og herren, ja, herren var aldrig blevet den samme siden dengang.

KARAKTER

CASPAR, 9 AAR

Kære spiller, velkommen til En Fandens Historie. Lokes Garage ser frem til at underholde, forundre, forfærde og forstyrre dig i de næste timer. Før du lærer din karakter at kende vil vi lige bede dig om at læse lidt om dem, der omgiver, så du trygt kan træde ind i Egebjergresidensen og Fandens tivoli.

En Fandens Historie er, i høj grad, afhængig af din indgang til rollerne. Det at spille børn er fremmed for de fleste. Lokes Garage opfordrer dig til at se rollen som du ser enhver anden rolle. Lad være med at prøve at overdrive det barnlige og sætte dit intellekt ud af funktion. Vær tro over for rollen, accepter dens begrænsninger og spil den til det yderste af din formåen. Vi har bygget rammen, nu skal I male billedet.

Moder

Moder er en uberegnelig kvinde. Hun kan lynhurtigt gå fra at sidde hændervridende og klynkende over, at man ikke tager hensyn til hendes følelser til at snerre ætsende og sårende bemærkninger til en. For hun bruger sin følelser i mod jer. Hun er ofret, og I sårer hende gang på gang, hele tiden og med vilje. Hendes mest brugte frase er grædende at sige: "Se nu hvad I gør ved mig". Moder har gjort sig selv til børnenes ansvar, og hun bruger sin svaghed som et våben. Hun er dybt manipulerende og kontrollerer hundrede procent selv, hvornår og hvordan hun bryder sammen.

Moder er over hele huset hele tiden. Hendes skygge hænger over en uanset, hvad man laver. Hun er som et spøgelse der dukker lydløst op i døren til ens værelse og iagttager, hvad man foretager sig, og så pludselig slår nådesløst ned på en. Hun kører en konstant nervekrig med sine børn. Har et af børnene gjort noget virkeligt sårende, kan hun holde op med at tale til dem og sågar ignorere deres tilstedeværelse helt i flere uger. Hun kan endda "glemme" at få dækket op til dem til spisetiderne, så man må gå uden mad i flere dage i træk, hvis det ikke var for søskende og stuepiger, der i usete øjeblikke stak en en humpel brød eller lignende.

Dette ægteskab er Faders andet. Det første ægteskab taler man ikke om. Aldrig. Det er unævnligt, ligesom den anden kvindes navn er bandlyst. Jonas har fortalt, at hans mor begik selvmord, da han var tre år gammel, og at Fader en gang, da han var ganske lille har fortalt ham, at det var, fordi hun var vanvittig. Dette ægteskab står som en splid mellem forældrene, og er især en torn i øjet på Moder. Det skal ties ihjel. Jonas er hende en evig påmindelse om det, og hun er derfor ekstra meget efter ham. Hun bruger ikke skyldfølelsesmetoden overfor ham, men hadefulde kommentarer og lægger aldrig skjul på, at han aldrig vil blive til noget, at han er uduelig og en frygtelig adoptivsøn.

Den eneste der kan lave en aktivitet sammen med Moder er Asta. De sidder nogle gange sammen og broderer eller syr. På den måde har Asta en lille, men spinkel, chance for nogle gange at kunne gøre Moder opmærksom på nogle positive ting hendes søskende har gjort, hvis de ikke er i kridtuset for tiden.

*Moder har en lille sølvklokke hun ringer efter tyendet med.
Når tyendet kommer stopper al snak omkring bordet og man sidder eksemplarisk stille*

Fader

Fader er Moders tunge skyts. Når han er hjemme, sidder han på sit kontor og laver alvorlige ting. Han er den tunge, mørke iskæmpe der sidder bagved sit skrivebord og dømmer i sagerne fremlagt af Moder bag lukkede døre. Udenfor må man stå med rystende ben og bævrende læber i desperat håb om, at Fader er mildere stemt i dag, end han plejer at være. Hans lussinger er leveret med samme passion som han udviser kærlighed, koldt og hårdt, det samme er hans brug af spanskrøret.

Fader har høje forventninger til sine børn. Han har besluttet at Jonas skal på en opdragelsesanstalt, hvor de uddanner officerer til hæren. Alt hvad den knægt laver i skolen omhandler alligevel slagsmål og ballade på den ene eller anden måde, og så må man jo få det bedste ud af selv en stor skuffelse som Jonas.

Når Fader kommer hjem om aftenen, marcherer han med lange tunge skridt hen til det dækkede spisebord og middagen kan begynde. Middagen er præget af stilhed. Børn skal ses, ikke høres, så de eneste lyde er skrabende gafler og knive, Moders korte ordrer til stuepigen og Fader og Moders ordknappe kommunikation.

Bagefter trækker Fader sig tilbage til herreværelset eller sit kontor, hvor han fortsætter med at arbejde, nogle gange med selskab af Esben, som forventes at skulle overtage forretningen efter Fader. Esben bliver placeret på en hård stol på et hjørne af skrivebordet og det forventes af ham at han følger nøje med i, hvad Fader laver. Disse timer i Faders kontor har det med at trække ud til langt ud på aftenen, men Esben har bare at holde sig vågen lige meget hvad, hvis ikke han vil vække Faders vrede. Indtil for et par år siden var det Caspar der havde denne rolle, da han var den førstefødte, ægte søn. Han viste sig dog ikke at have tilstrækkelig intelligens eller motivation for at overtage firmaet og Fader er derfor begyndt at forberede Esben til den rolle i stedet. Esben er den eneste der i sjældne tilfælde kan stille Fader et spørgsmål og så forvente at få et svar – så længe det er et klogt og fornuftigt spørgsmål. Ellers snakker man ikke med Fader. Han er den høje, mørke skikkelse, der knap nok ser på en med mindre man er kaldt ind på kontoret, og det kan man godt undvære.

Andre bipersoner

Din verden er delt op i dem der er over dig og dem der er under dig. I skolen er der de strenge lærere som bestemmer og du er pinligt bevidst om, hvilke elever der er af lavere stand end dig og de få der er af højere stand.

I hjemmet er tyendet solidt placeret under jer i stand, men stadig bakket op af forældrenes magt. Du er opdraget til at betragte dem som en slags levende møbler der gør, hvad Moder og Fader sætter dem til og også hvad du beder dem om, så længe det ikke strider mod vigtigere ordrer. I køkkenet går *Frk. Iversen* som er grim som arvesynden og dum som en dør. Hun elsker at sladre, men kommer aldrig ud af køkkenet, hvor den ældgamle *Frk. Jespersen* holder styr på hende. Det er husholdersken som har det overordnede ansvar for det tyende som arbejder i huset og også står for madlavningen. Hun er tynd som et strå og helt indtørret med vandede, tomme øjne – næsten som et spøgelse. Når maden skal serveres er det af *Frk. Dhiiner* som er den midaldrende stuepige der stramme kinder og kolde øjne laver alt serverings- og rengøringsarbejde. Ude i haven går *Hr. Lorentzen* som klipper græsset, passer blomsterne og hestene og kører jer i skole i husets karet. For bare et halvt år siden blev den nye barnepige ansat. *Madam Højholdt* er en mægtig kvinde med håret bundet stramt i nakken og store, hårde hænder. Hun kan dog alligevel godt finde ud af at holde ens hånd blidt og, når Moder ikke er i nærheden kan man være heldig at finde et bolche i lommen på hendes forklæde.

Indledende scene

Øv! Kirkedag. Flere timer på en stenhård træbænk i en kold kirke. I det mindste er Jonas hjemme på weekend, hvilket gør tingene lidt mindre uudholdeligt. Håret glattes, kjoler rettes, skjorter knappes. Moder træder ind og I står alle ret for hendes dømmende øjne.

Efter kirken er der formiddagste. Det er som et teaterstykke, hvor I spiller den perfekte familie med hinanden som publikum. Fader og Moder skal på visit hos bankdirektøren, så da Moder har uddelt sine falske kys, og kareten er kørt, træder Madam Højholdt til. *"Ja, børn, som I jo nok ved er tivoli i byen, så se at komme i tøjet."* Der går lige et øjeblik, før det går op for jer, hvad der er sket, men så får I fart på og mindre end 2 minutter senere, går I på rad og række på vej til tivoli. Med ægte smil på læben, for en gangs skyld.

Parkens fine par og vindblæste fugle er erstattet med et mægtigt spektakel. Et larmende, duftende og farvestrålende tivoli fylder pladsen ud kronet af et pariserhjul der stirrende holder øje med jer. Madam Højholdt forsvinder ind mellem boderne og overlader jer til jer selv. Snart er I omgivet af jonglerende dværge, ildspyende negre og akrobater fra Kinas land. I overgiver jer selv til det. Det er som om stedet kalder på jer og kærtegner jer. Giver jer lov til at glemme jeres liv for en kort stund med sine mirakler.

Da I står ansigt til ansigt med Djævelen selv kommer det ikke som nogen overraskelse. Det har tivoliets for længst sørget for. Han er bare endnu et vidunder med sine horn i panden, grove barkedede hænder, kløve som fødder og cigarstump i mundvigen. Han står og råber *"Træd nærmere, træd nærmere! Træd indenfor og vær vidne til et skue I med garanti aldrig har set før. Livsteater, når det er bedst. Vi tilbyder de ypperligste skuespillere og den mest formidable instruktør!"* Inde fra teltet lyder der munter musik, og glade klapsalver. Han løfter indbydende tæppet der er for indgangen og bukker let.

Da I træder indenfor er det som at gå ind i en grav. Bag jer tårner Djævelen sig op. *"Så kom I indelig, jeg har ventet på jer!"* tordner han og smiler et diabolsk smil. Her er ingen mennesker og intet orkester. Foran jer er der en scene med sceneforhængen trukket for. Djævelen gnider sig i hænderne. *"I er her fordi I har et problem – eller I har mange problemer og jeg er her, fordi jeg kan hjælpe jer."* På bordet ligger allerede hans kort, mørke og lyse, med æoners støv på sig. Ved siden af, krystalkuglen. *"Hvad der er sket er ikke længere sket, hvad der skal ske er op til jer at afgøre. Hvis I spiller spillet vil reglerne ændre sig og jeres skæbner være i jeres egne hænder. Indsatsen er klar: Jonas, dit hjerte; Asta, dit hår; Agnete, dine fine dukke; Caspar, din stemme og Esben, dine fingre."* Det er ikke en handel gode og artige børn indgår. Det er ikke en handlende gode og artige børn handler med. Men I giver ham alle hånden og spillet begynder.

En dreng der leger røvere og soldater med røde kinder og mudder på knæene er der ikke mange der ser skævt til. En dreng i et træ med en engels smil og blade i sit gyldne hår er et billede på idyllisk, nostalgisk ægted. Det er ikke et virkeligt menneske. Virkelige mennesker har stive nakker og små, fine rynker om de hårde øjne. Virkelige mennesker græder sig selv i søvn og skrubber sig selv til blods med badesvampen, når de tager bad. Det er godt man har sine ben, så man kan løbe fra det hele. Eller klatre eller lege røvere og soldater eller kaste med sten ud over søen.

Det har ikke været let at vokse op i dine forældres hus. De er altid efter jer, især Moder. Fader er anderledes fraværende, men han tager jeres foreteelser meget alvorligt. Du er hårdfør, når det kommer til at tage imod de tæsk det giver. Når spanskkrøret danser over din ryg går du et andet sted hen i dit sind, et rart sted, hvor du er tryk i en varm hule af smerte. Når du står der og stirrer ind i væggen spiller altid et lille smil over dit ansigt, for du kan ikke komme hen på dit særlige sted, uden Faders og spanskkrørets hjælp. Noget helt andet er det at føle Moders psykiske terror. De kolde, sårede blikke, den bidende tavshed, de ætsende bemærkninger. Moder forstår noget om smerte og om, hvor det gør mest ondt. Hun har en evne til at grave ind under huden. Fader nærer du en hvis frygtblandet respekt for. Frygten for Moder er i stedet blandet med had.

Da du var seks år, var du som den førstefødte dreng dine forældres store håb. Du var flittig, sang smukt og gjorde dig aldrig fortjent til Faders spanskkrør. De havde sørget for den bedste privatundervisning penge kunne opdrive. Lektor Blumenwald. Han tvang dig til at dissekere levende frøer og myrde sommerfugle med spidse nåle. Han havde en vane med at sidde og stirre sultent på dig, når du lavede opgaver. Ofte ville han stille sig tæt bag dig med sin krop presset helt ind mod din, så du tydeligt mærkede hans tunge åndedrag i dit øre. Han klippede også dine negle og hår og gemte det i en lille læderpose han havde i lommen. Han var et monster. Uforklarlig og skræmmende og du havde frygtelige mareridt om ham.

Hele tiden prøvede du at regne ham ud og du bildte dig selv ind, at hvis du bare opdagede hans hemmelighed ville han holde op med at være så skræmmende. Du tog fejl. En weekend i maj tog han dig med på en ekskursion til Jyllands moser og fortalte dig med sine famlende hænder, hvordan virkelige monstre æder virkelige drenge. Den weekend holdt du op med at være drengen Caspar og blev til glansbilledet Caspar. Smuk og ligegyldig. Siden den weekend gjorde du, hvad der blev sagt, men glemte detaljerne. Du lavede dine lektier, men aldrig uden fejl. Du smilede høfligt, men uden at mene det. Du var en rigtig dejlig dreng, men holdt op med at udmærke dig. Dine karakterer faldt stille og roligt og som tiden gik, fik Moder og Fader øjnene op for din lillebror som familiens nye håb. Blumenwald blev flyttet til ham. Du havde opnået det du ville.

Det sparer dig for de trængsler som Esben nu udsættes for. De lange aftner i Faders kontor og de lange selskaber som udstillingsgenstand. Tableauer af højbåren familieidyl – tvillingerne ved klaveret, Esben med violinen og dig i midten med din stemme, uden noget at gemme dig bag. Og privatlæreren med de stirrende øjne og de famlende hænder. Nu står du i tryghed på sidelinjen og det er Esben der står med sin violin i midten. Du er i stedet søskendeflokkens energikilde. Du begår dig godt socialt, og er vellidt blandt lærerne, selvom du ikke ligefrem får topkarakterer. Dette er din overlevelsesstrategi. Din alternative personlighed. Du har anlagt en lidt ukløgtig, harmløs facade. Du spiller ikke direkte dum, men underspiller dit egentlige potentiale. Du kommer med simple løsninger på komplicerede problemer og er noget kort for hovedet. Inderst inde gemmer du dog stadig et beregnende intellekt som for alt i verden ikke vil afsløres for, hvad det er. Du synger dog stadig, når der er gæster i hjemmet, i skolens kor og i kirken hver søndag. Din stemme er en engels og sådan vil du også helst ses. Som en lille engel – smuk, urørlig, beundringsværdig, harmløs og ubrugelig. Ingen forventninger, ingen stirrende blikke, ingen rigtig smerte.

De andre prøver på hver deres måde enten at leve op til jeres forældres krav eller at omgå dem. Du sørger i stedet for ikke at blive stillet så høje krav i første omgang. Det er dog blevet sværere efter storebror blev sendt på opdragelsesanstalt for en måned siden. Balancen er blevet forstyrret. Jonas er der ikke længere til at tage opmærksomheden, til at holde hånden over jer andre i skolegården og til at bryde monotonien med sin respektløshed. Du står alene nu, ligesom alle de andre. Før var I en gruppe, nu er I bare fem ensomme børn.

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Esben, 8 år: Esben, stakkels Esben. Han er så svag. Og så skal han forestille at være den fremtidige direktør i Faders virksomhed. Kan de ikke se, at de ødelægger ham med alle deres krav og forventninger? Og hvad sker der, når lektoren foreslår endnu en ekskursion alene med sin elev langt fra forældres vågende blikke? Esben er dig, der bare ikke er blevet ødelagt endnu, tænker du nogengange og gyser.

Du sidder ved middagsbordet. Det er omkring en månedstid siden. Der hersker den sædvanlige anspændte stilhed, der en gang imellem brydes af Moders og Faders ordknappe samtale. Ellers høres intet andet end lyden af skrabende bestik mod tallerknerne. Pludselig brydes stilheden. Fader beordrer, at Esben skal med ind på kontoret efter maden og følge med i hans arbejde. Det er en ting Esben har overtaget efter dig. Normalt ville Esben nikke og sige "Ja, Fader", men i dag kigger han forskrækket op. "Øh, kunne jeg ikke gøre det i morgen i stedet for – efter koncerten?" Violinkoncerten. Esben skal spille i morgen. Det er nok den han vil bruge aftenen på at øve sig på. Han er altid så pligtopfyldende. Han vil så gerne leve op til forældrenes høje krav. Fader hæver det ene øjenbryn. "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Svarer Fader afmålt. Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror, men faders eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dysevold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Jonas står målløs. Fader siger kort "Af sted". Jonas forlader lydløst spisesluen. Asta begynder stammende at gå i forbøn for Jonas, men Moder tysser strengt på hende. Du sidder rædselsslagent og stirrer på Fader, alt imens du tænker på, hvordan I nogensinde skal klare jer uden Jonas som beskytter.

Vasen og giftemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta, 10 år: Hun er en mønsterpige, hun syr, broderer og spiller klaver. Man skal dog alligevel ikke skue hunden på hårene, hendes iltre temperament har flere gange resulteret i nogle voldsomme skænderier med kradsmærker til følge. Men hun er god nok. Hun er altid parat til at give et knus, hvis det er det, man har brug for.

Asta skal giftes med en dreng hun ikke kan lide. Det er næsten komisk, selvom der egentlig ikke er noget at grine af. Hun må ikke vide, at du forstår, hvad der skal ske med hende, men du så Fader trykke drengens far i hånden og du så Moder smile falsk til drengens mor for et år siden. Han skubbede Moders dyre vase på gulvet og gav straks Asta skylden, og det kunne han også roligt gøre, for han vidste han aldrig ville få den selv. Rikard var nemlig en pæn dreng med sideskildning og matrostopøj med tilhørende buk og smil til de voksne. Asta skal giftes og det med den søde Rikard som I alle sammen hadede fra det øjeblik han trådte ind ad døren efter sine forældre. Han er en af de drenge som lyver, niver, stjæler og sladrer, men aldrig, når de voksne kan se ham og aldrig, så det kan bevises. Han vidste, hvordan de forventede han skulle være og handlede derefter. Du forstod ham så godt, fordi han var ligesom dig, og det sidste du ønsker i verden er, at din søster skal giftes med en som dig.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete, 10 år: Når Agnete siger noget, gør man klogt i at høre efter. Hun er meget dystert og lidt mærkelig – maler dystre billeder og snakker med sin dukke, Tekla. Tvillingesøster med Asta. De to holder sammen på søskendeflokken. Hvad der foregår inde i hovedet på den pige er der dog ingen der har fundet ud af.

Der var engang fem børn som holdt et hemmeligt teselskab i en hemmelig hule som deres søster havde lavet i en krybekælder for to år siden. De drak imaginær te af skårede kopper, spiste imaginær kage af skårede tallerkner og hviskede henrykt til hinanden, for de vidste at hvis Moderen opdagede dem ville det få frygtelige konsekvenser. Det var et af de lykkeligste øjeblikke i dit liv. Indtil Moderen opdagede dem. "Jeg er skuffet," sagde hun tørt og bad børnene gå. Alle undtagen søsteren som fik lov at blive i mørket. Moder låste døren og Agnete sad alene i mørket i to uger. Da hun kom op igen var hun bleg og stille. Det var ligesom om et eller andet i hende var blevet i mørket og kom aldrig op igen. Siden da har hun holdt sig til de mørke steder i huset og talt mere med sin dukke end med jer. Asta forandrede sig også. Hun har nok dårlig samvittighed over, at hun ikke sagde noget, for at hjælpe sin søster. Siden har hun haft svært ved at kontrollere sit temperament. Så mange små ting som forandrer sig.

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

For tre år siden bryder Moder roen i lektieværelset, da hun og Fader marcherer ind med lektor Blumenwald krybende i deres skygge og afsiger sin dom over dig. Du kan se, hvordan han glør grisk ned mod dig over hendes skulder og blikket føles som tørre, kolde fingre over din hud. Du kigger ned og hører Moder tilfreds proklamere til Fader, at "lektoren, tager Caspar med en weekend i det fri." Tvillingerne kigger op fra deres sytøj og Esben fra sin bog og roen bliver til stilhed. De stirrer alle sammen på dig kan du mærke.

En ekskursion for at kigge på frøer i de jyske moser. Med lektor Blumenwald. Det føles som om dit hjerte tørrer ind på stedet. Du prøver at få et ord over dine læber, men de føles som porcelænet på tvillingernes dukker. En rædsel vokser i din mave, og du ved ikke over hvad. På det tidspunkt ved du bare, at det ikke er godt at være alene med lektoren. Selv Faders selskab er trygt i sammenligningen. Blumenwald er et monster og den kommende weekend vil lære dig hvorfor.

"Men... kan vi ikke tage med?" Prøver Asta spagt, inden et blik fra Fader får hende til at forstumme. "Så bliver det sådan." Moders røst er klar og lys og fyldt med forhåbning. "I tager af sted i morgen." Du kan mærke rædslen få dine testikler til at skrumpe ind og en kold smerte stikke i dit hjerte. "Du er vores lille vidunder, Caspar. Du skal vide, hvor stolte vi er af dig." "Moder...?" når du lige at mumle, men dommen er afsagt, øjeblikket passeret, håbet ude. Intet vil blive som før

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas, 13 år: Jonas er familiens sorte får, og altid på kant med alting – både hjemme og i skolen. Din mor har aldrig kunnet komme overens med, at han kommer fra et andet ægteskab, og det får han konstant at mærke. Jonas er også klog, og du er ikke sikker på, om han ikke har gennemskuet dig. Men hvad, han har i hvert fald ikke afsløret dig overfor nogen.

Du lader som om du ikke kan følge med, da du hører tvillingernes historie, men du må undertrykke en skælven, da den får det til at løbe dig koldt ned ad ryggen. De har hørt tyendet sladre i køkkenet om Jonas. Det er gør de til, men denne gang sladrer de om hans mor. Ikke Moder, men den rigtige mor. Hende, hvis navn ikke bliver nævnt. Den Anden Kvinde. De taler om, hvordan hun, for længe siden sprang ud af et af de store stuevinduer og landede lige midt i rosenbedet, men dengang var det ikke et rosenbed, men en flisegang. De sladrer om, hvordan Jonas sad i buskene og så det hele. De sladrer om, at Fader ville have sendt hende væk på et hospital, og at hans sekretær stod ved siden af ham og hviskede ham ind i øret. Dette forklarer hvorfor Moder hader Jonas sådan og hvorfor Den Anden Kvinde ikke nævnes med et ord. Du forstår pludselig, at hvis ikke Jonas' mor var sprunget ud af det vindue var ingen af jer måske blevet født? Ingen af jer havde levet alle disse år i det mørke hus under Moders kolde tyranni. Men du siger intet, for Caspar forstår sig jo ikke på den slags. Caspar bekymrer sig ikke om dystre minder om døde kvinder i rosenbede.

KARAKTER

ESBEN, 8 AAR

Kære spiller, velkommen til En Fandens Historie. Lokes Garage ser frem til at underholde, forundre, forfærde og forstyrre dig i de næste timer. Før du lærer din karakter at kende vil vi lige bede dig om at læse lidt om dem, der omgiver, så du trygt kan træde ind i Egebjergresidensen og Fandens tivoli.

En Fandens Historie er, i høj grad, afhængig af din indgang til rollerne. Det at spille børn er fremmed for de fleste. Lokes Garage opfordrer dig til at se rollen som du ser enhver anden rolle. Lad være med at prøve at overdrive det barnlige og sætte dit intellekt ud af funktion. Vær tro over for rollen, accepter dens begrænsninger og spil den til det yderste af din formåen. Vi har bygget rammen, nu skal I male billedet.

Moder

Moder er en uberegnelig kvinde. Hun kan lynhurtigt gå fra at sidde hændervridende og klynkende over, at man ikke tager hensyn til hendes følelser til at snerre ætsende og sårende bemærkninger til en. For hun bruger sin følelser i mod jer. Hun er ofret, og I sårer hende gang på gang, hele tiden og med vilje. Hendes mest brugte frase er grædende at sige: "Se nu hvad I gør ved mig". Moder har gjort sig selv til børnenes ansvar, og hun bruger sin svaghed som et våben. Hun er dybt manipulerende og kontrollerer hundrede procent selv, hvornår og hvordan hun bryder sammen.

Moder er over hele huset hele tiden. Hendes skygge hænger over en uanset, hvad man laver. Hun er som et spøgelse der dukker lydløst op i døren til ens værelse og iagttager, hvad man foretager sig, og så pludselig slår nådesløst ned på en. Hun kører en konstant nervekrig med sine børn. Har et af børnene gjort noget virkeligt sårende, kan hun holde op med at tale til dem og sågar ignorere deres tilstedeværelse helt i flere uger. Hun kan endda "glemme" at få dækket op til dem til spisetiderne, så man må gå uden mad i flere dage i træk, hvis det ikke var for søskende og stuepiger, der i usete øjeblikke stak en en humpel brød eller lignende.

Dette ægteskab er Faders andet. Det første ægteskab taler man ikke om. Aldrig. Det er unævnligt, ligesom den anden kvindes navn er bandlyst. Jonas har fortalt, at hans mor begik selvmord, da han var tre år gammel, og at Fader en gang, da han var ganske lille har fortalt ham, at det var, fordi hun var vanvittig. Dette ægteskab står som en splid mellem forældrene, og er især en torn i øjet på Moder. Det skal ties ihjel. Jonas er hende en evig påmindelse om det, og hun er derfor ekstra meget efter ham. Hun bruger ikke skyldfølelsesmetoden overfor ham, men hadefulde kommentarer og lægger aldrig skjul på, at han aldrig vil blive til noget, at han er uduelig og en frygtelig adoptivsøn.

Den eneste der kan lave en aktivitet sammen med Moder er Asta. De sidder nogle gange sammen og broderer eller syr. På den måde har Asta en lille, men spinkel, chance for nogle gange at kunne gøre Moder opmærksom på nogle positive ting hendes søskende har gjort, hvis de ikke er i kridtuset for tiden.

*Moder har en lille sølvklokke hun ringer efter tyendet med.
Når tyendet kommer stopper al snak omkring bordet og man sidder eksemplarisk stille*

Fader

Fader er Moders tunge skyts. Når han er hjemme, sidder han på sit kontor og laver alvorlige ting. Han er den tunge, mørke iskæmpe der sidder bagved sit skrivebord og dømmer i sagerne fremlagt af Moder bag lukkede døre. Udenfor må man stå med rystende ben og bævrende læber i desperat håb om, at Fader er mildere stemt i dag, end han plejer at være. Hans lussinger er leveret med samme passion som han udviser kærlighed, koldt og hårdt, det samme er hans brug af spanskrøret.

Fader har høje forventninger til sine børn. Han har besluttet at Jonas skal på en opdragelsesanstalt, hvor de uddanner officerer til hæren. Alt hvad den knægt laver i skolen omhandler alligevel slagsmål og ballade på den ene eller anden måde, og så må man jo få det bedste ud af selv en stor skuffelse som Jonas.

Når Fader kommer hjem om aftenen, marcherer han med lange tunge skridt hen til det dækkede spisebord og middagen kan begynde. Middagen er præget af stilhed. Børn skal ses, ikke høres, så de eneste lyde er skrabende gafler og knive, Moders korte ordrer til stuepigen og Fader og Moders ordknappe kommunikation.

Bagefter trækker Fader sig tilbage til herreværelset eller sit kontor, hvor han fortsætter med at arbejde, nogle gange med selskab af Esben, som forventes at skulle overtage forretningen efter Fader. Esben bliver placeret på en hård stol på et hjørne af skrivebordet og det forventes af ham at han følger nøje med i, hvad Fader laver. Disse timer i Faders kontor har det med at trække ud til langt ud på aftenen, men Esben har bare at holde sig vågen lige meget hvad, hvis ikke han vil vække Faders vrede. Indtil for et par år siden var det Caspar der havde denne rolle, da han var den førstefødte, ægte søn. Han viste sig dog ikke at have tilstrækkelig intelligens eller motivation for at overtage firmaet og Fader er derfor begyndt at forberede Esben til den rolle i stedet. Esben er den eneste der i sjældne tilfælde kan stille Fader et spørgsmål og så forvente at få et svar – så længe det er et klogt og fornuftigt spørgsmål. Ellers snakker man ikke med Fader. Han er den høje, mørke skikkelse, der knap nok ser på en med mindre man er kaldt ind på kontoret, og det kan man godt undvære.

Andre bipersoner

Din verden er delt op i dem der er over dig og dem der er under dig. I skolen er der de strenge lærere som bestemmer og du er pinligt bevidst om, hvilke elever der er af lavere stand end dig og de få der er af højere stand.

I hjemmet er tyendet solidt placeret under jer i stand, men stadig bakket op af forældrenes magt. Du er opdraget til at betragte dem som en slags levende møbler der gør, hvad Moder og Fader sætter dem til og også hvad du beder dem om, så længe det ikke strider mod vigtigere ordrer. I køkkenet går *Frk. Iversen* som er grim som arvesynden og dum som en dør. Hun elsker at sladre, men kommer aldrig ud af køkkenet, hvor den ældgamle *Frk. Jespersen* holder styr på hende. Det er husholdersken som har det overordnede ansvar for det tyende som arbejder i huset og også står for madlavningen. Hun er tynd som et strå og helt indtørret med vandede, tomme øjne – næsten som et spøgelse. Når maden skal serveres er det af *Frk. Dhiiner* som er den midaldrende stuepige der stramme kinder og kolde øjne laver alt serverings- og rengøringsarbejde. Ude i haven går *Hr. Lorentzen* som klipper græsset, passer blomsterne og hestene og kører jer i skole i husets karet. For bare et halvt år siden blev den nye barnepige ansat. *Madam Højholdt* er en mægtig kvinde med håret bundet stramt i nakken og store, hårde hænder. Hun kan dog alligevel godt finde ud af at holde ens hånd blidt og, når Moder ikke er i nærheden kan man være heldig at finde et bolche i lommen på hendes forklæde.

Indledende scene

Øv! Kirkedag. Flere timer på en stenhård træbænk i en kold kirke. I det mindste er Jonas hjemme på weekend, hvilket gør tingene lidt mindre uudholdeligt. Håret glattes, kjoler rettes, skjorter knappes. Moder træder ind og I står alle ret for hendes dømmende øjne.

Efter kirken er der formiddagste. Det er som et teaterstykke, hvor I spiller den perfekte familie med hinanden som publikum. Fader og Moder skal på visit hos bankdirektøren, så da Moder har uddelt sine falske kys, og kareten er kørt, træder Madam Højholdt til. *"Ja, børn, som I jo nok ved er tivoli i byen, så se at komme i tøjet."* Der går lige et øjeblik, før det går op for jer, hvad der er sket, men så får I fart på og mindre end 2 minutter senere, går I på rad og række på vej til tivoli. Med ægte smil på læben, for en gangs skyld.

Parkens fine par og vindblæste fugle er erstattet med et mægtigt spektakel. Et larmende, duftende og farvestrålende tivoli fylder pladsen ud kronet af et pariserhjul der stirrende holder øje med jer. Madam Højholdt forsvinder ind mellem boderne og overlader jer til jer selv. Snart er I omgivet af jonglerende dværge, ildspyende negre og akrobater fra Kinas land. I overgiver jer selv til det. Det er som om stedet kalder på jer og kærtegner jer. Giver jer lov til at glemme jeres liv for en kort stund med sine mirakler.

Da I står ansigt til ansigt med Djævelen selv kommer det ikke som nogen overraskelse. Det har tivoliets for længst sørget for. Han er bare endnu et vidunder med sine horn i panden, grove barkedede hænder, kløve som fødder og cigarstump i mundvigen. Han står og råber *"Træd nærmere, træd nærmere! Træd indenfor og vær vidne til et skue I med garanti aldrig har set før. Livsteater, når det er bedst. Vi tilbyder de ypperligste skuespillere og den mest formidable instruktør!"* Inde fra teltet lyder der munter musik, og glade klapsalver. Han løfter indbydende tæppet der er for indgangen og bukker let.

Da I træder indenfor er det som at gå ind i en grav. Bag jer tårner Djævelen sig op. *"Så kom I indelig, jeg har ventet på jer!"* tordner han og smiler et diabolsk smil. Her er ingen mennesker og intet orkester. Foran jer er der en scene med sceneforhængen trukket for. Djævelen gnider sig i hænderne. *"I er her fordi I har et problem – eller I har mange problemer og jeg er her, fordi jeg kan hjælpe jer."* På bordet ligger allerede hans kort, mørke og lyse, med æoners støv på sig. Ved siden af, krystalkuglen. *"Hvad der er sket er ikke længere sket, hvad der skal ske er op til jer at afgøre. Hvis I spiller spillet vil reglerne ændre sig og jeres skæbner være i jeres egne hænder. Indsatsen er klar: Jonas, dit hjerte; Asta, dit hår; Agnete, dine fine dukke; Caspar, din stemme og Esben, dine fingre."* Det er ikke en handel gode og artige børn indgår. Det er ikke en handlende gode og artige børn handler med. Men I giver ham alle hånden og spillet begynder.

Esben, 8 år

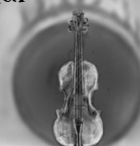
Du er familens yngste. Alt i dit liv har altid været større end dig. Det store, mørke hus. Dine søskende som prøver at passe på dig og skærme dig mod den store verden. Moder med de misbilligende, bedømmende øjne. Fader som en kæmpe skåret i is, tronende bag hans enorme skrivebord i et kontor, hvor mørket synes at gro ud af hjørnerne. Hvor alting er langt væk og højt oppe. Fader som troner deroppe, hans blik i stand til at krydse det endeløse rum og nå dig, hvor du end gemmer dig. At skulle ind på fars kontor var aldrig nogen skovtur, og din mors bebrejdende tårer en evig påmindelse om, at du aldrig gør noget godt nok. Din opvækst har været præget af dine forældres ulykkelige ægteskab. Din mors terrorregime og din fars kulde og afstandstagen.

Dine ældre søskende har alle fundet overlevelsesmetoder, men du kan ikke finde på andet end at leve op til kravene om at være den søn dine søskende ikke kan være, og kravene, de er høje. Du er ved at bryde sammen under presset, hvilket giver sig til udtryk i at du hele tiden ikke er langt fra tårer, hvis noget går dig i mod. Det er til dels på grund af dine erfaringer med at det er den eneste vej til en reaktion fra Moder, der bare minder om omsorg. Heldigvis er du velsignet med en stor begavelse. Du kunne læse allerede langt inden du kom i skole, og du har spillet smukt på violinen, siden du var fem. Du ved, at du er dine forældres store håb for fremtiden, hvilket der aldrig lægges skjul på. Din ældste bror Jonas er der ingen der regner med, og selvom Caspar er en frisk dreng, så mangler han den nødvendige, intellektuelle kapacitet.

Du er ikke god til konflikter, og gør dit yderste for at indordne dig, så der ikke kommer problemer forårsaget af dig. Du gemmer dig tit væk i poesiens univers, som er den læsning du holder allermest af. Men det falder ikke i Faders og Moders smag. På trods af dine anstrengelser bekymrer de sig for, om du nu også falder ordentligt ud. De mener at poesien er et unødvendigt spild af tid at beskæftige sig med, og at det er problematisk at du aldrig rejser dig op, ser folk i øjnene og siger din mening. Men hvad kan man gøre? Du er begyndt at begrænse din læsning, og prøver ihærdigt at vise mere karakter, men det er svært når man bare er otte år og hele sit liv fået at vide, at det man gør kan gøres bedre.

I blandt hele din familie er du favoritten. For Moder og Fader er du deres håb for fremtiden, den der skal føre firmaet videre og være familiens ansigt udadtil. De forkæler dig med specialundervisning af lektor Blumenwald og viser dig stolt frem ved selskaber for de store og vigtige gæster de har. Dine søskende gør, hvad de kan for at passe på dig og beskytte dig. Og du ved du har brug for denne beskyttelse. Og et eller andet sted ved du, at de ikke kan undvære dig som den de kan have ondt af, når de selv har det slemt. Du er et følsomt og nervøst gemyt. Din rolle blandt dine søskende er at være den, de kan passe på og værne om.

Katastrofen indtræf for omkring en måned siden. Jonas blev sendt på opdragelsesanstalt af Fader, mens Moder så triumferende til Jonas, som er hele søskendeflokkens beskytter, er nu væk. Så nu må du passe endnu bedre på, for der er ingen til at redde dig fra verdens grusomheder. Og det er ikke bare derhjemme. Skolen er også blevet et utrygt sted. Før var du under Jonas beskyttelse. Jonas, der kunne tæve alle - og gjorde det hvis de havde fortjent det, også dem der var ældre end ham selv. Derfor var der ingen der rørte dig. Men nu er du et let offer. Og et åbenlyst offer. Du er lille af vækst og lærernes yndling, da du altid kan svare for dig, og du er den dygtigste i klassen. Nu er det hverdag at gemme dig på skolens lokum i frikvarterene. Sidde krummet sammen i et hjørne og prøve at spise din mad, i håb om at de bare i dag har glemte dig. Men det har de sjældent. De får dig altid før eller siden.

Om lærdom, takt og tone – eller hvordan Jonas kom på opdragelsesanstalt

Det er omkring en måned siden. Du har en stor koncert i morgen, og den skal gå godt. Begge dine forældre vil være der og en del fra deres omgangskreds. Det er meget vigtigt at du spiller perfekt. Derfor har du planlagt at øve dig på violinen efter middagsmaden, så du kan gøre dem stolte. Men som du sidder ved maden, beordre Fader at du skal med ind på kontoret og følge med i hans arbejde. For en gangs skyld mander du dig op og beslutter at komme med en forsigtig indvending. Fader svarer kun ved at sige: "Du kan stille på mit kontor efter maden, uden skjorte." Jonas farer straks op fra stolen og begynder råbende at forsvare sin lillebror, men faders eneste svar er: "Og Jonas, du kan gå fra bordet for at pakke dine sager og du forlader ikke dit værelse, før vi har fået en plads til dig på Dyssevold Opdragelsesanstalt." Der er dødsstille ved bordet. Mere end der plejer. Jonas står målløs. Fader siger kort "Afsted". Jonas forlader spisestuen. Moder spiser uanfægtet videre. Asta går i forbøn for Jonas, men bliver beordret stille. Agnete og Caspar stirrer rædselsslagent på Fader, og du... du tænker, sikkert lige som alle de andre: Hvordan skal noget overhovedet komme til at fungere uden Jonas?

Vasen og giftemålet – eller, hvordan lige børn leger bedst

Asta 10 år: Asta snakker virkelig meget, men hun er god til at forstå Agnete. Hun har en udpræget retfærdighedssans, så hvis nogen er uretfærdig over for dig, så kan du henvende sig til hende. Hun er en rigtig pæn pige, der syr og broderer. Hun prøver at leve op til at være mønsterpigen. Men hun har et farligt temperament, hvis man overtræder hendes grænser.

Det er omkring et år siden og Fader og Moder holder middagsselskab for et andet ægtepar. Du har spillet violin akkompagneret af tvillingerne på klaveret. Du høstede noget du måske vil tolke som et tilfredst blik fra Fader. Ægteparet har deres eneste søn med, en engledreng klædt i matrostøj. Rikard... Han er en pest. Når I leger med ham, vil han bestemme det hele, og når Asta ikke vil give ham lov til det og trækker jer med ind i en anden leg, følger han efter og ødelægger det for jer. Men Asta er stædig og tilsidst lader det til at han giver op. Han rejser sig op og går væk fra jer. Du leger tilfreds videre, men pludselig afbrydes stilheden af et mægtigt KLIR. Du vender dig forbavset om og stirrer mistroisk og forfærdet på matrosdrengen. Han har væltet Moders yndlingsvase på gulvet og den ligger spredt i tusind stykker ud over gulvet. Før nogen når at gøre noget som helst står Moder og den fremmede dame i døren. Straks hyler Rikard grædkvalt "Det var hende!" og peger på Asta. Asta bliver blodrød i ansigtet og farer på ham med sine negle og tænder. Han bløder, da de bliver skilt ad. Moder bliver slet ikke vred, men slår det hen overfor den fremmede dame som en tidlig forelskelse. De ler de lidt ad og går ud i dagligstuen igen.

Senere på aftenen, bliver Asta og Rikard kaldt ind til de voksne. Det er en tårevædet Asta, der kommer tilbage. De voksne har aftalt, at hun og Rikard skal giftes når de bliver gamle nok, og hun har selv set Fader og den fremmede mand give hånd på det.

Kælderen og dukken – eller, hvordan mørket sluttede fred med Agnete

Agnete 10 år: Hun er en klog pige. Stilsfærdig, men når hun siger noget gør man klogt i at lytte efter. Der er aldrig nogen der helt ved, hvad Agnete tænker – måske lige bortset fra tvillingesøsteren Asta, og Tekla, hvis man da ellers regner hendes dukke med. Hun gemmer sig også rundt omkring i huset for at læse bøger. Hun er lidt dystert, men der banker et godt hjerte i hende. Man kan altid komme til Agnete og Asta efter trøst.

Det havde ellers været en eventyrlig dag den dag. Asta og Agnete havde inviteret dig og de andre på te i deres hemmelige hule, de havde lavet i krybekælderen. Normalt undgik du ellers det sted for det var mørkt og fugtigt og fuldt af trolde, men nu, med hulen, var det blevet et magisk sted, et sikkert sted uden voksne. Uden lærere og lektier, uden musikundervisning og uden pligter. Og især uden Moders undersøgende og vurderende øjne på sig hele tiden. Og der var ingen trolde der turde gøre dig noget, især ikke når Jonas nu var med. Men bedst som der bliver skænket te anden gang, går lemmen op, og Moder står og kigger strengt ned på jer. Hendes kolde øjne tynger på dine skuldre som vandfyldte åg. Hvem er den ansvarlige vil hun vide. Stemmen er hysterisk. Øjnene snerrer af jer. Ingen siger noget. Mørket er pludselig igen utrygt og fugten kryber på din hud. Stilheden er øredøvende, indtil at Agnete spagt mumler, at det var hendes ide. I bliver bedt om at forlade kælderen alle undtagen Agnete. Du kigger dig en gang over skulderen. Du får et glimt af Agnete i mørket, alene. SLAM. Lemmen bliver lukket og låst af Moder. Rædselslagen ved tanken om at være i krybekælderen helt alene i mørket, får dig til at styrte ovenpå og gribe violinen. Du spiller dine fingre til blods for ikke at tænke på stakkels Agnete.

Der går en hel uge inden hun bliver lukket ud. Og du er i helvede. Tanker om trolde, mørke og fugt plager dig. Da hun endelig kommer ud, misser hun med øjenene og finder en mørk krog at sidde i. Hun virker ikke lettet over at være ude, og hun er begyndt at føre samtaler med sin dukke. Hun har forandret sig. Hvad har troldene mon udsat hende for siden hun er blevet sådan?

Ekskursionen – eller, hvordan rigtige monstre æder rigtige drenge

Caspar 9 år: Caspar er en rigtig dreng. Han er selvfølgelig pæn og velopdraget, men han står op for sig selv, og kan tage et par på hovedet med ophøjet ro. Han klatrer i træer og leger røvere og soldater med de andre drenge i skolegården. Han har mange venner. Til tider ville du ønske at du var ham.

Du kan nogle gange undre dig over, hvordan nogle begivenheder kan ændre så meget og virke så ubetydelige, når de finder sted. Den dag i lektieværrelset for tre år siden, da Moder og Fader kom ind og fortalte Caspar om ekskursionen med lektor Blumenwald tænkte du ikke videre over konsekvenserne. Du sad stille i hjørnet med din bog og blev ganske overset. Du undrede dig lidt over udtrykket af rædsel i Caspars øjne, da det blev meddelt og den paniske medfølelse hos tvillingerne. Du undrede dig også over den griske sult som spillede i lektorens ansigt, medens han stod og gemte sig bag ved Moders ryg, hans stikkende øjne stift rettet mod Caspar. Du var ung. Det skulle tage dig lang tid at forstå. Først da Caspar kom hjem igen og forandrede sig, først da lektor Blumenwald blev din lærer begyndte du at forstå, hvad der måtte være sket mellem de to på den tur. Læreren havde altid været nærgående og altid når han skulle hjælpe dig med noget, stået og presset sin krop op ad din. Han sidder tit og lugter drømmende til en lille pose, måske er det den han gemmer dine negle og hårlokker i. Du håber at du aldrig skal på ekskursion med ham. Du tænker tit på den dag Caspar skulle afsted. Kunne du have ændret det? Kunne du have hjulpet Caspar? Kunne du have hjulpet dig selv?

Dengang stuen var lys – eller, hvordan engle kan flyve

Jonas 13 år: Han er din klippe. Man var tryk sammen med Jonas. Han er familiens sorte får, men ikke i dine øjne. Han bliver ikke vist frem på samme måde som du gør, når der er gæster, men han er nok dybest set ligeglad.

Du har hørt historien mange gange før. Den er blevet hvisket til dig om natten under dynerne af din storesøster. Det er Agnetes yndlingshistorie. Hun og Asta har engang overhørt en samtale mellem en kokkepige og Frøken Jespersen, jeres gamle husholderske. Den handler om Jonas og hans rigtige mor. For Moder er ikke Jonas mor, det siger Agnete selv. Han havde engang en anden mor, en mor der fortvivlet knugede ham ind til sig, da de fremmede mænd prøvede at tage ham fra hende og ville ikke give slip. Sådan en mor kunne du godt drømme om at have. De fremmede mænd var en læge og en betjent, som ville have Jonas mor med på et hospital. Men Jonas mor ville ikke med, hun valgte at hun hellere ville dø end at undvære Jonas, så hun sprang ud fra altanen og døde da hun ramte jorden. Du har altid syntes at altanen har haft noget skæbnesvangert over sig. Der er et aspekt af historien, som ikke rigtigt helt forstår og det er at sekretæren var til stede da alt dette skete. Agnete har nævnt, at husholdersken sagde at huset var anderledes gladere at være i dengang Jonas mor levede. Det har du tit spekuleret over. Dit yndlingssted i historien er når Agnete alvorligt hvisker: "Og Fader blev aldrig sig selv igen siden hun døde."

